

Fórum
Dárců
Czech
Donors
Forum

Průvodce Občanským zákoníkem pro nadace a nadační fondy

Kolektiv autorů pod vedením JUDr. Hany Frišenské

Fórum dárců, červen 2013

Průvodce novým Občanským zákoníkem pro nadace a nadační fondy

Kolektiv autorů pod vedením JUDr. Hany Frišenské

Autoři: Mgr. Pavlína Kalousová, doc. JUDr. Kateřina Ronovská, Mgr. Markéta Krajičková, JUDr. Jaroslav Niklas, PhD, Ing. Miroslava Nebuželská, Alžběta Zýková

Vydalo: Fórum dárců, červen 2013

Průvodce Občanským zákoníkem pro nadace a nadační fondy byl připraven za podpory Ministerstva financí ČR

SLOVO ÚVODEM

Vážení čtenáři,

Připravili jsme pro Vás publikaci, jejímž cílem je usnadnit nadacím a fondům orientaci v prostředí nového Občanského zákoníku, který by měl začít platit od 1. ledna 2014. Vzhledem k tomu, že zákoník představuje komplexní změnu legislativních podmínek, dotkne se významně i nadačního sektoru. Přinese nové možnosti, ale i další změny, se kterými je třeba počítat a připravit se na ně. A proto je zde naše publikace, která Vás jasně a přehledně provede klíčovými novinkami.

Vzhledem k tomu, že doprovodné zákony k novému Občanskému zákoníku stále procházejí legislativním procesem, bude se očekávaná praxe i nadále utvářet. Proto je naše publikace v elektronické podobě a koncipovaná tak, abychom měli možnost v ní průběžně prezentovat nové skutečnosti, které se budou dotýkat nadací a fondů. Průvodce tedy budeme doplňovat tak, aby odrážel aktuální situaci. Veškeré informace budeme také zveřejňovat v sekci Informačního centra FD pro dopady a souvislosti nového Občanského zákoníku, kterou najdete na www.donorsforum.cz.

Publikaci vytvořili odborníci v rámci práce expertní skupiny Fóra dárců k dopadům a souvislostem nového Občanského zákoníku. Skupinu řídila JUDr. Hana Frištenská, tajemnice RV NNO, odborně se zapojili Mgr. Pavlína Kalousová, platforma Byznys pro společnost, doc. JUDr. Kateřina Ronovská, Masarykova univerzita Brno, JUDr. Jaroslav Niklas, PhD, MFČR, Mgr. Markéta Krajíčková, PRK Partners a Ing. Miroslava Nebuželská, BVM Audit; zpracovala Alžběta Zýková. Všem zapojeným autorům děkujeme.

Klára Šplíchalová
Fórum dárců

SLOVNÍČEK

Absolutní neplatnost	Neplatnost nastává přímo ze zákona, nenastávají žádné právní účinky; na právní úkon se hledí, jakoby nikdy neexistoval
Beneficient (obmyšlený)	Osoba oprávněná
Dědická smlouva	Smlouva, ve které zůstavitel slibuje nějaké osobě dědictví a ta slib přijímá (§ 1582 a násl. NOZ)
Dědická sukcese	Dědická posloupnost, podle které jednotliví dědicové dědí
Destinatář	Příjemce
Dobrá víra	V dobré víře jedná ten, kdo je přesvědčen, že jeho jednání je oprávněné
Dovětek (kodicil)	Právní úkon podobný závěti (může být pořízen vedle ní nebo samostatně), ve kterém zůstavitel určí nějaké opatření pro případ své smrti (např. stanoví dědici podmínku); dovětkem nejsou samostatně povolávání dědicové (§ 1498 NOZ)
Fúze	Sloučení dvou či více subjektů do jednoho celku
Inter vivos	Jednání uskutečněné mezi živými osobami
Konstitutivní zápis/deklaratorní zápis	Právní účinky nastávají okamžikem zápisu/zápis pouze stvrzuje určitou skutečnost
Mortis causa	Jednání zajišťující záležitosti pro případ smrti
Majetek nadace	Nadační jistina + ostatní majetek nadace
Nadační jistina	V zásadě to samé co nadační jmění dle ZNNF; soubor předmětů vkladů do nadace, případně i nadačních darů, do nadačního rejstříku se nezapisuje
Nadační kapitál	Peněžní vyjádření nadační jistiny, do nadačního rejstříku se zapisuje jeho souhrnná výše
Nadační příspěvek	Plnění, které účelově poskytuje nadace /nadační fond
Nicotný akt	Akt, který nemá žádné právní účinky, hledí se na něj, jakoby nikdy neexistoval

Obezřetná investice	O investicích musí být rozhodováno se zřetelem k výnosu a předpokládanému zisku; investiční riziko musí být rozvrženo tak, aby bylo dosaženo takového poměru mezi pevným příjmem a pohyblivými výnosy, který rozumně odpovídá hospodářským podmínkám (podmínky stanovené v § 1432 a § 1433 NOZ)
Osoba blízká	Příbuzný v řadě přímé, sourozenec a manžel nebo partner podle zákona upravujícího registrované partnerství; jiné osoby v poměru rodinném nebo obdobném se pokládají za osoby sobě navzájem blízké, pokud by újmu, kterou utrpěla jedna z nich, druhá důvodně pociťovala jako újmu vlastní; má se za to, že osobami blízkými jsou i osoby sešvagřené nebo osoby, které spolu trvale žijí (§ 22 NOZ)
Osoba, která osvědčí právní zájem	„Zainteresovaná osoba“
Péče řádného hospodáře	Funkce vykonávaná s nezbytnou loajalitou, s potřebnými znalostmi a pečlivostí
Podnikání přímé	Podnikatelská činnost je vyvíjena přímo nadací nebo nadačním fondem
Podnikání nepřímé	Majetková účast nadace nebo nadačního fondu v jiné právnické osobě; např. v akciových (nebo jiných) společnostech
Právní domněnka nevyvratitelná	Daná skutečnost se presumuje a ani v případě, že se později ukáže jako nesprávná, ji nelze zvrátit; jedná se o právní fikci
Právní domněnka vyvratitelná	Určitá skutečnost se pokládá za danou, dokud není prokázáno, že není dána
Princip formální publicity	Každý má právo do veřejného rejstříku nahlížet a pořizovat z něj kopie a výpisy
Princip materiální publicity	Proti osobě, která právně jedná důvěřujíc údají zapsanému do veřejného rejstříku, nemá ten, jehož se zápis týká, právo namítnout, že zápis neodpovídá skutečnosti (§ 121 NOZ)
Předmět vkladu/vklad	Každá jednotlivá věc, která se vnáší do

	nadace/souhrn předmětů vkladů
Splnění vkladové povinnosti	Nahrazuje termín splacení vkladu; splní se splacením (peněžitý vklad) nebo vnesením (nepeněžitý vklad)
Správa cizího majetku prostá	Správce je povinen pečovat o zachování podstaty a účelu majetku ¹ (§ 1405 - § 1408 NOZ)
Správa cizího majetku plná	Správce má širší oprávnění – může se spravovaným majetkem učinit vše, co je potřebné k jeho zachování, zhodnocení nebo rozmnožení ² (§ 1409 - § 1410 NOZ)
Správce vkladů	Osoba, která přijímá a spravuje vklady do nadace/nadačního fondu před jejím vznikem
Svéprávný člověk/plně svéprávný člověk	Má se za to, že každá svéprávná osoba má rozum průměrného člověka i schopnost užívat jej s běžnou péčí a opatrností a že to každý od ní může v právním styku důvodně očekávat (§ 4 NOZ)/ plně svéprávným se člověk stává zletilostí, zletilosti se nabývá dovršením osmnáctého roku věku; před nabytím zletilosti se plně svéprávnosti nabývá přiznáním svéprávnosti, nebo uzavřením manželství
Taxativní výčet/demonstrativní výčet	Úplný výčet/příkladný, neúplný výčet
Veřejnoprávní oprávnění k podnikání	Např. živnostenské oprávnění dle zákona č. 455/1991 Sb., o živnostenském podnikání
Zcizení	Pozbytí vlastnického práva k věci; může k němu dojít formou převodu vlastnického práva ze zcizitele na nabyvatele na základě kupní smlouvy, darovací smlouvy apod., nebo formou přechodu vlastnického práva přímo ze zákona či na základě rozhodnutí (propadnutí věci, dědění ze zákona apod.)

¹ Začlenění instituce správy cizího majetku do občanského zákoníku. In: *Nový občanský zákoník* [online]. [cit. 2013-04-10]. Dostupné z: <http://obcanskyzakonik.justice.cz/cz/vlastnictvi-a-dalsi-vecna-prava/konkretni-zmeny/sprava-ciziho-majetku.html>.

² Tamtéž

1. NEJDŮLEŽITĚJŠÍ ROZDÍLY A ZMĚNY DLE NOZ (OD 1. 1. 2014)

Nejdůležitější rozdíly a změny od 1. 1. 2014
<ul style="list-style-type: none">
• Nadační právo v NOZ (§ 303 - § 401) nahrazuje právní úpravu v ZNNF
• Nadace a nadační fondy zřízené dle ZNNF (nebo dřívějších právních předpisů) se považují za nadace a nadační fondy zřízené dle NOZ
• Na vše, co není v NOZ speciálně upravené v části týkající se nadací a nadačních fondů, se použije obecná právní úprava právnických osob (§ 118 - § 209 NOZ)
Účel nadace a nadačního fondu
<ul style="list-style-type: none">
• Nadace mohou být založeny k trvalé službě společensky nebo hospodářsky užitečnému účelu
• Nadační fondy se zakládají k účelu užitečnému společensky nebo hospodářsky
• Pokud nadace nebude schopna naplňovat svůj účel, může být soudem nahrazen účelem podobným (pokud bude účel nezměnitelný dle nadační listiny, vstoupí nadace do likvidace)
• Pokud nadační fond nebude schopen naplňovat svůj účel, rozhodne správní rada (nebo případně soud) o zrušení s likvidací
• Změnu nadačního účelu lze povolit v nadační listině (jinak soud)
• Změna účelu z veřejně prospěšného na dobročinný není příliš žádoucí; lze ji učinit, pouze pokud se stal původní účel nemožným nebo obtížně dosažitelným a s přivolením soudu
Založení a vznik nadace a nadačního fondu
<ul style="list-style-type: none">
• K založení dochází vždy jednostranným právním jednáním – zakládací listinou (i když je zakladatelů více)
• V nadační listině je nutno nově uvést výši nadačního kapitálu a určit správce vkladů
• V nadační listině je možné povolit nebo vyloučit některé činnosti (např. podnikání, změnu právní formy atd.)
• Opouští se princip nezměnitelnosti nadační listiny → možnost změny by měla být určena nadační listinou
• Jednání mezi založením a vznikem je přisuzováno tomu, kdo jej učiní → nadace či nadační fond mohou po svém vzniku účinky těchto jednání převzít
• Za podmínek stanovených v NOZ může mít nadace/nadační fond v názvu jméno člověka či název jiné právnické osoby
• Zakladatel nadace může přizpůsobit zakladatelské právní jednání úpravě nadační listiny podle NOZ do dvou let od nabytí jeho účinnosti
• Nadace je povinna do tří let od nabytí účinnosti NOZ přizpůsobit nadační listinu a statut jeho úpravě; neučiní-li tak, může dojít v krajním případě až k jejímu zrušení
Statut nadace a nadačního fondu
<ul style="list-style-type: none">
• Zakladatel může vydat statut společně s nadační listinou (jinak správní rada)
• Povinné náležitosti jsou pouze způsob jednání nadace a podmínky pro poskytování nadačních příspěvků; měly by být ale také vypsány jednotlivé položky, které tvoří

<p>nadační jistinu</p> <ul style="list-style-type: none"> • Statut lze i nadále měnit, zakladatel má navíc právo v nadační listině určit, kdo tak může učinit (jinak správní rada)
Orgány nadace a nadačního fondu
<ul style="list-style-type: none"> • Podstatná část právní úpravy orgánů nadace a nadačního fondu vychází z obecné úpravy právnických osob <p>Správní rada</p> <ul style="list-style-type: none"> • Vykonává vše, co není svěřeno jiným orgánům nadace či nadačního fondu • Má minimálně tři členy (počet členů nemusí být dělitelný třemi), funkční období je pětileté, nestanoví-li nadační listina jinak • Členem může být i právnická osoba <p>Dozorčí rada</p> <ul style="list-style-type: none"> • Má minimálně tři členy, které sama volí a odvolává <p>Revizor</p> <ul style="list-style-type: none"> • Může jím být i právnická osoba • Funkční období je pětileté, nestanoví-li nadační listina jinak; je-li revizorem právnická osoba, může být zvolena na dobu neurčitou • Revizora volí a odvolává správní rada
Majetek nadace a nadačního fondu
<ul style="list-style-type: none"> • Došlo k rozsáhlé změně terminologie • Rozlišuje se předmět vkladu a vklad • Výše vkladu se určuje dle znaleckého posudku, v některých případech lze ale také použít alternativní způsoby ocenění • Nadační jistinu lze zastavit nebo jinak použít, aby byl udržen provoz obchodního závodu, který může nadace nově provozovat • NOZ přináší nové možnosti zeřízení části nadační jistiny • S nadační jistinou se hospodáří s péčí, která je stanovena pro správu cizího majetku • Nadační kapitál lze snížit nebo zvýšit dle podmínek stanovených v NOZ • Okruh osob, kterým nelze poskytovat nadační příspěvky je značně rozšířen
Podnikání nadací a nadačních fondů
<ul style="list-style-type: none"> • Možnosti přímého podnikání jsou značně rozšířeny, podnikání může být pouze vedlejší činností • Nadace a nadační fondy nesmí být neomezeně ručícím společníkem obchodní společnosti • Podnikání může být vyloučeno v nadační listině (není-li vyloučeno, je možné) • Jiná výdělečná činnost pak může být prováděna i v rámci činnosti hlavní
Přidružený a svěřenský fond
<p>Přidružený fond</p> <ul style="list-style-type: none"> • Nový institut nadačního práva → nesamostatná nadace (nemá právní subjektivitu) • Nadace hospodáří s majetkem, který je jí smlouvou svěřen

Svěřenský fond

- Alternativa správy/nakládání s vlastním **majetkem zakladatele**
- Mohou ho spravovat pouze nadace se statusem veřejné prospěšnosti
- Majetek ve svěřenském fondu vlastní „sám sebe“ (původní vlastník už vlastnické právo nemá, vykonává ho svěřenský správce, ten ale také není vlastníkem)
- Správci (nadaci) náleží plná správa majetku, tento majetek drží a spravuje ve prospěch osob oprávněných
- Každý svěřenský fond má statut a nese vlastní označení
- Svěřenský fond vzniká, když správce přijme pověření ke správě, příp. smrtí zůstavitele

Veřejně prospěšné nadace a nadační fondy a dobročinné nadace a nadační fondy

- Nadace mohou mít kromě veřejně prospěšného účelu (nejedná se zde o status veřejné prospěšnosti) také účel dobročinný, smíšený, nebo i jiný
- Zavádí se status veřejné prospěšnosti, který se zapisuje do daného veřejného rejstříku (v případě nadací a nadačních fondů do nadačního rejstříku)

Známka kvality

- Potvrzení kvality nadací a nadačních fondů, zvýšení transparentnosti a posílení důvěry ze strany dárců a široké veřejnosti
- Známkou kvality mohou získat členové Asociace nadací a Asociace nadačních fondů při Fóru dárců za předpokladu, že splní předem stanovené podmínky (rozhoduje Fórum dárců a komise)
- Smlouva o zisku a užívání známky kvality (loga a certifikátu) se uzavírá na dva roky, přičemž její platnost může být i opakovaně prodloužována (při porušení pravidel může být Znamka kvality naopak odebrána)

Nadace a nadační investiční fond

- NIF byl zřízen roku 1991 pro podporu určených nadací
- Příspěvky byly určeny pro nadace, které uspějí ve výběrovém řízení, a které osvědčí poskytování grantů v minulosti → s nadacemi byly uzavřeny smlouvy a dodatky k nim
- Prostředky z NIF byly rozděleny ve dvou etapách
- Nadace mohou využívat pouze každoroční výnosy z příspěvků NIF

Zrušení a zánik nadace a nadačního fondu

Zrušení s likvidací – bez právního nástupce

- Není příliš žádoucí
- Dosažením účelu, uplynutím sjednané doby či soudem v zákonem stanovených případech
- Nadační fond navíc pokud nebude trvale plnit svůj účel
- Zákaz zpeněžení majetkové podstaty nad rámec dluhů nadace či nadačního fondu
- Naložení s likvidačním zůstatkem dle nadační listiny (jinak se nabídne nadaci či nadačnímu fondu s obdobným účelem nebo nově obci, kraji či státu)

Zrušení bez likvidace – s právním nástupcem

- Fúze sloučením nebo změna právní formy
- Vnitrostátní fúze → může být vyloučena nadační listinou, sloučení dvou nebo více nadací

nebo sloučení nadace s nadačním fondem, rozhodují o ní správní rady slučovaných subjektů

- Změna právní formy → musí být výslovně připuštěna v nadační listině, je možná z nadačního fondu na nadaci i z nadace na nadační fond, rozhoduje o ní správní rada

Rejstříkové souvislosti

- Veřejný rejstřík = informační systém veřejné správy (veden elektronicky – dostupnost online, jeho součástí je sbírka listin)
- Úprava sjednocena v jednom právním předpise – zákon o veřejných rejstřících fyzických a právnických osob (subsidiárně občanský soudní řád a zákon o zvláštních řízeních soudních)
- Veškeré informace o právnických osobách na jednom místě (ARES)
- Nadační rejstřík vedou příslušné krajské soudy

2. JAK SE LIŠÍ NADAČNÍ FOND OD NADACE DLE NOZ

OBLAST SROVNÁVÁNÍ	NADACE	NADAČNÍ FOND ³
Délka trvání (!)	Zakladatel zakládá nadaci k TRVALÉ službě společensky nebo hospodářsky užitečnému účelu	Zakladatel zakládá nadační fond k témuž účelu jako nadaci, avšak fondy jsou považovány za útvary DOČASNÉHO charakteru
Název	Název nadace obsahuje slovo „nadace“	Název nadačního fondu musí obsahovat slova „nadační fond“
Vklady	Je-li předmět vkladu do nadace nepeněžitý, musí splňovat předpoklad trvalého výnosu a nesmí sloužit jako jistota	Předmět vkladů nemusí splňovat předpoklad trvalého výnosu, ale též nesmí sloužit jako jistota
Vkladová povinnost	Před vznikem nadace se vkladová povinnost splní alespoň tak, aby souhrnná výše vkladů odpovídala alespoň částce 500 000 Kč	Zákon žádnou vkladovou povinnost pro nadační fond neuvádí
Majetek (!)	Majetek nadace tvoří nadační jistina (alespoň 500 000 Kč) a ostatní majetek; peněžním vyjádřením nadační jistiny je nadační kapitál, jehož výše se zapisuje do veřejného rejstříku a je obsažen v zakládací listině nadace	Nadační fond NEVYTVÁŘÍ nadační jistinu ani nadační kapitál
Zcizení majetku	Zcizit lze něco z nadační jistiny, jen pokud to neodporuje vůli osoby, která nadaci darovala dar nebo splnila vkladovou povinnost. Jinak lze něco z nadační jistiny zcizit, jen pokud k tomu dojde za protiplnění zahrnuté do nadační jistiny nebo v případě, že potřebu zcizení vyvolala taková změna okolností, kterou nebylo možné předvídat a jinak se s ní nelze vypořádat ani při vynaložení péče řádného hospodáře	Majetek nadačního fondu lze zcizit, je-li to v souladu s účelem nadačního fondu. Lze jej též použít k investici považované za obezřetnou

³ Z pohledu systematického zařazení bylo v občanském zákoníku přistoupeno k oddělení právní úpravy určující pro nadace a pro nadační fondy do samostatných pododdílů, přičemž jsou tyto právní formy řazeny v souřadném postavení. Dosud se hledá shoda na tom, zda se právní úprava nadací použije subsidiárně i pro nadační fondy. Rada protichůdných argumentů je aktuálně diskutována na nejrůznějších fórech. Text této publikace vychází z názoru, že se subsidiarita uplatňovat přeci jen bude.

Zrušení s likvidací	Bylo-li dosaženo účelu, pro který byla nadace založena, je nadace zrušena a správní rada zvolí likvidátora	Není-li trvale možné, aby nadační fond nadále plnil svůj účel, rozhodne správní rada o zrušení nadačního fondu s likvidací a zvolí likvidátora
Zrušení soudem	Plní-li nadace zakázaný účel, soud ji i bez návrhu zruší a nařídí její likvidaci. Soud zruší nadaci s likvidací na návrh osoby, která na tom má právní zájem, nebo i bez návrhu v případech stanovených zákonem.	Neplní-li nadační fond účel, ke kterému byl založen, soud jej zruší na návrh osoby, která na tom osvědčí právní zájem, a nařídí jeho likvidaci
Přeměna	K přeměně nadace může dojít její fúzí sloučením s jinou nadací nebo nadačním fondem, anebo změnou právní formy na nadační fond	Připustí-li to výslovně zakladatelské právní jednání, může správní rada rozhodnout po předchozím vyjádření dozorčí rady nebo revizora o změně právní formy nadačního fondu na nadaci

3. ÚČEL NADACE A NADAČNÍHO FONDU

3.1. Podstatné rozdíly a změny od 1. 1. 2014 - souhrn

Účel nadace a nadačního fondu – rozdíly a změny od 1. 1. 2014
Účel nadace a nadačního fondu
<ul style="list-style-type: none">
• Liberalizace úpravy
• Nadace mohou být založeny k trvalé službě společensky nebo hospodářsky užitečnému účelu → k účelu veřejně prospěšnému, dobročinnému, nebo i jinému
• Nadační fondy se zakládají k účelu užitečnému společensky nebo hospodářsky
• Pokud nadace nebude schopna naplňovat svůj účel, může být soudem nahrazen účelem podobným (pokud bude účel nezměnitelný dle nadační listiny, vstoupí nadace do likvidace)
• Pokud nadační fond nebude schopen naplňovat svůj účel, rozhodne správní rada (nebo případně soud) o zrušení s likvidací
Změna účelu
Z dobročinného na veřejně prospěšný <ul style="list-style-type: none">
• Zakladatel může tuto změnu povolit v nadační listině (pokud nepovolí, může být provedena soudem)
• Dárci jsou před změnou účelu chráněni – dary bez jejich souhlasu nelze použít ve prospěch nového účelu
Z veřejně prospěšného na dobročinný <ul style="list-style-type: none">
• Není příliš žádoucí
• Lze učinit, pouze pokud se stal původní účel nemožným nebo obtížně dosažitelným
• Vždy je třeba přivolení soudu, aby byla co nejvíce chráněna práva třetích osob

Nadace a nadační fondy jsou účelová sdružení majetku. Určení účelu nadace/nadačního fondu patří k jednomu z hlavních projevů nadační svobody zakladatele.⁴ Účel je hlavním definičním znakem nadace a zapisuje se do nadační listiny.

3.2. Jaký může mít nadace a nadační fond účel?

Zákon o nadacích a nadačních fondech

Dle ZNNF mohly mít nadace a nadační fondy výlučně obecně neboli veřejně prospěšný účel. Zákon obsahoval i demonstrativní výčet toho, co bylo za obecně prospěšný účel považováno. Jednalo se zejména o „rozvoj duchovních hodnot, ochranu lidských práv nebo jiných humanitárních hodnot, ochranu přírodního prostředí, kulturních památek a tradic a rozvoj

⁴ RONOVSÁ, Kateřina. *Soukromoprávní aspekty nadačního a spolkového práva v Česku, ve Švýcarsku a v Nizozemí*. Vyd. 1. Brno: Masarykova univerzita, 2004, s. 115. Spisy Právnické fakulty Masarykovy univerzity v Brně, sv. 275. ISBN 80-210-3453-X.

vědy, vzdělání tělovýchovy a sportu“.⁵ Veřejně prospěšný účel byl dále konkretizován negativním určením, že „nadace a nadační fond se nesmí podílet na financování politických stran a hnutí“.⁶ Důležité bylo, že účel nemohl být soukromě prospěšný nebo jakkoli smíšený, ale striktně pouze veřejně prospěšný.

Nový občanský zákoník

S NOZ dochází k značnému uvolnění úpravy. Nadace mohou být nově založeny k trvalé službě společensky nebo hospodářsky užitečnému účelu.⁷ Zákon dále stanovuje, že účel může být kromě veřejně prospěšného i dobročinný. Rozdíl je především v tom, že zatímco veřejně prospěšný účel spočívá v podpoře obecného blaha (neurčitého počtu osob), dobročinný účel spočívá v podpoře určitého okruhu osob, které jsou určeny jednotlivě (nebo i jinak). Tím se otevírá možnost zakládat tzv. rodinné nadace. NOZ dokonce nevyklučuje ani zakládání jiných nadací než veřejně prospěšných a dobročinných, zároveň ale není možné zakládat nadace s jakýmkoli účelem, tedy neomezeně dle vůle zakladatele. I přes uvolnění právní úpravy bude nutné držet se stanovených mezí.⁸ Žádný projev vůle zakladatele nemůže směřovat k porušení nebo zneužití práva, nesmí být narušovány dobré mravy a veřejný pořádek a není též možné bezdůvodně poškozovat jiné. Zákon dále zakazuje zakládání nadací za účelem podpory politických stran a hnutí a také zakazuje zakládat nadace sloužící výlučně výdělečným účelům.⁹ Nadace nesmí mít, až na určité výjimky, ani čistě soukromý účel, tedy nesmí sloužit samotnému zakladateli a ani osobám jemu blízkým (pokud se nejedná o rodinnou nadaci, pak by to možné bylo.). Založit nadaci není možné ani na podporu členů statutárního orgánu, zaměstnanců nadace či osob jim blízkých.¹⁰ V neposlední řadě není možné ani zakládat nadace, jejichž účelem je porušení práva nebo dosažení cíle nezákonným způsobem. Zakázáno je tedy zejména zakládat nadace za účelem „*popření nebo omezení osobních, politických nebo jiných práv osob pro jejich národnost, pohlaví, rasu, původ, politické nebo jiné smýšlení, náboženské vyznání a sociální postavení; rozněcování nenávnosti a nesnášenlivosti; podpory násilí nebo řízení orgánu veřejné moci nebo výkonu veřejné správy bez zákonného zmocnění.*“¹¹

U nadačních fondů je situace podobná. NOZ pouze stanoví, že se nadační fond zakládá k účelu užitečnému společensky nebo hospodářsky. Ani v tomto případě to ovšem neznamená, že by mohl být založen k jakémukoli účelu. Limity stanovené pro zakládání nadací, resp. pro jejich účel, platí pro nadační fondy obdobně.

⁵ § 1 odst. 1 ZNNF.

⁶ § 21 odst. 6 ZNNF.

⁷ § 306 odst. 1 NOZ.

⁸ ELIÁŠ, Karel. Nový občanský zákoník s aktualizovanou důvodovou zprávou a rejstříkem. 1. vyd. Sagit, 2012, s. 167 – 168. ISBN 978-80-7208-922-2.

⁹ § 306 odst. 2 NOZ.

¹⁰ RONOVSÁ, Kateřina. *Nové české nadační právo v evropském srovnání*. Praha: Wolters Kluwer ČR, 2012, s. 116 – 117. ISBN 978-80-7357-971-5.

¹¹ § 145 odst. 1 NOZ.

3.3. Je možné, aby nadace či nadační fond s dobročinným účelem změnil svůj účel na obecně prospěšný?

Změna účelu nadace nebo nadačního fondu nebyla v ZNNF vůbec řešena. Na tento nevyhovující stav reagoval NOZ zakotvením několika paragrafů, které se věnují speciálně změně nadačního účelu. Předně je ale třeba myslet na to, že účel nadace a nadačního fondu vytváří jejich charakter, a tak by k jeho změnám mělo docházet co možná nejméně, resp. pouze ve výjimečných případech.

Změna nadačního účelu z dobročinného na veřejně prospěšný může být v první řadě povolena zakladateli nebo některému orgánu nadace přímo v nadační listině. Tento způsob je jistě nejjednodušší, ovšem je otázkou, jestli by takto snadná změna účelu neodradila případné dárce.¹² Pokud by nadační listina nezakládala právo na tento způsob změny účelu, může ho změnit soud na návrh nadace či nadačního fondu. Tato změna by ale musela být navíc schválena správní i dozorčí radou. Pokud by ovšem zakladatel nebo osoba určená v nadační listině s takovou změnou nesouhlasila, musí soud návrh zamítnout. Lze se tak chránit proti nevhodným změnám účelu nebo případně proti změně účelu vůbec. Pokud by byl takto podán návrh, musí nadace či nadační fond zveřejnit bez zbytečného odkladu po jeho podání oznámení o navrhované změně, a to proto, aby každý, kdo by měl na této věci právní zájem, mohl u soudu případně odporovat. Lhůta pro tento úkon je však poměrně krátká, pouze jeden měsíc ode dne, kdy bylo oznámení zveřejněno.¹³

Pokud ke změně nadačního účelu dojde, nelze bez souhlasu dárce použít dary poskytnuté pro původní účel, ani výnosy z nich, ve prospěch účelu nového. Tímto způsobem jsou chráněny třetí osoby poskytující dary před jejich užitím ve prospěch jiného účelu, než ve prospěch kterého je poskytl. Pokud dojde ke změně účelu na základě rozhodnutí soudu, mohou být třetí osoby chráněny podobným způsobem rozhodnutím soudu, které může učinit i bez návrhu, a kterým rozhodne „*v jakém rozsahu a po jakou dobu bude nadace používat výnosy z nadační jistiny k poskytování nadačních příspěvků v souladu s původním účelem*“.¹⁴ Když to navíc vyžaduje spravedlivý zájem osob, které jsou určeny vzhledem k původnímu účelu nadace za příjemce nadačních příspěvků, musí toto rozhodnutí učinit vždy.¹⁵

3.4. Je možné, aby nadace či nadační fond s veřejně prospěšným účelem změnil svůj účel na dobročinný?

Tento způsob změny je v NOZ upraven samostatně. Jedná se totiž o změnu, která není příliš žádoucí, a proto ji lze učinit, pouze pokud je pro to zvláště závažný důvod a jen v případě, že se dosavadní účel nadace či nadačního fondu stal pro změnu okolností nemožným nebo obtížně dosažitelným.¹⁶ Navíc je k této změně vždy potřeba přivolení soudu, který opět může,

¹² Eliáš 2012 op. cit., s. 175.

¹³ Tamtéž.

¹⁴ § 326 NOZ.

¹⁵ § 325 – §326 NOZ.

¹⁶ Eliáš 2012 op. cit., s. 175.

a to i bez návrhu, rozhodnout o rozsahu a době užívání nadační jistiny k poskytování nadačních příspěvků v souladu s původním účelem. Pokud by toto rozhodnutí neučinil, platí, že tato nadace nebo nadační fond bude používat „výnosy ze čtyř pětín k poskytování nadačních příspěvků v souladu s původním účelem po dobu pěti let ode dne, kdy se změna stala účinnou“.¹⁷ Stejně jako v předchozím případě může zakladatel změnu nadačního účelu z veřejně prospěšného na dobročinný v nadační listině omezit nebo úplně vyloučit.

3.5. Co se stane, pokud nadace či nadační fondy nebudou vůbec schopny naplňovat svůj účel?

Může dojít k situaci, kdy se v důsledku nepředvídatelných okolností stane naplnění účelu nadace či nadačního fondu nemožným nebo alespoň obtížně dosažitelným. V takovém případě může soud na návrh zakladatele nebo osoby, která má na věci právní zájem, nahradit účel takové nadace účelem podobným, přičemž se vždy musí brát zřetel na zakladatelovy úmysly a přání. Pokud ovšem zakladatel v nadační listině určí účel nadace jako nezměnitelný, nebude ho moci ani soud takto změnit a nadace vstoupí do likvidace.¹⁸

U nadačního fondu je situace odlišná. Pokud nadační fond není schopen dále naplňovat svůj účel, rozhodne správní rada o jeho zrušení s likvidací. Pokud tak správní rada neučiní, může v takovém případě o zrušení nadačního fondu rozhodnout soud na návrh osoby, které na tom svědčí právní zájem.¹⁹

---

¹⁷ § 326 NOZ.

¹⁸ Eliáš 2012 op. cit., s. 175.

¹⁹ § 401 NOZ.

4. ZALOŽENÍ A VZNIK NADACE A NADAČNÍHO FONDU

4.1. Podstatné rozdíly a změny od 1. 1. 2014 - souhrn

Založení a vznik - rozdíly a změny od 1. 1. 2014
Založení nadace a nadačního fondu
1) Mezi živými <ul style="list-style-type: none">
- pouze zakládací listinou = jednostranným právním jednáním
- písemná smlouva mezi zakladateli nebude uzavřena, ani když jich bude více, v takovém případě se na ně bude hledět jako na zakladatele jediného a v záležitostech nadace či NF budou jednat jednomyslně
2) Pro případ smrti <ul style="list-style-type: none">
- závětí, dědickou smlouvou, dovětkem
Povinné náležitosti nadační listiny
<ul style="list-style-type: none">
• § 310 NOZ
• Nově je stanovena povinnost uvést výši nadačního kapitálu
• Posílení autonomie vůle zakladatele<ul style="list-style-type: none">
○ vše, co není stanoveno obligatorně, může upravit odlišně od zákona dle svých potřeb (např. účel, organizační struktura, naložení s likvidačním zůstatkem apod.)
○ má možnost povolit či vyloučit v nadační listině činnosti uvedené zákonem (např. podnikání, změna nadační listiny, přeměna nadace na nadační fond apod.)
• V případě, že byly nadace či nadační fondy založeny pouze statutem, bude se na tento dokument hledět jako na zakládací listinu i statut v jednom, přičemž zakladatelské záležitosti může měnit pouze zakladatel a statutární záležitosti správní rada
Název nadace/nadačního fondu
<ul style="list-style-type: none">
• Název nadace musí obsahovat slovo „nadace“ a název nadačního fondu slova „nadační fond“
• Za podmínek stanovených v NOZ může mít nadace/nadační fond v názvu jméno člověka či název jiné právnické osoby
Změna nadační listiny
<ul style="list-style-type: none">
• Možnost změny nadační listiny je stanovena přímo zákonem → opouští se princip absolutní nezměnitelnosti <ol style="list-style-type: none">
1) Možnost výslovně zakotvit do nadační listiny, že se změna připouští + určit kdo tak může učinit, způsob a rozsah
2) Možnost výslovně stanovit, že je nadační listina částečně nebo úplně nezměnitelná <ul style="list-style-type: none">
• NOZ obsahuje také speciální úpravu pro změnu účelu a sídla nadace či NF
Jednání za nadaci a NF mezi založením a vznikem
<ul style="list-style-type: none">
• Jednání je prisuzováno tomu, kdo jej učiní (v případě, že bude jednajících více, budou zavázáni společně a nerozdílně)
• Nadace či NF mohou do 3 měsíců od svého vzniku účinky těchto jednání převzít

4.2. Jakým způsobem může být založena nadace a nadační fond?

Zákon o nadacích a nadačních fondech

Dle zákona č. 227/1997 Sb., o nadacích a nadačních fondech bylo možné založit nadaci či nadační fond jak mezi živými, tedy za života zakladatele, tak pro případ jeho smrti. V důsledku ale existovaly tři možné způsoby, jelikož založení nadace nebo nadačního fondu mezi živými mohlo mít dvě různé formy. Jednalo se buď o písemnou smlouvu mezi zakladateli, pokud jich bylo více, nebo zakládací listinu, pokud byl pouze jeden. Třetím způsobem bylo založení nadace nebo nadačního fondu závětí. Souhrnně se všechny tři formy označovaly jako nadační listina.²⁰ U zakladatelské smlouvy stačilo, pokud měla písemnou formu s úředně ověřenými podpisy. Zbylé dva způsoby založení nadace či nadačního fondu vyžadovaly formu notářského zápisu.²¹ Zakladatelem nadace či nadačního fondu mohla být jak fyzická, tak právnická osoba.

Nový občanský zákoník

NOZ v úpravě zakládání nadací a nadačních fondů vychází ze ZNNF, některé koncepce ovšem opouští. Stále sice platí, že nadace nebo nadační fond mohou být založeny mezi živými nebo pro případ smrti, nově se už ale rozlišují **pouze dvě formy nadační listiny**. Mezi živými může nadace či nadační fond vzniknout jen na základě zakládací listiny, a to i v případě, že bude zakladatelů více. Na ty se totiž hledí jako na zakladatele jediného, což znamená, že i v ostatních záležitostech nadace musejí jednat jednomyslně. Pokud by došlo k situaci, kdy by některá z těchto osob odmítala souhlas bez vážného důvodu udělit, může kterýkoli ze zakladatelů podat návrh soudu, který jej svým rozhodnutím nahradí. Pořízením pro případ smrti, kterým lze také nadaci či nadační fond založit, se pak rozumí především závět', dědická smlouva, nebo dovětek.²² Založení nadace nebo nadačního fondu bude tedy vždy jednostranným právním úkonem, který musí být ve formě veřejné listiny.²³

4.3. Co musí obsahovat nadační listina?

Zákon o nadacích a nadačních fondech

V ZNNF bylo v § 3 odst. 2 stanoveno, jaké náležitosti musel zakladatel v nadační listině povinně uvést. V případě, že se nejednalo o závět', musela tyto náležitosti nadační listina obsahovat vždy, neznamenal to ale, že by si zakladatel v nadační listině nemohl upravit i jiné záležitosti. V některých případech to bylo dokonce žádoucí a pro zakladatele výhodné. Pokud

²⁰ SKOVAJSA, Marek. Občanský sektor: organizovaná občanská společnost v České republice. Vyd. 1. Praha: Portál, 2010, s. 177 - 178. ISBN 978-80-7367-681-0.

²¹ §3 odst. 1 ZNNF.

²² ELIÁŠ 2012, op. cit., s. 170.

²³ ELIÁŠ 2012 op. cit., s. 169 - 170.

např. zakladatel do budoucna uvažoval o změně právní formy nadačního fondu na nadaci, musel tuto možnost zakotvit do nadační listiny, jinak by nebyla možná.²⁴

Pokud byla nadace nebo nadační fond založena závětí, bylo poměrně složité určit některé náležitosti, které byly povinné pro ostatní nadační listiny, takto předem. Z tohoto důvodu byly v případě založení nadace nebo nadačního fondu pro případ smrti stanoveny jako povinné pouze některé náležitosti a navíc musela být určena osoba, která bude jmenovat první členy orgánů nadace nebo nadačního fondu, popřípadě revizora, nebyli-li jmenováni v závěti, a která provede další úkony související se vznikem nadace nebo nadačního fondu.²⁵

Jestliže nadační listina neobsahovala některou z povinných náležitostí nebo nesplňovala další obligatorní podmínky stanovené zákonem, byla absolutně neplatná a ke vzniku nadace či nadačního fondu vůbec nedošlo.²⁶ Pokud se tak stalo u závěti, byla neplatná pouze ta část, kterou se zakládala nadace nebo nadační fond.²⁷

Nový občanský zákoník

A. V NL MUSÍ BÝT UVEDENO	B. V NL MŮŽE BÝT ZAKÁZÁNO	C. V NL MŮŽE BÝT DOVOLENO
Název a sídlo nadace (§ 310 NOZ)	Zakladatel může vyloučit podnikání nadace (§ 307 odst. 1 NOZ) → zakladatel může vyloučit i převzetí vedení obchodní společnosti	Uvést předmět vkladu; pokud neuvede, platí, že se vkladová povinnost plní v penězích (§ 313 odst. 1 NOZ)
Jméno zakladatele a jeho bydliště nebo sídlo (§ 310 NOZ)	Může být vyloučeno, aby správní rada rozhodovala o změnách statutu po předchozím souhlasu dozorčí rady (§ 314 odst. 2 NOZ)	Vyhradit zakladatelem pro sebe nebo některému z orgánů nadace rozsah a také způsob, jakým lze změnit nadační listinu (§ 317 NOZ)
Vymezení účelu, pro který se nadace zakládá (§ 310 NOZ)	Může být vyloučeno, aby správní rada po předchozím vyjádření dozorčí rady změnila sídlo nadace (§ 316 NOZ)	Zakladatel může určit část, která bude nezměnitelná či označit listinu jako nezměnitelnou celou (§ 318 odst. 3, § 320 NOZ)
Údaj o výši vkladu každého zakladatele (§ 310 NOZ)	Může být vyloučeno, aby soud mohl rozhodnout o	Právo změnit účel nadace zakladatelem či některým

²⁴ § 8a odst. 1 ZNNF.

²⁵ § 3 odst. 3 ZNNF.

²⁶ RONOVSÁ 2004 op. cit., s. 92.

²⁷ HURDÍK, Jan; TELEČEK, Ivo. *Zákon o nadacích a nadačních fondech. Komentář*. 1.vyd. Praha: C. H. Beck, 1998, s. 73. ISBN 80-7179-199-7.

	změně účelu nadace z veřejně prospěšného na dobročinný, i když se vyskytne zvláště závažný důvod (§ 324 NOZ)	orgánem nadace (§ 321 NOZ)
Údaj o výši nadačního kapitálu (§ 310 NOZ)	Může být zakázáno snížit nadační kapitál zkrácením nadační jistiny, i pokud to vyžaduje zájem na hospodárnějším naplňování jejího účelu (§ 344 odst. 1 NOZ)	Vyžaduje-li se podle ustanovení o prosté správě cizího majetku k určitému právnímu jednání souhlas beneficianta, je možné určit osobu, která vydá k takovému právnímu jednání předchozí souhlas; pokud není určena, vyžaduje se předchozí souhlas dozorčí rady (§ 340 NOZ)
Počet členů správní rady i jména a bydliště jejích prvních členů a údaj, jakým způsobem členové správní rady za nadaci jednají (§ 310 NOZ)	Kromě osob uvedených v § 363 NOZ může listina dále omezit členství ve správní radě pro další osoby	Je možné určit pro členy správní rady jiné funkční období než pětileté (§ 364 NOZ)
Počet členů dozorčí rady i jména a bydliště jejích prvních členů, případně, není-li dozorčí rada zřizována, jméno a bydliště prvního revizora (§ 310 NOZ)	Může být vyloučeno, aby byl člen správní rady volen opakovaně (§ 364 NOZ)	Určit jiný způsob volby a odvolávání členů správní rady než správní radou samotnou (§ 365 odst. 1 NOZ)
Určení správce vkladů (§ 310 NOZ)	Kromě osob uvedených v § 369 NOZ může listina dále omezit členství v dozorčí radě pro další osoby	Může stanovit, že určitý počet členů správní rady musí být zvolen z kandidátů navržených správní radě osobami určenými nadační listinou, případně osobami určenými způsobem tam stanoveným (§ 365 odst. 2 NOZ)
Podmínky pro poskytování nadačních příspěvků, případně okruh osob, jimž je lze poskytnout, nebo okruh činností, jež nadace může vzhledem k svému účelu vykonávat, anebo určení, že tyto náležitosti stanoví statut nadace (§ 310 NOZ)	Obdobně jako u správní rady může být vyloučeno, aby byl člen dozorčí rady volen opakovaně (§ 372 NOZ)	Je možné stanovit další důvody pro odvolání člena správní rady kromě důvodů uvedených v § 366 NOZ

	Obdobně jako u dozorčí rady kromě osob uvedených v § 369 může listina dále omezit způsobilost být revizorem pro další osoby (§ 374 odst. 1 NOZ)	Může svěřit dozorčí radě další působnost kromě uvedených zákonem (§ 370 odst. 1 NOZ)
	Je možné vyloučit opakovanou volbu revizora (§ 374 odst. 2 NOZ)	Určit jiný způsob volby a odvolávání členů dozorčí rady než dozorčí radou samotnou (§ 372 NOZ)
	Je možné vyloučit možnost sloučení nadace s jinou nadací nebo s nadačním fondem (§ 382 odst. 2 NOZ)	Obdobně jako u správní rady je možné určit pro členy správní rady jiné funkční období než pětileté (§ 372 NOZ)
		Obdobně jako u správní rady může stanovit, že určitý počet členů dozorčí rady musí být zvolen z kandidátů navržených dozorčí radě osobami určenými nadační listinou, případně osobami určenými způsobem tam stanoveným (§ 372 NOZ)
		Stanovit, že funkci revizora bude vykonávat právnická osoba, jejíž předmět činnosti umožňuje výkon kontrolní a revizní činnosti, a že tuto funkci bude vykonávat i po neurčité době (§ 373 odst. 2 NOZ)
		Může stanovit revizorovi kratší funkční období než obvyklé pětileté (§ 374 odst. 2 NOZ)
		Je možné určit jiný způsob volby a odvolání revizora než správní radou (§ 375 odst. 1 NOZ)
		Je možné stanovit další důvody pro odvolání revizora správní radou kromě uvedených v § 375 odst. 2 NOZ
		Stanovit způsob, jak naložit s likvidačním zůstatkem (§ 378 odst. 1 NOZ)

		Výslovně připustit, že správní rada po předchozím vyjádření dozorčí rady nebo revizora může rozhodnout o změně právní formy nadace na nadační fond, avšak jen pokud došlo ke snížení hodnoty nadační jistiny pod výši stanovenou v § 330 odst. 1 na dobu nikoli přechodnou (§ 391 odst. 1 NOZ)
--	--	--

V NOZ upravuje podstatné náležitosti nadační listiny ustanovení § 310. Jsou to:

- „a) název a sídlo nadace,*
- b) jméno zakladatele a jeho bydliště nebo sídlo,*
- c) vymezení účelu, pro který se nadace zakládá,*
- d) údaj o výši vkladu každého zakladatele,*
- e) údaj o výši nadačního kapitálu,*
- f) počet členů správní rady i jména a bydliště jejich prvních členů a údaj, jakým způsobem členové správní rady za nadaci jednají,*
- g) počet členů dozorčí rady i jména a bydliště jejich prvních členů, případně, není-li dozorčí rada zřizována, jméno a bydliště prvního revizora,*
- h) určení správce vkladů a*
- i) podmínky pro poskytování nadačních příspěvků, případně okruh osob, jimž je lze poskytnout, nebo okruh činností, jež nadace může vzhledem k svému účelu vykonávat, anebo určení, že tyto náležitosti stanoví statut nadace.“²⁸*

Nová právní úprava je velice podobná té předešlé. Obsahuje ale navíc povinnost uvést v nadační listině údaj o nadačním kapitálu. Naopak již není nutné uvádět identifikační čísla právnických osob a rodná čísla či data narození fyzických osob figurujících v nadační listině a pravidlo pro omezení nákladů nadace nebo nadačního fondu. Zakladatel může dále v nadační listině upravit vše, co zákon nestanoví obligatorně.²⁹ Může tak např. zakotvit nezměnitelnost nadační listiny či omezit členství v orgánech, vyloučit podnikání, nebo naopak povolit změnu právní formy nadace na nadační fond.³⁰ Je patrné, že vůle zakladatele je oproti předešlé právní úpravě značně posílena.

O obsahu nadační listiny by měl zakladatel pečlivě přemýšlet. Obzvláště pak o tom, co zakáže a co naopak povolí. Tato rozhodnutí totiž mohou být pro budoucnost nadace či nadačního fondu poměrně zásadní. Předně by měl zakladatel uvažovat, zda v nadační listině

²⁸ § 310 NOZ.

²⁹ ELIÁŠ 2012 op. cit., s. 170 - 171.

³⁰ RONOVSÁ 2012 op. cit., s. 96.

nezakáže podnikání, nebo např. vznik přidruženého fondu či změnu nadační listiny. Vždy při takovém rozhodování závisí na zakladatelových záměrech, takže je pouze na něm, jak dané věci upraví. Měl by mít ale na mysli, že pokud zrovna tyto činnosti výslovně nezakáže, bude je moc nadace či nadační fond provozovat bez dalšího. Pokud je naopak bez rozmyslu zakáže, může se opět dostat do problémů tím, že nadaci či nadačnímu fondu v určitých oblastech činnosti „zavře vrátka“.

V případě založení nadace pořizáním pro případ smrti jsou opět jako v předešlé právní úpravě stanoveny povinné náležitosti nadační listiny tak, aby bylo možné je bezpečně stanovit i s odstupem času, který v těchto případech bývá mezi pořizáním závěti a okamžikem projednání dědictví.³¹ Nadační listina, která je součástí pořizání pro případ smrti tedy musí obsahovat:

- a) *název nadace,*
- b) *vymezení účelu, pro který se nadace zakládá,*
- c) *údaj o výši vkladu,*
- d) *údaj o výši nadačního kapitálu a*
- e) *podmínky pro poskytování nadačních příspěvků, případně okruh osob, jimž je lze poskytnout, anebo určení, že tyto náležitosti stanoví statut nadace.*³²

Nadační listina ovšem později musí být doplněna tak, aby obsahovala povinné náležitosti dle § 310 NOZ (viz výše). Za tím účelem by měla být v pořizení určená osoba, která tak učiní. Pokud by zůstavitel takovou osobu neurčil, doplní nadační listinu o zbylé povinné náležitosti vykonavatel závěti.³³

Podstatné náležitosti nadační listiny nadačního fondu jsou stanoveny speciálně v ustanovení § 396 odst. 1 NOZ. Jedná se o obdobnou úpravu jako u nadací, ovšem s tím rozdílem, že se u nadačního fondu neuvádí údaj o výši nadačního kapitálu, který nadační fond nevytváří. V případě, že je nadační fond založen pořizáním pro případ smrti a zakladatel neurčí ani jakým způsobem budou jmenováni první členové správní a dozorčí rady (případně revizor), jmenuje je vykonavatel závěti. Pokud ten tak neučiní, může osoba, které na tom svědčí právní zájem,³⁴ podat návrh soudu, který je jmenuje.³⁵

Když budou některé z povinných náležitostí v nadační listině chybět, bude nadace/ nadační fond prohlášena soudem za neplatnou i bez návrhu, což vyplývá z § 129 NOZ,³⁶ který upravuje obecnou část týkající se právnických osob. V případě, že by ale chyběl údaj o

³¹ HURDÍK; TELEČ 1998 op. cit., s. 72 - 73.

³² § 311 odst. 2 NOZ.

³³ ELIÁŠ 2012 op. cit., s. 171.

³⁴ Jedná se o „zajímavované osoby“, např. osoba, která by mohla být potencionálním příjemcem nadačního příspěvku.

³⁵ § 396 odst. 2 NOZ.

³⁶ § 129 písm. b) NOZ: Soud prohlásí právnickou osobu po jejím vzniku za neplatnou i bez návrhu, pokud zakladatelské právní jednání nemá náležitost nezbytnou pro právní existenci právnické osoby.

předmětu vkladu, nastoupí nevyvratitelná právní domněnka,³⁷ že se vkladová povinnost plní v penězích a následek předvídaný dle § 129 NOZ nenastane. Tento následek nenastane ani v případě, kdy nadační listina zavazuje k vkladu s nepeněžitým předmětem a tento předmět nelze následně do nadace vložit. V takovém případě totiž nastoupí vyvratitelná právní domněnka,³⁸ že schodek, který vznikl, se doplatí v penězích.³⁹

4.4. Jaký může mít nadace či nadační fond název?

Zákon o nadacích a nadačních fondech

Název nadace či nadačního fondu byl vždy nejdůležitějším identifikačním znakem a musel být zřízen již při založení.⁴⁰ V ZNNF bylo dále stanoveno, že součástí názvu nadace musí být označení „nadace“ a součástí názvu nadačního fondu „nadační fond“, přičemž jiné osoby nesměly toto označení používat.⁴¹ Nebylo stanoveno, zda má být tento výraz přímo součástí kmene názvu nebo zda stačí, když je pouze v jeho dodatku. Důležité bylo, že byl jeho součástí. Používání jakýchkoli zkratk ve slově „nadace“ nebo „nadační fond“ nebylo připuštěno.

Nový občanský zákoník

NOZ i nadále zachovává povinnost, aby název nadace obsahoval slovo „nadace“ a název nadačního fondu obsahoval slova „nadační fond“. Kromě toho ale ještě stanoví, že pravidelnou součástí názvu nadace je označení, které poukazuje na její účel.⁴² Není to ovšem povinnost. NOZ dále stanoví také obecná pravidla pro názvy právnických osob, která v původním občanském zákoníku chyběla (některá pravidla byla obsažena v obchodním zákoníku), a která se na název nadace či nadačního fondu také vztahují. Název musí v první řadě odlišit právnickou osobu od jiných osob, měl by být nezaměnitelný. Název také nesmí být nijak klamavý. Na druhou stranu je za splnění určitých podmínek možné, aby název obsahoval jméno člověka nebo část názvu jiné právnické osoby, což oproti předešlým pravidlům stanoveným obchodním zákoníkem otevírá více možností.

Pokud chce mít určitá právnická osoba v názvu jméno člověka, je nutné, aby k němu měla zvláštní vztah. Tento vztah už ale není dále nijak definovaný, takže jej lze chápat poměrně široce. Dále musí dát tato osoba k užití svého jména souhlas, a pokud už není naživu, musí dát souhlas manžel. Není-li ani manžel, dává souhlas zletilý potomek a není-li ani ten, dává souhlas předeek. Pokud by tyto podmínky nebyly dodrženy a příjmení určitého

³⁷ Nevyvratitelná právní domněnka = daná skutečnost se presumuje a ani v případě, že se později ukáže jako nesprávná, ji nelze zvrátit; jedná se o právní fikci.

³⁸ Vyvratitelná právní domněnka = určitá skutečnost se pokládá za danou, dokud není prokázáno, že není dána.

³⁹ ELIÁŠ 2012 op. cit., s. 117 – 119, s. 170 - 171.

⁴⁰ § 19b OZ.

⁴¹ § 1 odst. 3 ZNNF.

⁴² § 308 a § 394 odst. 2 NOZ.

člověka by i tak bylo užito, má manžel nebo i jiná osoba dotčenému blízká právo se domáhat ochrany. Ten, kdo udělil souhlas k užití svého jména nebo ten, kdo jej oprávněně udělil za mrtvého má právo jej kdykoli odvolat. Pokud by byl ale odvolán souhlas daný na dobu určitou, aniž by to odůvodňovala podstatná změna okolností nebo jiný důvod, je ten, kdo tak učinil, povinen nahradit právnické osobě, která jméno užívala, vzniklou škodu.

Pokud chce mít právnická osoba ve svém názvu nějaký prvek názvu jiné právnické osoby, může tak učinit opět pouze v případě, že mezi nimi existuje vztah, který by tento krok odůvodňoval. I v tomto případě ovšem platí povinnost, že názvy obou právnických osob musí být dostatečně rozlišitelné. Dále musí být opět splněna podmínka, že právnická osoba, jejíž určitý prvek názvu má být použit, k tomu dá souhlas. Pravidla o odvolání souhlasu platí obdobně jako v předešlém případě.

NOZ také chrání jméno, resp. název, právnické osoby. Pokud by byla právnická osoba dotčena zpochybněním svého práva k názvu, nebo by utrpěla újmu kvůli neoprávněnému zásahu do tohoto práva, nebo jí jen taková újma hrozí,⁴³ může se domáhat upuštění od takového zásahu nebo odstranění jeho následků. Na totéž má právo i v případě, že bude bez zákonného důvodu zasahováno do její pověsti nebo soukromí (výjimka platí pouze pro vědecké a umělecké účely nebo pro tiskové, rozhlasové, televizní nebo obdobné zpravodajství).⁴⁴

4.5. Co je třeba učinit po nabytí účinnosti NOZ?

Na nadace a nadační fondy vzniklé dle předešlé právní úpravy se hledí jako na nadace a nadační fondy vzniklé dle NOZ. Je tedy třeba přizpůsobit zakladatelské právní jednání nové právní úpravě. Je nutné především **doplnit náležitosti, které v nadační listině chybějí.** V některých případech se může stát, že žádné z povinných náležitostí chybět nebudou, ale i tak je vhodné se zamyslet nad dalšími možnostmi, jako je zákaz podnikání a dalších činností, které je možné v nadační listině vyloučit nebo naopak povolit. NOZ v přechodných ustanoveních⁴⁵ stanoví, že na tuto změnu má nadace či nadační fond **lhůtu dva roky** ode dne nabytí jeho účinnosti. Během této lhůty musí dojít nejen k samotné změně, ale i k doručení rozhodnutí, kterým se nadační listina mění tomu, kdo vede příslušný rejstřík.⁴⁶ Pokud tato změna nebude učiněna ani do tří let od nabytí účinnosti NOZ, může dojít až ke zrušení nadace/nadačního fondu.

Právo měnit nadační listinu je osobním právem každého zakladatele a nepřechází na právního nástupce.⁴⁷ V případě, že by jediný zakladatel zemřel nebo zanikl dříve, než nabude

⁴³ Zejména neoprávněným užitím názvu.

⁴⁴ § 132 - § 135 NOZ.

ELIÁŠ 2012, op. cit., s. 120.

⁴⁵ § 3049 NOZ.

⁴⁶ Rejstřík nadací a nadačních fondů (Nadační rejstřík).

⁴⁷ Výkladové stanovisko Expertní skupiny Komise pro aplikaci nové civilní legislativy při Ministerstvu spravedlnosti. *Nový občanský zákoník* [online]. [cit. 2012-04-14]. Dostupné z: <http://obcanskyzakonik.justice.cz/tiny-mce-storage/files/Stanovisko%20k%203049.pdf>.

NOZ účinnosti, může být zakladatelské právní jednání změněno na návrh nadace soudem.⁴⁸ V případě, že by zemřel jen některý ze zakladatelů, mohou dát souhlas ke změně nadační listiny jednomyslně ostatní zakladatelé.⁴⁹ Pokud pouze není jasné, kde se některý ze zakladatelů nachází, je vhodné ho co nejdříve najít. Je zde sice také možnost nahradit jeho souhlas soudem, ovšem to bývá často zdlouhavý proces, takže pokud je naživu, je výhodnější ho dohledat a předejít tak nežádoucímu prodlužování potřebných změn.

Pokud se bude jednat o nadaci/nadační fond, která byla založena závětí a řízení o dědictví nebude ke dni nabytí účinnosti NOZ ukončeno, použijí se § 311 a 312 NOZ,⁵⁰ i když byla závěť pořízena ještě před nabytím účinnosti tohoto zákona.

Také existuje možnost, že nadace byla v minulosti založena jinak než nadační listinou. Nejčastěji se bude jednat o **nadace založené pouze statutem**. V takovém případě se na tento statut hledí jako na nadační listinu a statut zároveň. Jedná se tedy o dokument, který je sice formálně nazván statutem, ale obsahuje v sobě jak informace týkající se založení, tedy zakladatelské právní jednání, tak informace statutární, které se standardně objevují ve statutu jako základním organizačním dokumentu. V tomto případě bude také potřeba doplnit zakladatelskou část statutu o povinné náležitosti nadační listiny dle § 310 NOZ nebo případně i o další informace stejně jako u nadační listiny. Nadace a nadační fondy budou muset rozeznat, které informace jsou které, jelikož zakladatelské záležitosti bude moc měnit, stejně jako u zakladatelské listiny pouze zakladatel. Naopak statutární část bude moci být měněna stejně jako statut správní radou. Pro rozpoznání jednotlivých částí bude nejvhodnější vycházet ze ZNNF, který stanovil, jaké jsou náležitosti zakladací listiny a statutu a jaké další informace běžně obsahují. Pokud i tak nebude jasné, kam jednotlivé věci spadají, bude muset tento problém vyřešit až aplikační praxe. Nebude tedy nutné a vlastně ani možné, aby takovéto nadace a nadační fondy vytvářely nové nadační listiny a statuty. Zůstane jim i nadále pouze jejich „zakladatelský“ statut.

Může se také stát, že název nadace či nadačního fondu bude odporovat ustanovením NOZ. V takovém případě bude nutné jej přizpůsobit těmto pravidlům ve stanovené lhůtě dvou let od jeho účinnosti. Pokud by ovšem existovaly určité důležité důvody (např. nadace užívá název už tak dlouho, že je pro ni natolik příznačný, že nelze rozumně předpokládat jeho zaměnitelnost nebo klamavost), pak jej měnit nemusí.⁵¹

⁴⁸ § 3049 odst. 2 NOZ.

⁴⁹ Vyplyvá z dikce ustanovení § 309 odst. 3 NOZ.

⁵⁰ § 311 NOZ: (1) Při založení nadace pořízením pro případ smrti se do nadace vnáší vklad povoláním nadace za dědice nebo nařízením odkazu. V takovém případě nabývá založení nadace účinnosti smrtí zůstavitele. (2) Je-li nadační listina obsažena v pořízení pro případ smrti, obsahuje alespoň a) název nadace, b) vymezení účelu, pro který se nadace zakládá, c) údaj o výši vkladu, d) údaj o výši nadačního kapitálu a e) podmínky pro poskytování nadačních příspěvků, případně okruh osob, jimž je lze poskytnout, anebo určení, že tyto náležitosti stanoví statut nadace.

§ 312 NOZ: (1) Neobsahuje-li pořízení pro případ smrti další náležitosti stanovené v § 310, rozhodne o nich osoba určená v pořízení, jinak vykonavatel závěti; to platí i v případě, že zůstavitel jmenoval členy správní rady nebo dozorčí rady a některý z nich zemřel, není způsobilý funkci zastávat nebo ji odmítne. (2) Rozhodnutí podle odstavce 1 vyžaduje formu veřejné listiny.

⁵¹ § 3042 NOZ.

4.6. Je možné měnit nadační listinu?

Zákon o nadacích a nadačních fondech

ZNNF možnost změny nadační listiny neupravoval, což bylo v praxi značně problematické. Obecně se vycházelo ze zásady nezměnitelnosti nadační vůle. Takto šlo ovšem uvažovat pouze do chvíle, kdy došlo k události nebo událostem, které zakladatel nemohl předpokládat a díky kterým by nadace či nadační fond nemohly bez změny nadační listiny dále fungovat. V takto výjimečných případech se jako řešení nabízela možnost, že i když to nebylo v zákoně explicitně stanoveno, mohl změnu nadační listiny provést soud.⁵² Většina zdrojů se s tímto ale neztotožňovala a považovala nadační listinu za absolutně nezměnitelnou, přičemž některé „nevyhnutelné“ změny bylo možné učinit prostřednictvím změny statutu, nikoli ale nadační listiny jako takové.⁵³

Nový občanský zákoník

Právní úprava v NOZ je v tomto směru podstatně lépe zpracovaná. Kromě toho, že zakotvuje možnost změny nadační listiny, obsahuje i speciální ustanovení o změně nadačního účelu a změně sídla nadace.

Nově je **opuštěn princip nezměnitelnosti nadační listiny**. NOZ dává zakladateli možnost v nadační listině výslovně určit, že on nebo některý z orgánů nadace či nadačního fondu může i po jejím vzniku nadační listinu změnit. Zároveň určí rozsah a způsob, kterým tak lze učinit. Pokud zakladatel tuto možnost do nadační listiny nezakotví, není možné ji měnit. Pokud ale dojde k takové změně okolností, kdy vznikne rozumná potřeba změny vnitřních poměrů nadace či nadačního fondu,⁵⁴ může zakladatel změnit nadační listinu i v případě, že tak výslovně neurčil. Bude ovšem potřeba, aby s takovou změnou souhlasila správní rada a zároveň, aby se nedotkla práv třetích osob,⁵⁵ jinak bude neplatná. V případě, že už by zakladatel neexistoval a došlo by ke změně okolností, jak je již řečeno výše, mohl by o změně nadační listiny rozhodnout na návrh nadace soud. I v takovém případě by ale musela se změnou souhlasit správní rada. Zároveň by musel být co nejvíce šetřen úmysl zakladatele zřejmý z nadační listiny a splněny další podmínky, které k takovému úkonu zakladatel v nadační listině určil. V poslední řadě by se tato změna také nesměla dotýkat práv třetích osob, jinak by ji soud pravděpodobně zamítnul.

Zakladatel má na druhé straně také možnost výslovně určit, že je nadační listina nezměnitelná, nebo že je nezměnitelná pouze některá její část.⁵⁶ Pak není možné nadační

⁵² RONOVSÁ 2004 op. cit., s. 94.

⁵³ Rozhodnutí Nejvyššího soudu České republiky, sp. zn. 29 Cdo 4508/2009; Rozhodnutí Nejvyššího soudu České republiky, sp. zn. 29 Odo 808/2002.

⁵⁴ Např. dojde k takovému nárůstu nadačního jmění a aktivit, že bude nutné nahradit revizora dozorčí radou nebo ke změně sídla nadace či nadačního fondu.

⁵⁵ Např. příjemců nadačních příspěvků.

⁵⁶ Např. část týkající se nadačních orgánů, nadačního účelu apod.

listinu či její část měnit ani v případě, že se okolnosti změní natolik, že změna bude potřebná. Nebude možné jí změnit dokonce ani rozhodnutím soudu. V podstatě tak bude založena absolutní nezměnitelnost nadační listiny.

Změna sídla nadace či nadačního fondu je speciálně upravena v ustanovení § 316 NOZ. Správní rada může sídlo změnit po předchozím vyjádření dozorčí rady. Zakladatel ale může tuto změnu v nadační listině omezit nebo úplně vyloučit. K přemístění sídla do zahraničí je pak třeba schválení soudu, který zjišťuje především, zda pro to existuje vážný důvod a zda by tato změna neohrozila oprávněné zájmy osob, kterým mají být poskytovány nadační příspěvky. Pokud by na některou z těchto otázek soud odpověděl kladně, přemístění sídla neschválí.⁵⁷

4.7. Kdy vzniká nadace a nadační fond? Kdo a jakým způsobem jedná za nadací a nadační fond v době mezi založením a vznikem?

Zákon o nadacích a nadačních fondech

Nadace a nadační fondy vznikaly na základě konstitutivního zápisu do nadačního rejstříku. Jeho smyslem bylo posoudit, zda právnická osoba, která měla být založena, splňovala podmínky pro její právní formu, stanovené zákonem. Pokud tyto podmínky byly splněny, mohla být právnická osoba, v našem případě nadace či nadační fond, zapsána do příslušného rejstříku, tedy do rejstříku nadací a nadačních fondů (nadační rejstřík). Právě tímto zápisem pak nadace/nadační fond vznikla.⁵⁸ Návrh na zápis nadace nebo nadačního fondu do nadačního rejstříku podával zakladatel, nebo vykonavatel závěti, nebo také osoba, kterou k tomu písemně zmocnili.

Vznik nadace byl dvoufázový. Nejprve byla nadace/nadační fond založena a vznikla teprve konstitutivním zápisem do nadačního rejstříku. Vzhledem k tomu, že mezi založením a vznikem byl vždy určitý časový rozestup, bylo potřeba v ZNNF upravit i toto mezidobí. Nadace a nadační fondy nebyly před svým vznikem plnohodnotnými právnickými osobami a nemohly tedy jako právnické osoby jednat. ZNNF to vyřešil tak, že než nadace či nadační fond vznikly, mohli za ně jednat

- zakladatelé, resp. jediný zakladatel, přičemž pokud jich bylo více, jednali společně,
- jeden ze zakladatelů, kterého k tomu ostatní písemně zmocnili, nebo
- vykonavatel závěti pokud byla nadace/nadační fond založena závětí.

Tyto osoby jednaly svým jménem, ale na účet budoucí nadace/nadačního fondu, pokud došlo k jejich vzniku. V opačném případě jednali na účet svůj a museli nést všechna rizika s tím spojená.

Další otázkou bylo, kdo bude v době mezi založením a vznikem nadace/nadačního fondu spravovat majetkové vklady. Tato činnost byla svěřena osobě, kterou určil zakladatel v nadační listině, nebo v případě založení nadace či nadačního fondu závětí, vykonavateli

⁵⁷ ELIÁŠ 2012 op. cit., s. 172 - 173.

⁵⁸ RONOVSÁ 2004 op. cit., s. 78.

závěti. Pokud však bylo v závěti určeno jinak, vycházelo se předně z přání zůstavitele. Závazky a vlastnická a jiná práva, které nadaci/nadačnímu fondu takto vznikly, na ni přešly dnem jejího vzniku.⁵⁹

Nový občanský zákoník

Vznik nadace a nadačního fondu vychází i nadále z principu registračního. Na jeho úpravě se tedy s účinností NOZ příliš nemění. Návrh na zápis nadace či nadačního fondu do nadačního rejstříku podává v první řadě stále zakladatel. Pokud to ale není možné a neurčí-li zakladatel někoho jiného, podává návrh na zápis do nadačního rejstříku nově správní rada, která tak činí za nadaci či nadační fond.⁶⁰

Další novinkou je úprava jednání nadace/nadačního fondu v období mezi založením a vznikem. Tato úprava už není součástí právní úpravy nadací, jako tomu bylo v ZNNF. Nyní se vychází z obecných ustanovení o právnických osobách. Stále lze sice jednat za nadaci/nadační fond jejich jménem ještě dříve než vzniknou, nově je ale z tohoto jednání oprávněn a povinen ten, kdo ho učiní (zakladatel, či jiná osoba jím určená). Pokud by takto jednalo více osob, budou oprávněny a zavázány společně a nerozdílně. Nadace a nadační fondy pak mají tří měsíční lhůtu od svého vzniku na převzetí účinků těchto jednání. Pokud tak učiní, platí, že jsou z těchto jednání oprávněny a zavázány od počátku.⁶¹

---

⁵⁹ HURDÍK; TELEČ 1998 op. cit., s. 97 – 100.

⁶⁰ § 315 NOZ.

⁶¹ § 127 NOZ.

5. STATUT NADACE A NADAČNÍHO FONDU

5.1. Podstatné rozdíly a změny od 1. 1. 2014 - souhrn

Statut - rozdíly a změny od 1. 1. 2014
<ul style="list-style-type: none">
• Základní organizační dokument
Vydání statutu
<ul style="list-style-type: none">
• Statut může vydat zakladatel společně s nadační listinou
• Pokud tak neučiní, vydá ho správní rada po předchozím souhlasu dozorčí rady
• NOZ neřeší problematiku souladu statutu s nadační listinou → z logiky věci je ovšem nutné, aby v souladu byly
Obsah statutu
<ul style="list-style-type: none">
• Dle NOZ patří mezi povinné náležitosti pouze<ul style="list-style-type: none">
○ způsob jednání nadace a
○ podmínky pro poskytování nadačních příspěvků
• Také je potřebné vypsát jednotlivé položky, které tvoří nadační jistinu (např. kvůli výpočtu daní; v nadační listině je pouze souhrnná částka) → zákon tuto povinnost výslovně neukládá, ale důrazně se doporučuje ji splnit
Změna statutu
<ul style="list-style-type: none">
• Zakladatel určí, kdo a jaký způsobem může změnit statut
• Zakladatel může změnu statutu v nadační listině úplně vyloučit
• Pokud zakladatel změnu statutu v nadační listině neupraví, bude o ní rozhodovat správní rada po předchozím souhlasu dozorčí rady

5.2. Co je statut nadace a nadačního fondu? Musí mít každá nadace či nadační fond statut?

V obou pojímaných koncepcích, tedy jak dle ZNNF, tak podle nové právní úpravy v NOZ je statut považován za **základní organizační dokument nadace a nadačního fondu**. Statut je po nadační listině druhým nejdůležitějším dokumentem nadace.⁶² Upravuje její vnitřní poměry a také vztahy nadace či nadačního fondu ke třetím osobám.⁶³

Statut nadace a nadačního fondu je veřejně přístupný, ukládá se do sbírky listin rejstříku nadací a nadačních fondů. Jelikož je veřejnost nadační činnosti vzhledem ke své povaze důležitá, zůstává povinnost nadací a nadačních fondů, která byla stanovena ZNNF, zpřístupnit statut, zachována i nadále.⁶⁴ Každý může do statutu nahlédnout a dále z něj pořizovat výpisy,

⁶² RONOVSÁ 2004 op. cit., s. 96.

⁶³ GRANJA, Monika. Fundace v novém občanském zákoníku. *ISEA* [online]. [cit. 2012-12-03]. Dostupné z: <http://isea-cz.dnh.cz/Aktuality/Posledn%C3%AD%C4%8Dl%C3%A1nkyakoment%C3%A1%C5%99e/tabid/64/article-Type/ArticleView/articleId/100/Fundace-v-novm-obansk-m-zkonku.aspx>

⁶⁴ Nadace a nadační fond vykonávaly dříve pouze veřejně prospěšnou činnost. Je pravděpodobné, že i v době účinnosti NOZ bude tento druh činnosti převládat, a proto je důležitá transparentnost, která je mimo jiné zajišťována přístupem veřejnosti ke znění statutu nadace či nadačního fondu.

opisy a kopie. Jedinou novinkou, kterou NOZ v tomto ohledu zakládá, je možnost tato práva uplatnit i v sídle nadace nebo nadačního fondu.⁶⁵

5.3. Kdo a kdy statut nadace či nadačního fondu vydává?

Zákon o nadacích a nadačních fondech

Statut nadace či nadačního fondu byl vydáván správní radou, a to do 30 dnů ode dne jejich vzniku, tzn. od zápisu do nadačního rejstříku. Statut musel být dále, až na jednu výjimku,⁶⁶ v souladu s nadační listinou. Pokud se tak nestalo, byl neplatný z důvodu rozporu se zákonem. Tato neplatnost byla navíc absolutního rázu, takže působila vůči každému z moci zákona a nebylo nutné se jí nijak dovolávat.⁶⁷

Nový občanský zákoník

Nově stanoví NOZ **možnost vydat statut** zakladateli nadace či nadačního fondu **společně s nadační listinou**. Tato varianta mu dává možnost upravit i vnitřní a další poměry nadace, a tak více projevit svou zakladatelskou iniciativu.⁶⁸ Pokud zakladatel tuto možnost nevyužije, vydá statut do jednoho měsíce ode dne vzniku nadace po předchozím souhlasu dozorčí rady správní rada. Problematika souladu statutu s nadační listinou není v NOZ řešena. Z logiky věci je ale nutné, aby tyto listiny ve vzájemném souladu byly.

5.4. Co musí statut nadace a nadačního fondu obsahovat?

Zákon o nadacích a nadačních fondech

Jak již bylo řečeno výše, statut byl a stále je především vnitřní organizační normou, která dále upravuje některé otázky vztahu nadace či nadačního fondu vůči třetím osobám. Dle ZNNF upravoval statut nadace/nadačního fondu „*postup pro jednání orgánů nadace nebo nadačního fondu, podmínky pro poskytování nadačních příspěvků, popřípadě okruh osob, kterým je lze poskytovat a způsob, jakým se nadační příspěvky poskytují*“.⁶⁹ Dále mohl upravovat i další otázky, o nichž tak stanovila nadační listina.

Nový občanský zákoník

Nově NOZ stanovuje v ustanovení § 314 odst. 1 úzký výčet povinných náležitostí statutu. Ten musí obsahovat alespoň:

---

⁶⁵ § 4 odst. 4 ZNNF a § 314 odst. 3 NOZ.

⁶⁶ § 22 odst. 2 ZNNF.

⁶⁷ § 4 odst. 3 ZNNF a § 39 OZ.

⁶⁸ GRANJA, Monika. Fundace v novém občanském zákoníku. *ISEA* [online]. [cit. 2012-12-03]. Dostupné z: <http://isea-cz.dnh.cz/Aktuality/Posledn%C3%AD%C4%8D1%C3%A1Inkyakoment%C3%A1%C5%99e/tabid/64/articleType/ArticleView/articleId/100/Fundace-v-novm-obanskm-zkonku.aspx>

⁶⁹ § 4 odst. 1 ZNNF.

- „a) způsob jednání orgánů nadace a
b) podmínky pro poskytování nadačních příspěvků, případně též okruh osob, kterým je lze poskytovat“.⁷⁰

Tyto informace jsou nyní, na rozdíl od předešlé právní úpravy, vždy povinné. Další z novot, kterou NOZ zavádí, je zápis výše nadačního kapitálu do nadační listiny. Vzhledem k tomu, že se jedná o údaj vyjádřený pouze souhrnnou finanční částkou, je nutné, i když to zákon výslovně neukládá, především z důvodu daňové problematiky, **vypsát do statutu jednotlivé položky, které nadační jistinu tvoří**. Samozřejmě je možné upravit i další záležitosti, ale i když není vztah statutu a nadační listiny nyní jasně vymezen, bude nutné, aby byl zachován jejich soulad a předešlo se tak případným problémům.

5.5. Může být statut nadace či nadačního fondu změněn?

Zákon o nadacích a nadačních fondech

Dle předešlé právní úpravy bylo možné statut na rozdíl od nadační listiny měnit. Tato činnost byla svěřena do výlučné působnosti správní rady, což znamenalo, že ji nebylo možné přenášet na jiné orgány nadace či nadačního fondu.⁷¹ Správní rada byla při změně statutu omezována obsahem nadační listiny, se kterým musel být statut vždy v souladu.⁷²

Nový občanský zákoník

Dle nové právní úpravy lze statut také změnit. Navíc je ale dána možnost zakladateli, aby sám v nadační listině určil, kdo a jakým způsobem tak může učinit. Pokud zakladatel nebude mít zájem, aby byl statut do budoucna měněn vůbec, může jeho změnu v nadační listině naopak úplně vyloučit. Tento krok je ovšem velice riskantní, jelikož statut většinou obsahuje mnoho pravidel, která se často mění (např. pravidla poskytování nadačních příspěvků). V případě, že zakladatel způsob změny statutu v nadační listině neupraví, bude platit zákonná úprava, která stanoví, že o změnách statutu rozhoduje po předchozím souhlasu dozorcí rady správní rada.⁷³

---

⁷⁰ § 314 NOZ.

⁷¹ HURDÍK; TELEČ 1998 op. cit., s. 128.

⁷² RONOVSÁ 2004 op. cit., s. 96.

⁷³ § 314 odst. 2 NOZ.

6. ORGÁNY NADACE A NADAČNÍHO FONDU

Obligatorními orgány nadace a nadačního fondu jsou správní rada a dozorčí rada či revizor. Není ovšem vyloučeno, aby byly v nadační listině nebo ve statutu určeny další, fakultativní orgány.⁷⁴

6.1. Podstatné rozdíly a změny od 1. 1. 2014 - souhrn

Orgány – rozdíly a změny od 1. 1. 2014
<ul style="list-style-type: none">
• Kromě ustanovení týkajících se přímo nadací a nadačních fondů se ve většině případů použijí i obecná ustanovení týkající se právnických osob (§ 151 a násl. NOZ)
Správní rada
<ul style="list-style-type: none">
• Vykonává veškerou působnost, která není zákonem, nadační listinou ani rozhodnutím orgánu veřejné moci svěřena jinému orgánu
• Má alespoň tři členy, počet členů už ale nemusí být dělitelný třemi
• Členem správní rady může být i právnická osoba
• Nestanoví-li nadační listina jinak, je funkční období člena správní rady pětileté
• NOZ již neobsahuje ustanovení o rotaci členů správní rady
Dozorčí rada
<ul style="list-style-type: none">
• Musí mít alespoň tři členy
• Své členy volí a odvolává sama dozorčí rada (obnovuje se sama obdobným postupem jako správní rada)
• Musí být zřízena vždy, pokud výše nadačního kapitálu přesahuje 5.000.000 Kč (jinak stačí revizor, jeden z těchto kontrolních orgánů musí být ovšem zřízen vždy)
Revizor
<ul style="list-style-type: none">
• Revizorem může být i právnická osoba (její práva a povinnosti spojená s funkcí revizora může vykonávat její zástupce)
• Neurčí-li nadační listina kratší období, je funkční období revizora pětileté (neplatí v případě, že funkci revizora vykonává právnická osoba)
• Funkční období pro revizora – právnickou osobu může být stanoveno na dobu neurčitou
• Neurčí-li nadační listina jinak, volí a odvolává revizora správní rada

6.2. Správní rada

6.2.1. Jaké činnosti jsou svěřeny správní radě?

Zákon o nadacích a nadačních fondech

Správní rada byla statutárním a rozhodujícím orgánem nadace a nadačního fondu. Byla ze všech orgánů nejdůležitější a musela být vždy obligatorně zřízena.⁷⁵ Do její působnosti patřila správa majetku, řídicí činnost a rozhodování o všech záležitostech nadace či nadačního fondu.

⁷⁴ SKOVAJSA 2010 op. cit., s. 182 – 188. Bude se jednat např. o ředitele, výběrovou komisi, tajemníka apod.

⁷⁵ SKOVAJSA 2010 op. cit., s. 182.

Nadační listina či statut mohly její působnost dále rozšiřovat. Činnost nadace nebo nadačního fondu musela být vždy v souladu se zákonem, nadační listinou a statutem.⁷⁶

V ustanovení § 10 odst. 2 ZNNF byly určeny činnosti, které patřily do výlučné působnosti správní rady. O těchto záležitostech nemohl rozhodovat žádný jiný orgán.

Otázku, zda mohli jednotliví členové správní rady jednat samostatně nebo pouze společně, musela vyřešit nadační listina. Způsob jednání členů správní rady totiž patřil mezi její povinné náležitosti.

Nový občanský zákoník

Statutárním orgánem nadace a nadačního fondu zůstává i nadále správní rada. **Do její působnosti patří vše, co není zákonem, nadační listinou nebo statutem svěřeno jinému orgánu.** V zásadě se jedná o tytéž činnosti, které byly svěřeny správní radě dle ZNNF, tedy především o řídicí činnost, správu majetku a rozhodování o všech záležitostech nadace či nadačního fondu. Správní rada také zastupuje nadaci či nadační fond navenek.⁷⁷ Způsob jednání členů správní rady za nadaci je povinnou obsahovou náležitostí nadační listiny. Pokud však není v nadační listině stanoveno jinak, **může nadaci zastupovat každý člen samostatně, a to ve všech jejích záležitostech.** Pokud je nadační listinou vyžadováno společné jednání všech členů, mohou si mezi sebou určit zmocněnce, který bude jednat za všechny členy. Zmocněnec je takto určen vždy k určitému právnímu jednání.⁷⁸ Kdo nadaci zastupuje, musí dát najevo, co ho k tomu opravňuje, nevyplývá-li to již z okolností. Kdo za nadaci podepisuje, tedy jedná v písemné formě, připojí k jejímu názvu svůj podpis, případně i údaj o své funkci nebo pracovním zařazení. Nadaci mohou zastupovat i její zaměstnanci a to v takovém rozsahu, který je obvyklý vzhledem k jejich zařazení nebo funkci, přičemž rozhoduje stav, jak se jeví veřejnosti.⁷⁹ Nadace také nemůže namítat, že člen jejího orgánu, který jednal způsobem zapsaným v nadačním rejstříku, nemá pro dané jednání potřebný mandát, což vede k posílení právní jistoty třetích osob.⁸⁰ Pokud má nadace/nadační fond zaměstnance, pověří jednoho člena správní rady, aby vůči nim jednal, jinak tak činí předseda správní rady, který je volen z jejích členů.

Nadace/nadační fond je zavázána protiprávním činem, kterého se při plnění svých úkolů dopustí člen správní rady, zaměstnanec nebo i jiný její zástupce vůči třetí osobě. Toto pravidlo platí kromě správní rady i pro všechny ostatní volené orgány a týká se nejen fyzických osob, ale i osob právnických.⁸¹

⁷⁶ RONOVSÁ 2004 op. cit., s. 112.

⁷⁷ RONOVSÁ 2012 op. cit., s. 164 – 165.

⁷⁸ § 164 NOZ.

⁷⁹ § 166 odst. 1 NOZ.

⁸⁰ ELIÁŠ 2012 op. cit., s. 129 – 131.

⁸¹ ELIÁŠ 2012 op. cit., s. 130 – 131.

6.2.2. Jaké jsou podmínky členství ve správní radě?

Zákon o nadacích a nadačních fondech

Správní rada nadace nebo nadačního fondu musela mít nejméně tři členy a jejich počet musel být vždy dělitelný třemi, pokud nebylo ve statutárních dokumentech určeno jinak. Počet členů správní rady pak musela mít každá nadace či nadační fond zakotven v nadační listině.

Členem správní rady mohla být pouze:

- fyzická osoba,
- způsobilá k právním úkonům,
- bezúhonná (tedy ne ta, která byla pravomocně odsouzena za úmyslný trestný čin, přičemž bezúhonnost se dokládala výpisem z rejstříku trestů, popřípadě příslušným dokladem státu trvalého pobytu osoby, o níž se jednalo⁸²),
- tato fyzická osoba ani osoba jí blízká nesměla být v pracovněprávním nebo obdobném vztahu k nadaci či nadačnímu fondu,
- tato fyzická osoba ani osoba jí blízká nesměla být příjemcem prostředků k plnění účelu nadace nebo nadačního fondu, ani členem statutárního či kontrolního orgánu právnické osoby, které byly poskytovány tyto prostředky,
- tato fyzická osoba nesměla vykonávat žádnou ze srovnatelných funkcí v právnické osobě, na jejíž majetek byl prohlášen konkurz nebo byl-li návrh na prohlášení konkursu zamítnut pro nedostatek majetku.⁸³

První členové správní rady byli jmenováni zakladatelem. Pokud byla nadace či nadační fond založena závětí, byli první členové správní rady určeni buď přímo v závěti, nebo později jejím vykonavatelem. Po jmenování těchto členů z nich byla losem stanovena jedna třetina, které skončilo funkční období po jednom roce a jedna třetina, které skončilo funkční období po dvou letech od jejich jmenování. Na uvolněná místa zvolila správní rada nové členy, kteří už měli běžné tříleté (nebo jinak stanovené) funkční období. Tento postup však platil pouze v případě, že zakladatel nestanovil v nadační listině jiný či obnovu třetiny správní rady nevyloučil. Stejně tak mohla nadační listina stanovit, že určitý počet členů správní rady bude volen na návrh předem určených právnických nebo fyzických osob. Pokud nebylo nadační listinou stanoveno jinak, bylo funkční období správní rady tříleté. Zvolit člena správní rady vícekrát za sebou bylo možné, ovšem opět pouze za podmínky, že nadační listina nestanovila jinak.⁸⁴

Nový občanský zákoník

NOZ požaduje stejně jako ZNNF, aby správní rada měla alespoň tři členy, nově ale nevyžaduje, aby celkový počet členů byl vždy dělitelný třemi. Jejich počet se ale i nadále musí povinně uvádět v nadační listině. Nově může být **členem správní rady také právnická**

⁸² § 11 odst. 3 ZNNF.

⁸³ SKOVAJSA 2010 op. cit., s. 185; více viz § 381 Obchodního zákoníku.

⁸⁴ RONOVSÁ 2004 op. cit., s. 112 – 113.

osoba,⁸⁵ která je v takovém případě povinna zmocnit fyzickou osobu, jenž ji bude v orgánu zastupovat. Pokud se tak nestane, bude právnickou osobu zastupovat člen jejího statutárního orgánu.

NOZ stanovuje minimální zákonné požadavky na způsobilost být členem správní rady, není však vyloučeno, aby zakladatel určil další požadavky v nadační listině. Dle zákona nemůže být členem správní rady osoba, která:

- a) je členem dozorčí rady nadace,
- b) je vůči nadaci v pracovním poměru, nebo
- c) není ve vztahu k účelu⁸⁶ nadace bezúhonná⁸⁷.

Pokud má být členem správní rady zvolena fyzická osoba, musí být také plně svéprávná.⁸⁸ V případě, že by byla zvolena osoba, která tyto podmínky nesplňuje, bude její ustavení nicotné,⁸⁹ tedy dotčená volba právně vůbec nebude existovat. To se ovšem nesmí dotknout práv, která byla nabyta v dobré víře.⁹⁰ Jedinou výjimku můžeme nalézt u nadací a nadačních fondů, jejichž hlavní činnost se týká nezletilých nebo osob s omezenou svéprávností. V nadační listině pak může být stanoveno, že členem tohoto orgánu může být i osoba nezletilá nebo osoba s omezenou svéprávností.⁹¹ Pak je ale třeba myslet na to, že je tato osoba, je-li nezletilá, způsobilá pouze k právnímu jednání co do povahy přiměřenému její rozumové a volní vyspělosti a v ostatních případech bude potřeba souhlasu jejího zákonného zástupce. V případě osoby s omezenou svéprávností pak bude nejspíše potřeba (podle rozsahu zbavení svéprávnosti), aby za ni jednal její opatrovník.⁹² Tato pravidla platí stejně i pro zástupce právnické osoby, která je členem správní rady.

Funkce člena správní rady musí být vykonávána s **péčí řádného hospodáře**. NOZ hovoří o funkci vykonávané s touto péčí jako o funkci vykonávané s nezbytnou loajalitou, s potřebnými znalostmi a pečlivostí.⁹³ Není to ovšem myšleno bezvýhradně a je proto vždy potřeba pečlivě zkoumat a posuzovat jednotlivé případy. Není totiž podstatné, zda člen správní rady vše ví a všemu rozumí, ale jak se v dané konkrétní situaci zachová. Pokud není

⁸⁵ RONOVSÁ 2012 op. cit., s. 175.

⁸⁶ Tedy ne absolutně jako platilo dle ZNNF, ale pouze ve vztahu k ÚČELU nadace. Např. hospodářské trestné činy.

⁸⁷ § 363 NOZ.

⁸⁸ § 15 odst. 2 NOZ: Svěprávnost je způsobilost nabývat pro sebe vlastním právním jednáním práva a zavazovat se k povinnostem (právně jednat).

§ 30 NOZ: (1) Plně svéprávným se člověk stává zletilostí. Zletilosti se nabývá dovršením osmnáctého roku věku. (2) Před nabytím zletilosti se plně svéprávnosti nabývá přiznáním svéprávnosti, nebo uzavřením manželství. Svěprávnost nabytá uzavřením manželství se neztrácí ani zánikem manželství, ani prohlášením manželství za neplatné.

⁸⁹ RONOVSÁ 2012 op. cit., s. 174.

⁹⁰ ELIÁŠ 2012 op. cit., s. 187.

⁹¹ § 152 odst. 3 NOZ.

⁹² § 31 a násl. a § 55 a násl. NOZ.

⁹³ § 159 odst. 1 NOZ.

schopen sám věc vyřešit, pokud danou problematiku nezná nebo má jiné potíže, musí se zeptat odborníků, najmout experty, apod., zkrátka dát najevo, že dané problematice nerozumí a postupovat co nejsvědomitěji s ohledem na celou nadaci/nadační fond.⁹⁴ Jedná se tak o vyšší standard, než když rozhoduje o soukromých záležitostech či spravuje vlastní věc, kde může vždy polevit. Pokud ovšem přijme funkci bez potřebných znalostí, tedy pokud na výkon funkce objektivně nestačí, může se již dané jednání posoudit jako porušení péče řádného hospodáře a bude potřeba vyvodit patřičné důsledky. V případě, že tedy dojde k porušení této povinnosti a člen správní rady nenahradí nadaci či nadačnímu fondu škodu, kterou jí tímto způsobí, bude osobně ručit věřiteli, který se nedomůže plnění jinak, za dluh této nadace či nadačního fondu, a to v rozsahu v jakém škodu nenahradí. To samé bude platit i pro členy dozorčí rady, případně revizora a také pro členy jakéhokoli jiného voleného orgánu nadace či nadačního fondu, který je zřízen fakultativně.⁹⁵

Funkční období členů správní rady je nově dle NOZ pětileté. Zakladatel však může v nadační listině stanovit délku jinou. Nic také nebrání tomu, aby byl člen správní rady volen do funkce opakovaně, pokud to nevyloučí nadační listina.⁹⁶

Nadační listinou může být vyloučeno i další zákonné pravidlo, a to, že své členy volí a odvolává sama správní rada.⁹⁷ Zůstává ale zachován princip, že první správní radu jmenuje zakladatel v nadační listině.⁹⁸ V té může být navíc stanoveno, že určitý počet členů správní rady musí být zvolen z kandidátů navržených osobami určenými nadační listinou, případně osobami určenými způsobem tam stanoveným.⁹⁹ Nově již NOZ neobsahuje ustanovení o rotaci členů správní rady, kterou dříve obsahoval ZNNF v § 13 odst. 2.¹⁰⁰

6.2.3. Jakým způsobem rozhoduje správní rada?

Zákon o nadacích a nadačních fondech

Jednání správní rady svolával a řídil její předseda. Pokud nestanovila nadační listina jinak, bylo pro rozhodnutí potřeba nadpoloviční většiny hlasů všech členů správní rady, přičemž každý hlas každého člena měl stejnou váhu. V případě rovnosti hlasů rozhodoval hlas předsedy.¹⁰¹

---

⁹⁴ Doc. JUDr. Bohumil Havel, Ph.D. *Náhled na právnické osoby „po novu“*. (přednáška) Praha: Fórum Dárců, 21. 2. 2013.

⁹⁵ § 159 NOZ.

⁹⁶ ELIÁŠ 2012 op. cit., s. 187.

⁹⁷ § 365 odst. 1 NOZ.

⁹⁸ RONOVSÁ 2012 op. cit., s. 177.

⁹⁹ § 365 odst. 2 NOZ.

¹⁰⁰ GRANJA, Monika. Fundace v novém občanském zákoníku. *ISEA* [online]. [cit. 2012-12-20]. Dostupné z: <http://isea-cz.dnh.cz/Aktuality/Posledn%C3%AD%C4%8D1%C3%A1nkyakoment%C3%A1%C5%99e/tabid/64/articleType/ArticleView/articleId/100/Fundace-v-novm-obanskm-zkonku.aspx>

¹⁰¹ § 14 ZNNF.

Nový občanský zákoník

Jelikož NOZ neobsahuje speciální úpravu pro jednání správní rady, je třeba vycházet z obecných ustanovení týkajících se právnických osob. Obecné pravidlo tedy stanoví, že kolektivní orgán, který rozhoduje o záležitostech právnické osoby ve sboru, je schopen usnášet se za přítomnosti nebo jiné účasti většiny členů a rozhoduje většinou hlasů zúčastněných členů.¹⁰² Způsob jednání a rozhodování správní rady může zakladatel také upravit odlišně v nadační listině. Vzhledem k tomu, že způsob jednání správní rady, který stanoví NOZ, zůstává stejný jako dříve, není nezbytné činit po nabytí jeho účinnosti žádné zvláštní kroky a správní rada, jejíž funkční období v té době trvá, může i nadále působit a rozhodovat v nezměněné podobě.

6.2.4. Jak zaniká členství ve správní radě?

Zákon o nadacích a nadačních fondech

Členství ve správní radě mohlo zaniknout několika způsoby: uplynutím funkčního období, úmrtím, odvoláním v zákonem nebo nadační listinou stanovených případech či odstoupením.

V případě, že zaniklo členství některému ze členů správní rady dříve, než uplynulo jeho funkční období, byl správní radou na jeho místo zvolen nový člen. Tomuto novému členu pak funkční období skončilo v době, kdy mělo skončit tomu, koho ve správní radě nahrazoval. V nadační listině mohla být tato záležitost upravena odlišně.

Pokud správní rada nebyla v důsledku zániku členství usnášeníschopná nebo dokonce přestala úplně existovat, jmenoval na návrh zakladatele, vykonavatele závěti, dozorčí rady nebo i bez návrhu nové členy soud.¹⁰³

Nový občanský zákoník

K zániku členství ve správní radě může i dle NOZ dojít několika způsoby. Novinkou jsou především důvody stanovené k odvolání člena správní rady. Důvod k odvolání člena správní rady je tedy nově zákonem dán pokud:

- závažně nebo opakovaně poruší nadační listinu nebo statut, nebo
- poruší zákon způsobem zjevně narušujícím pověst nadace.

Pokud bude naplněn alespoň jeden z těchto důvodů nebo případně jiný důvod stanovený v nadační listině, musí správní rada odvolat svého člena do jednoho měsíce ode dne, kdy se o tom dozvěděla, nejpozději však do šesti měsíců ode dne, kdy tento důvod vznikl. V případě, že tak správní rada neučiní, odvolá člena správní rady z funkce soud na návrh osoby, která osvědčí právní zájem. Pokud tato osoba ovšem nepodá návrh do jednoho roku ode dne, kdy daný důvod vznikl, její právo domáhat se odvolání člena správní rady zanikne.¹⁰⁴ Mezi další způsoby zániku členství ve správní radě patří stejně jako v předešlé právní úpravě uplynutí

¹⁰² § 156 odst. 1 NOZ.

¹⁰³ SKOVAJSA 2010 op. cit., s. 187.

¹⁰⁴ § 366 NOZ.

funkčního období, úmrtí či odstoupení. V případě právnické osoby, která může být nově také členem správní rady, dochází k zániku jejího členství, kromě naplnění jednoho z důvodů k odvolání, uplynutí funkčního období a odstoupení, které pro ni z logiky věci také připadají v úvahu i zánikem právnické osoby. K tomu dojde na základě zrušení právnické osoby s likvidací, tedy bez právního nástupce nebo zrušením při přeměně, tedy bez likvidace. Přeměnou právnické osoby je fúze, rozdělení nebo změna právní formy. Ne vždy ovšem v průběhu přeměny dochází ke zrušení právnické osoby. K fúzi dochází sloučením nebo splynutím, přičemž při sloučení se zrušuje nejméně jedna ze zúčastněných osob a při splynutí se zrušují všechny zúčastněné osoby. U rozdělení se daná právnická osoba zrušit může i nemusí, záleží na způsobu rozštěpení, který zvolí. U změny právní formy pak ke zrušení právnické osoby vůbec nedochází, dochází pouze ke změně jejich právních poměrů. K zániku právnické osoby dochází výmazem z veřejného rejstříku, pokud se do něj zapisuje nebo případně ukončením likvidace.¹⁰⁵

Zanikne-li členství ve správní radě, zvolí správní rada nového člena do tří měsíců. Pokud se tak nestane, zvolí nového člena správní rady soud na návrh dozorčí rady nebo osoby, která osvědčí právní zájem, a to do doby, dokud správní rada nezvolí nového člena sama. Soud navíc může jmenovat nového člena i bez návrhu, pokud správní rada, z důvodu poklesu počtu členů, nebude usnášenischopná a tím pádem nebude moci zvolit nového člena sama.¹⁰⁶

6.3. Dozorčí rada a revizor

6.3.1. Jaké činnosti jsou svěřeny dozorčí radě?

Zákon o nadacích a nadačních fondech

Jelikož neexistoval vnější dohled nad nadačními subjekty ze strany státu, byla jediným kontrolním orgánem dozorčí rada.¹⁰⁷ Musela být obligatorně zřizována pouze v případě, že nadační jmění nebo majetek nadačního fondu byl větší vyšší než 5.000.000 Kč (jinak revizor). V ostatních případech mohla být zřizována fakultativně a to pouze za předpokladu, že tak stanovila nadační listina nebo statut.

V ustanoveních § 17 a § 18 vyjmenovával ZNNF demonstrativně, jaké konkrétní činnosti byly dozorčí radě svěřeny. Členové dozorčí rady se také mohli účastnit jednání správní rady, a pokud o to požádali, muselo jim být uděleno slovo. V neposlední řadě mohli kromě dalších nevyjmenovaných činností souvisejících s kontrolní činností vyvíjet i další činnosti, které jim byly svěřeny nadační listinou nebo statutem.

¹⁰⁵ ELIÁŠ 2012 op. cit., s. 132 – 135.

¹⁰⁶ § 367 NOZ.

¹⁰⁷ RONOVSKÁ 2004 op. cit., s. 115.

Nový občanský zákoník

Dozorčí rada zůstává i nadále **kontrolním a revizním orgánem** nadace a nadačního fondu.¹⁰⁸ Do její základní působnosti, stanovené zákonem, patří:

- a) *dohlížet, zda správní rada vykonává působnost podle zákona a ve shodě s nadační listinou i statutem,*
- b) *kontrolovat plnění podmínek stanovených pro poskytování nadačních příspěvků,*
- c) *upozorňovat správní radu na zjištěné nedostatky a podávat návrhy na jejich odstranění,*
- d) *kontrolovat, jak je vedeno účetnictví a přezkoumávat roční, mimořádnou a konsolidovanou účetní závěrku,*
- e) *vyjadřovat se k výroční zprávě a*
- f) *nejméně jedenkrát ročně podávat správní radě v písemné formě zprávu o své kontrolní činnosti“.*¹⁰⁹

Není samozřejmě vyloučeno, aby nadační listina či statut rozšířily dozorčí radě působnost o další činnosti. Dozorčí rada dále „*zastupuje nadaci proti členu správní rady, jakož i v každé záležitosti, kdy zájem členů správní rady odporuje zájmům nadace*“. Za tím účelem pověří dozorčí rada jednoho ze svých členů.¹¹⁰ Dozorčí rada může také podávat návrhy na svolání zasedání správní rady. Pokud tomuto návrhu předseda správní rady nevyhoví, může dozorčí rada svolat zasedání správní rady sama. Dozorčí rada má také poměrně rozsáhlé inspekční pravomoci. Může např. nahlížet do dokladů nadace či nadačního fondu, nebo požadovat od členů jiných orgánů nadace či nadačního fondu nebo od jejich zaměstnanců vysvětlení k jednotlivým záležitostem.¹¹¹

Dozorčí rada nemusí být zřizována vždy. Obligatorně se vyžaduje pouze v případech, kdy nadační kapitál, příp. majetek nadačního fondu dosahuje výše alespoň 5.000.000 Kč. Není vyloučeno, aby byla zřízena, i když bude nadační kapitál, příp. majetek nadačního fondu nižší. Pak je ovšem nutné, aby její existence byla nařízena nadační listinou nebo statutem.¹¹² Pokud dozorčí rada není zřízena, musí být zřízen revizor. Jeden z těchto kontrolních orgánů tedy musí být zřízen vždy.

6.3.2. Jaké jsou podmínky členství v dozorčí radě?

Zákon o nadacích a nadačních fondech

Pro funkci člena dozorčí rady platila neslučitelnost s funkcí člena správní rady a také s funkcí osoby, která byla oprávněna jednat jako zástupce nadace nebo nadačního fondu. Ostatní

---

¹⁰⁸ § 368 NOZ.

¹⁰⁹ § 370 odst. 1 NOZ.

¹¹⁰ § 370 odst. 2 NOZ.

¹¹¹ RONOVSÁ, Kateřina. Komparativní analýza nadačního práva v Německu, Švýcarsku, Nizozemí, Rakousku a České republice. Brno, 2011, s. 202. Habilitační práce. Masarykova univerzita.

¹¹² RONOVSÁ 2012 op. cit., s. 168.

podmínky členství v dozorčí radě se shodovaly s podmínkami členství ve správní radě, ovšem až na jednu výjimku. Nebylo možné, aby dozorčí rada sama volila členy na uvolněná místa. V případě první dozorčí rady jmenoval členy zakladatel či vykonavatel závěti a v případě volby nových členů po zániku členství člena předcházejícího je jmenovala správní rada.¹¹³

Nový občanský zákoník

NOZ požaduje, aby dozorčí rada, pokud je zřízena, měla alespoň tři členy. Podobně jako u správní rady stanoví NOZ také minimální požadavky na výkon funkce člena dozorčí rady a stejně jako v případě správní rady i zde mohou být nadační listinou či statutem stanoveny další podmínky. Členem dozorčí rady tedy nemůže být osoba, která:

- „a) je členem správní rady nebo likvidátorem,
- b) je vůči nadaci v pracovním poměru, nebo
- c) není ve vztahu k účelu nadace bezúhonná“.¹¹⁴

Zásadní odchylkou od předešlé právní úpravy je možnost, aby byla nově členem dozorčí rady zvolena právnická osoba a změna pravidla, podle něhož členy dozorčí rady volila správní rada. Pojetí, ve kterém statutární orgán rozhoduje o personálním obsazení orgánu, který ho kontroluje, bylo značně nevyhovující. NOZ tuto situaci vyřešil pravidlem novým. Stanovil, že **své členy si volí a odvolává sama dozorčí rada**.¹¹⁵

6.3.3. Jakým způsobem rozhoduje dozorčí rada?

Zákon o nadacích a nadačních fondech

ZNNF vyřešil problematiku rozhodování dozorčí rady odkazem na rozhodování správní rady. Jeho princip tak byl zcela stejný.

Nový občanský zákoník

Pro dozorčí radu platí to samé, co pro správní radu. Jelikož neexistuje právní úprava speciální, vychází se z obecné právní úpravy právnických osob, kde je stanoveno, že kolektivní orgány rozhodující o záležitostech právnické osoby ve sboru, jsou schopny se usnášet za přítomnosti většiny členů a rozhodují většinou hlasů zúčastněných členů. Samozřejmě i zde bude mít případně přednost úprava obsažená v nadační listině či statutu.

6.3.4. Jakým způsobem zaniká členství v dozorčí radě?

Zákon o nadacích a nadačních fondech

Stejně jako rozhodování dozorčí rady a podmínky členství byl i zánik členství v dozorčí radě totožný jako u správní rady.

¹¹³ HURDÍK; TELEČ 1998 op. cit., s. 144 – 145.

¹¹⁴ § 369 NOZ.

¹¹⁵ ELIÁŠ 2012 op. cit., s. 188 – 189.

Nový občanský zákoník

NOZ v případě odvolávání členů dozorčí rady odkazuje na ustanovení, která platí o správní radě. Tato pravidla tedy budou platit pro dozorčí radu obdobně, stejně jako další způsoby zániku členství.¹¹⁶

6.3.5. Kdo je to revizor?

Zákon o nadacích a nadačních fondech

Pokud nadace či nadační fond nezřídily dozorčí radu, bylo i přes to potřeba, aby existoval nějaký orgán, který by vykonával kontrolní činnost. Jelikož dozorčí rada nemusela být zřízena pouze v případě, kdy nadace či nadační fond nedisponovaly příliš velkým majetkem, nebylo nutné, aby tento orgán byl kolektivní a rozhodovací procedura složitá. Pro tyto případy se tak jmenoval revizor, který měl stejnou působnost jako dozorčí rada.¹¹⁷

Nový občanský zákoník

Ve shodě s předešlou právní úpravou se zachovala funkce revizora pro ty nadace a nadační fondy, které nezřizují dozorčí radu. Funkční období revizora může být maximálně pětileté, přičemž ho lze volit i opakovaně. V nadační listině lze tuto problematiku upravit odlišně.¹¹⁸ Revizorem může být nově i právnická osoba, musí tak být ale stanoveno v nadační listině nebo ve statutu a předmět činnosti této právnické osoby musí umožňovat výkon kontrolní a revizní činnosti. Nadační listina nebo statut mohou také stanovit, že právnická osoba bude tuto funkci vykonávat po neurčitou dobu. Pro způsobilost k výkonu funkce revizora platí stejná pravidla jako pro člena dozorčí rady.¹¹⁹ Pokud bude revizorem právnická osoba, bude vykonávat práva a povinnosti spojené s jeho funkcí zástupce, který také musí splňovat podmínky způsobilosti k výkonu funkce.

Zajímavostí je, že na rozdíl od dozorčí rady, která sama volí a odvolává své členy, revizora volí a odvolává, nestanoví-li nadační listina jinak, správní rada. Neurčí-li nadační listina další důvody, odvolá správní rada revizora, pokud závažně nebo opakovaně poruší nadační listinu nebo statut, nebo poruší zákon způsobem, který zjevně narušuje pověst nadace. Neučiní-li tak do jednoho měsíce ode dne, kdy se o důvodu k odvolání dozvěděla, nejpozději však do šesti měsíců ode dne, kdy tento důvod vznikl, odvolá revizora soud na návrh osoby, která osvědčí právní zájem. Pokud ale právo domáhat se odvolání revizora nebude uplatněno do roka ode dne, kdy důvod k odvolání vznikl, zanikne.

---

¹¹⁶ § 372 NOZ.

¹¹⁷ § 20 ZNNF.

¹¹⁸ § 374 odst. 2 NOZ.

¹¹⁹ § 369 NOZ.

7. MAJETEK NADACE A NADAČNÍHO FONDU

7.1. Podstatné rozdíly a změny od 1. 1. 2014 - souhrn

Majetek – rozdíly a změny od 1. 1. 2014
Pojmy
<ul style="list-style-type: none">
• <i>Nadační jistina</i> → v zásadě to samé co nadační jmění dle ZNNF; soubor předmětů vkladů do nadace, případně i nadačních darů, do nadačního rejstříku se nezapisuje
• <i>Nadační kapitál</i> → peněžní vyjádření nadační jistiny, do nadačního rejstříku se zapisuje jeho souhrnná výše
Vklady
<ul style="list-style-type: none">
• Zákaz způsobilosti vkladu být zástavou je rozšířen i na jiné jistoty (např. zákaz vkladu věci, ke které někdo jiný uplatnil zadržovací právo)
• Výši vkladu nelze určit vyšší částkou, než která byla zjištěna znaleckým posudkem
• V některých případech jsou stanoveny také alternativní způsoby ocenění výše vkladu
• Správce vkladů musí být určen v nadační listině – úprava jeho postavení je značně upřesněna
Nakládání s majetkem
<ul style="list-style-type: none">
• Nadace může zastavit nadační jistinu (nebo jinak použít) k zajištění dluhu tak, aby byl udržen plynulý provoz obchodního závodu, který může nově provozovat (pokud to nevyloučí zakladatel v nadační listině)
• Pokud tak zakladatel určí v nadační listině, je možné zcizit část nadační jistiny nadace; jinak je možné zcizit část nadační jistiny za protiplnění, které se do ní vrátí nebo v případě nepředvídatelné změny okolností, se kterou nebylo možné se vypořádat ani při vynaložení péče řádného hospodáře
• Majetek nadačního fondu lze zcizit pouze v souladu s jeho účelem; lze jej také použít k obezřetné investici
• S nadační jistinou se nakládá s péčí, kterou NOZ stanoví pro prostou správu cizího majetku
• Nadační jistinu lze rozmnožit nadačním darem nebo rozhodnutím o zvýšení nadačního kapitálu
• NOZ upravuje podmínky pro zvýšení či snížení nadačního kapitálu; rozhodování je svěřeno správní radě po předchozím souhlasu dozorčí rady
• Již se nestanovuje pravidlo potřebné pro omezování nákladů souvisejících se správou nadace či nadačního fondu
Nadační příspěvky
<ul style="list-style-type: none">
• Do budoucna nebude platit obecná povinnost poskytovat nadační příspěvky
• Je rozšířen okruh osob, kterým nelze poskytnout nadační příspěvek
• NOZ stanoví okolnosti, za kterých nelze poskytovat nadační příspěvky vůbec

7.2. Výklad některých pojmů dle ZNNF (do 31. 12. 2013)

7.2.1. Co byl majetek nadace a nadačního fondu?

Majetek nadace byl dle ZNNF tvořen nadačním jměním a ostatním majetkem nadace.¹²⁰ **Nadační jmění** bylo „peněžní vyjádření souhrnu peněžitých i nepeněžitých vkladů a nadačních darů zapsaných v nadačním rejstříku“.¹²¹ Mohlo být tvořeno pouze „peněžními prostředky, cennými papíry, nemovitými a movitými věcmi, jakož i jinými majetkovými právy a jinými majetkovými hodnotami, které splňovaly předpoklad trvalého výnosu“.¹²² Nadační jmění bylo nezczizitelné, pokud tak stanovil zakladatel nebo dárce. V případě, že tak neučinily, s ním bylo možné disponovat, avšak pouze pokud to bylo v souladu s cílem nadace a s péčí řádného hospodáře. Nadační jmění nebylo možné zastavit nebo půjčovat a zapisovalo se do nadačního rejstříku. Jeho celková hodnota nesměla klesnout pod 500.000 Kč. **Ostatní majetek** byl „nepovinný“ majetek nadace, který sice bylo možné zczizit, ale nebylo jej možné zastavit. Mohl být tvořen pouze „peněžními prostředky, cennými papíry, nemovitými a movitými věcmi, jakož i jinými majetkovými právy a jinými majetkovými hodnotami, na nichž nevázla zástavní práva.“¹²³ Do nadačního rejstříku se nezapisoval.

U nadačního fondu se rozeznával pouze majetek, který bylo možné zczizit, ale nešlo jej zastavit, a který se do nadačního rejstříku nezapisoval, tedy majetek, který měl stejný režim jako ostatní majetek nadace. Do nadačního rejstříku se ale zapisoval vklad, kterým byl majetek nadačního fondu v době jeho vzniku tvořen.¹²⁴

7.2.2. Co byl nadační dar?

Nadačním darem bylo vše, co poskytla třetí osoba ve prospěch nadace/nadačního fondu, aby mohla dosahovat účelu, ke kterému byla založena. Nadační dar mohl dokonce poskytnout i samotný zakladatel, jelikož byl od nadace/nadačního fondu oddělen. Tento dar ale musel být poskytnut nad rámec jeho majetkového vkladu. Nadačním darem byl nejčastěji určitý majetek, ale nebylo vyloučeno, aby jím byla například činnost ve formě služby.¹²⁵

7.2.3. Co byl nadační příspěvek?

Nadačním příspěvkem bylo plnění, které účelově poskytovala nadace nebo nadační fond. Toto plnění muselo být poskytováno obligatorně, a to v souladu se zákonem a statutem

---

¹²⁰ § 2 odst. 1 ZNNF.

¹²¹ § 2 odst. 2 ZNNF.

¹²² § 3 odst. 5 ZNNF.

¹²³ § 3 odst. 6 ZNNF.

¹²⁴ HURDÍK; TELEC 1998 op. cit., s. 45 – 46.

¹²⁵ HURDÍK; TELEC 1998 op. cit., s. 51 – 52.

nadace a zároveň k plnění veřejně prospěšného cíle. Mohlo být peněžité, nepeněžité i smíšené.¹²⁶

7.3. Výklad některých pojmů dle NOZ (od 1. 1. 2014)

7.3.1. Co to je majetek nadace a nadačního fondu?

Majetek nadace je dle NOZ tvořen nadační jistinou a ostatním majetkem nadace.¹²⁷ **Nadační jistina** je v nadačním právu novým pojmem. V jádru se ale o žádnou novinku nejedná. Nadační jistina je totiž v podstatě to samé co nadační jmění, o kterém hovořil ZNNF. Dle ustanovení § 336 odst. 1 ji tvoří „*soubor předmětů vkladů do nadace, popřípadě i nadačních darů*“.¹²⁸ Její celková hodnota musí také odpovídat alespoň výši 500.000 Kč. Nově se nadační jistina nezapíše do nadačního rejstříku. Zapisuje se pouze nadační kapitál.¹²⁹ Rozpis jednotlivých položek, které tvoří nadační jistinu, je ovšem nutné zapsat do statutu.

Nadační kapitál je dalším novým pojmem, který NOZ zavádí. Jedná se o peněžní vyjádření nadační jistiny, do nadačního se zapisuje rejstříku jeho souhrnná výše. **Ostatní majetek** není v NOZ nijak specifikovaný. Opět se ale jedná, stejně jako dle ZNNF, o „nepovinný“ majetek, který se nezapíše do nadačního rejstříku. Tento majetek je zcela k dispozici nadaci a je možné ho spotřebovat.

Nadační fond nevytváří nadační jistinu ani nadační kapitál. Jeho majetek je tvořen vklady a dary, jejichž předmět nemusí splňovat předpoklad trvalého výnosu. Tento majetek nelze zastavit, ani jinak použít k zajištění dluhu. Pokud by se tak stalo, nebude se k takovému právnímu jednání přihlížet. Zcizení majetku nadačního fondu naopak připadá v úvahu, ovšem pouze za předpokladu, že to bude v souladu s účelem, ke kterému byl nadační fond založen. Majetek nadačního fondu lze také použít k investici, která bude považována za obezřetnou.

7.3.2. Co je to nadační dar a nadační příspěvek?

Nadační dar ani **nadační příspěvek** nejsou v NOZ na rozdíl od ZNNF definovány. Z logiky věci lze ale dovodit, že nadační dar je v obou právních úpravách chápán stejným způsobem. Stejným způsobem je chápán i nadační příspěvek, ale s tím rozdílem, že může být poskytnut nejen k plnění veřejně prospěšného cíle, ale nově i cíle dobročinného nebo i jiného.

---

¹²⁶ HURDÍK; TELEC 1998 op. cit., s. 48 – 49. Tímto plněním mohlo být vše, co mohlo být předmětem občanskoprávních vztahů podle § 118 OZ.: „*Předmětem občanskoprávních vztahů jsou věci, a pokud to jejich povaha připouští, práva nebo jiné majetkové hodnoty.*“

¹²⁷ § 335 NOZ.

¹²⁸ § 336 odst. 1 NOZ.

¹²⁹ Eliáš 2012 op. cit., s. 178 – 180.

7.4. Jaké mohou být vklady do nadace a nadačního fondu? Kdo je spravuje v době do vzniku nadace či nadačního fondu?

Nadace a nadační fondy jsou právnické osoby fondového typu, jejichž podstatou je určitý majetek, který musí mít již při svém založení, aby bylo co účelově sdružit.¹³⁰

Zákon o nadacích a nadačních fondech

Majetkové vklady mohly být peněžité i nepeněžité. Nepeněžité pak hmotné (např. obraz) i nehmotné (např. know-how). Pokud byl vklad nepeněžitý, musel být oceněn znalcem, stejně jako vklad v podobě cenného papíru.¹³¹ Ten mohl být kromě toho oceněn také osobou, která spravuje cenné papíry na základě smluv podle zvláštního zákona.¹³² Souhrn všech vkladů nesměl být nižší než 500.000 Kč. Výše nebo hodnota vkladu, který se každý zakladatel zavázal do nadace nebo nadačního fondu vložit, musela být obsažena v nadační listině. V nadační listině musela být také určena osoba, která bude spravovat majetkové vklady do vzniku nadace nebo nadačního fondu.¹³³ V případě založení nadace nebo nadačního fondu závětí musela závěť obsahovat pouze výši nebo hodnotu nadačního vkladu. Mohlo v ní být sice také určeno, kdo bude spravovat majetkové vklady do vzniku nadace nebo nadačního fondu, nebylo to ovšem podmínkou. Pokud takto určeno nebylo, spravoval majetkové vklady od skončení projednání dědictví vykonavatel závěti.

Osoby, které spravovaly majetkové vklady, se nestávaly jejich vlastníky. Jejich úkolem bylo tyto vklady pouze opatrovat a po vzniku nadace nebo nadačního fondu je bez zbytečného odkladu nadaci nebo nadačnímu fondu vydat.¹³⁴ V případě, že by nadace nebo nadační fond nevznikly, byl správce povinen majetkové vklady bez zbytečného odkladu vrátit zakladatelům nebo případně oprávněným dědicům.¹³⁵

Nový občanský zákoník

NOZ rozlišuje předmět vkladu a vklad. Předmětem vkladu je každá jednotlivá věc, která se vnáší do nadace a vkladem je pak souhrn všech těchto věcí, tedy předmětů vkladů.¹³⁶ Zároveň NOZ zavádí pojem vkladová povinnost. Ke splnění vkladové povinnosti dochází buď

---

¹³⁰ TELEČ, Ivo. Majetkové vklady do nadací a nadačních fondů. *Časopis pro právní vědu a praxi*. 1998, č. 3, s. 514 – 519. ISSN 1210 – 9126.

¹³¹ HURDÍK; TELEČ 1998 op. cit., s. 65.

¹³² § 8 odst. 2 písm. b) a § 8 odst. 3 písm. a) a f) zákona č. 591/1992 Sb., o cenných papírech ve znění zákona č. 362/2000 Sb.

¹³³ § 3 odst. 2 písm. d) ZNNF.

¹³⁴ HURDÍK; TELEČ 1998 op. cit., s. 99 – 100.

¹³⁵ § 6 odst. 3 ZNNF.

¹³⁶ GRANJA, Monika. Fundace v novém občanském zákoníku. *ISEA* [online]. [cit. 2013-2-19]. Dostupné z: <http://isea-cz.dnh.cz/Aktuality/Posledn%C3%AD%C4%8D1%C3%A1Inkyakoment%C3%A1%C5%99e/tabid/64/articleType/ArticleView/articleId/100/Fundace-v-novm-obansk-m-zkonku.aspx>.

splacením, jedná-li se o peněžitý předmět vkladu, nebo vnesením, pokud je předmět vkladu nepeněžitý.¹³⁷

Jak je naznačeno v předešlém odstavci, předmět vkladu může být stejně jako dříve peněžitý i nepeněžitý a nepeněžitý dále hmotný a nehmotný. Nepeněžitý vklad musí stejně jako dříve splňovat předpoklad trvalého výnosu a nesmí sloužit jako zástava. Nově se tento zákaz vztahuje i na jiné jistoty, resp. kauce.¹³⁸

Jelikož údaj o předmětu vkladu není povinnou náležitostí nadační listiny, je zákonem dáno, že pokud v ní nebude uveden, platí, že se vkladová povinnost plní v penězích.¹³⁹ Pokud bude v nadační listině určeno, že předmět vkladu je nepeněžitý a není možné takový předmět do nadace nebo nadačního fondu vložit, případně hodnota předmětu vkladu nedosahuje výše, kterou určí nadační listina, má se za to, že rozdíl bude vyrovnán v penězích.¹⁴⁰

Pokud se do nadace vkládají peníze, není složité určit výši vkladu. Tou bude jmenovitá hodnota peněz. Pokud bude předmět vkladu nepeněžitý, je nutné nechat vypracovat znalecký posudek. Výši vkladu pak nelze stanovit vyšší částkou, než kterou stanovil znalec. V ustanovení § 328 a § 329 NOZ je navíc stanovena další možnost jak určit výši vkladu v případě, že předmětem vkladu bude investiční cenný papír nebo nástroj peněžního trhu podle ZPKT nebo také jiná věc než investiční cenný papír nebo nástroj peněžního trhu podle tohoto zákona.

Půjde-li o investiční cenný papír nebo nástroj peněžního trhu dle ZPKT, lze určit jeho hodnotu kromě znaleckého posudku také „váženým průměrem z cen, za který byly uskutečněny obchody tímto cenným papírem nebo nástrojem na regulovaném trhu v době šesti měsíců před splacením vkladu“.¹⁴¹ Pokud by ovšem došlo ke dni splnění vkladové povinnosti k výjimečným okolnostem, které by mohly hodnotu předmětu vkladu významně změnit, nelze tento alternativní způsob určení hodnoty vkladu použít.

Bude-li předmětem vkladu jiná věc než investiční cenný papír nebo nástroj peněžního trhu dle ZPKT, může být hodnota vkladu určena také:

- a) *tržní hodnotou věci určenou obecně uznávaným nezávislým odborníkem za využití obecně uznávaných postupů a zásad oceňování ne dříve než šest měsíců před splněním vkladové povinnosti, nebo*
- b) *výší ocenění věci v účetní závěrce za účetní období bezprostředně předcházející vzniku vkladové povinnosti, pokud je tato věc oceněna reálnou hodnotou podle jiného právního předpisu a pokud auditor ověřil účetní závěrku s výrokem bez výhrad“.*¹⁴²

¹³⁷ Eliáš 2012 op. cit., s. 176.

¹³⁸ Tamtéž. Důvodová zpráva k NOZ stanoví, že „vlastník např. nebude moci vložit do nadace věc, ke které někdo jiný uplatnil zadržovací právo“.

¹³⁹ Nevyvratitelná právní domněnka.

¹⁴⁰ Vyvratitelná právní domněnka.

¹⁴¹ § 328 odst. 1 NOZ.

¹⁴² § 329 odst. 1 písm. a) a b) NOZ.

I v tomto případě platí, že pokud dojde k okolnostem, které by mohly významně změnit hodnotu předmětu vkladu, nelze těmito způsoby jeho hodnotu určit.

Nová právní úprava zachovává požadavek, aby souhrn výše vkladů byl alespoň 500.000 Kč. NOZ dále přejímá i ustanovení o správci vkladů, které dále dopracovává a zpřesňuje.¹⁴³ Správce vkladů musí být určen v nadační listině. Takto určená osoba přijímá vklady ještě před vznikem nadace. Předáním předmětu vkladu správci vkladů splní zakladatelé svou vkladovou povinnost. V případě, že by zanikla funkce správce vkladu, musí zakladatel, vykonavatel závěti nebo jiná osoba k tomu určená, povolat bez zbytečného odkladu nového správce vkladu. Pokud to nebude možné, může tak učinit správní rada nadace nebo nadačního fondu.

Bude-li předmět vkladu peněžitý, je správce vkladu povinen zřídit na jméno nadace či nadačního fondu zvláštní účet u banky nebo spořitelního a úvěrového družstva. Na tento účet pak vloží předmět vkladu. Z tohoto účtu není možné činit žádné výplaty a platby, ledaže by nadace nebyla platně založena a bylo-li by to prokázáno, anebo by o neplatnosti založení nadace, která byla zakládána pro případ smrti, rozhodl soud. Bude-li předmětem vkladu věc, která se zapisuje do veřejného seznamu,¹⁴⁴ je vkladatel povinen předat správci vkladu i prohlášení o vnesení vkladu s úředně ověřeným podpisem. Vlastnické právo nadace či nadačního fondu se pak zapisuje do veřejného seznamu právě na základě tohoto prohlášení.

Správce vkladů potvrdí písemně tomu, kdo navrhne zápis nadace do veřejného rejstříku:

- kdo vkladovou povinnost splnil,
- kdy vkladovou povinnost splnil,
- jaký je předmět vkladu a
- jaká je souhrnná výše vkladů.

Pokud správce vkladů potvrdí vyšší rozsah plnění, než odpovídá skutečnosti, ručí po dobu pěti let věřitelům za dluhy nadace až do výše tohoto rozdílu.

Dnem svého vzniku nabývá nadace a nadační fond vlastnického práva k předmětu vkladu. Pokud je ovšem nabytí vlastnického práva vázáno na zápis do veřejného seznamu, vznikne vlastnické právo nadace nebo nadačního fondu k předmětu vkladu až tímto zápisem. Správce vkladů předá nadaci bez zbytečného odkladu po jejím vzniku všechny předměty vkladu, které měl ve správě. V případě, že nadace nevznikne, předá je zpět osobám, které vklady vnesly nebo splatily.¹⁴⁵

---

¹⁴³ Eliáš 2012 op. cit., s. 178.

¹⁴⁴ Např. zápis do katastru nemovitostí dle zákona o katastru nemovitostí, který by měl nabýt účinnosti společně s NOZ 1. 1. 2014.

¹⁴⁵ § 175 - § 178 NOZ.

7.5. Jak a za jakých podmínek může nadace nakládat se svým majetkem?

Zákon o nadacích a nadačních fondech

Nadace a nadační fondy byly účelovými sdruženími majetku. Jejich účel se uváděl již při zakládání nadace či nadačního fondu v nadační listině. Bylo proto striktně stanoveno, že nadace/nadační fond mohla užít svůj majetek pouze „v souladu s účelem a podmínkami stanovenými v nadační listině nebo ve statutu nadace nebo nadačního fondu jako nadační příspěvek nebo k úhradě nákladů na ostatní činnosti k naplnění účelu nadace nebo nadačního fondu a k úhradě nákladů na správu nadace nebo nadačního fondu“.¹⁴⁶ Co si lze představit pod náklady souvisejícími se správou nadace nebo nadačního fondu bylo demonstrativně uvedeno v § 21 odst. 2 ZNNF. Jednalo se např. o „náklady na udržení a zhodnocení majetku nadace nebo nadačního fondu, náklady na propagaci účelu nadace nebo nadačního fondu a náklady související s provozem nadace nebo nadačního fondu, včetně odměn za výkon funkce člena správní rady, dozorčí rady, popřípadě revizora“. Tyto náklady musely být vedeny odděleně od nadačních příspěvků,¹⁴⁷ a to zejména z důvodu přehlednosti hospodaření nadace/nadačního fondu.¹⁴⁸ Jelikož byla u nadací a nadačních fondů velice důležitá jejich důvěryhodnost, bylo potřeba stanovit pravidlo, které by náklady související s jejich správou omezovalo. Na druhou stranu jednotlivé nadace a nadační fondy byly natolik rozdílné, že nebylo možné určit jedno konkrétní pravidlo, které by platilo pro všechny. Zákonodárce tento problém vyřešil tak, že stanovil tři různá pravidla, ze kterých si mohly nadace a nadační fondy vybrat.¹⁴⁹ Jedno z těchto pravidel musely nadace nebo nadační fondy zakotvit do nadační listiny nebo statutu a nebylo možné ho měnit po dobu pěti let.¹⁵⁰

V úvodu této kapitoly bylo stručně objasněno, co bylo považováno za nadační jmění. Nyní si objasníme, některé další podrobnosti. Jak již bylo stanoveno výše, nadační jmění nebylo možné půjčovat, a pokud tak stanovil zakladatel nebo dárce, nebylo možné ho ani zcizit.¹⁵¹ V ostatních případech to možné bylo, včetně změny jeho věcné skladby, ale pouze v souladu s cílem nadace a s péčí řádného hospodáře. Tento pojem můžeme chápat v zásadě obdobně jako u výkonu funkce s péčí řádného hospodáře, kterou jsme znaly z obchodních společností. Zde byl pojímán jako souhrn těchto povinností a vlastností: funkce vykonávaná osobně, v zájmu společnosti a s odbornou péčí, do čehož spadá především profesionalita, odbornost a loajalita.¹⁵²

¹⁴⁶ §21 odst. 1 ZNNF.

¹⁴⁷ Oddělením se rozumělo oddělené účtování v účetnictví nadací a nadačních fondů.

¹⁴⁸ HURDÍK; TELEČEK 1998 op. cit., s. 149.

¹⁴⁹ § 22 ZNNF.

¹⁵⁰ HURDÍK; TELEČEK 1998 op. cit., s. 154 – 155.

¹⁵¹ Zcizení = pozbytí vlastnického práva k věci. Může k němu dojít formou převodu vlastnického práva ze zcizitele na nabyvatele na základě kupní smlouvy, darovací smlouvy apod., nebo formou přechodu vlastnického práva přímo ze zákona či na základě rozhodnutí (propadnutí věci, dědění ze zákona apod.).

¹⁵² ELIÁŠ, Karel, Jarmila POKORNÁ a Tomáš DVOŘÁK. Kurs obchodního práva: obchodní společnosti a družstva. 6. vyd. Praha: C.H. Beck, 2010, s. 305. Právnícké učebnice (C.H. Beck). ISBN 978-80-7400-048-5.

Peněžní prostředky, které byly součástí nadačního jmění, byla nadace povinna uložit na zvláštní účet u banky nebo pobočky zahraniční banky působící na území České republiky. Další možností bylo užití těchto peněžních prostředků na nákup investičních nástrojů, vymezených v ZNNF nebo na nákup nemovitostí.¹⁵³ Celková hodnota investičních nástrojů, jako byly investiční nástroje v cizí měně, podílové listy otevřených podílových fondů a další vyjmenované v ZNNF, nesměla přesáhnout 30% hodnoty nadačního jmění.¹⁵⁴

Pokud byl prodáván majetek nadačního fondu nebo pronajímána nemovitost, která byla součástí majetku nadace nebo nadačního fondu, nesměl být kupujícím nebo nájemcem člen správní rady, dozorčí rady, popřípadě revizor, ani osoby jim blízké¹⁵⁵ ani právnická osoba, pokud členem jejího statutárního orgánu byl člen správní rady, dozorčí rady, popřípadě revizor nadace nebo nadačního fondu. Toto ustanovení sloužilo především k omezení rizik, která by mohla vzniknout při střetu zájmů nadace či nadačního fondu s členy jejich orgánů nebo osob jim blízkých.¹⁵⁶

Nový občanský zákoník

Nadace a nadační fondy si zachovávají svůj charakter účelového sdružení majetku. Jejich majetek musí být tedy i nadále používán v souladu s účelem, který je uveden v nadační listině a ve statutu a za podmínek tam určených. Je možné ho použít „*k poskytování nadačních příspěvků, k zajištění vlastní činnosti k naplnění svého účelu a k úhradě nákladů na zhodnocení nadační jistiny i nákladů na vlastní správu*“.¹⁵⁷

Jelikož je nadační jistina pro existenci nadace mimořádně důležitá, jsou stanovena některá pravidla, která chrání její zachování. V první řadě nelze nadační jistinu, resp. to co ji tvoří, stejně jako dle ZNNF, zastavit nebo jinak použít k zajištění dluhu. Z tohoto pravidla ovšem nově existuje výjimka. Jelikož nadace může provozovat obchodní závod, má povoleno zastavit nadační jistinu nebo případně ji jinak použít k zajištění dluhu v takovém rozsahu, aby byl udržen plynulý provoz tohoto obchodního závodu. Zcizit něco z nadační jistiny lze v případě, že tak zakladatel předem určí.¹⁵⁸ Pokud této možnosti nevyužije, je navíc možné zcizit něco, co spoluvytváří nadační jistinu, pokud se tak stane za určité protiplnění, které se do nadační jistiny opět vrátí, nebo bude-li zcizení nutné z důvodu změny okolností, kterou nebylo možné předvídat ani se sní jinak vypořádat i při vynaložení **péče řádného hospodáře**. Zcizení zároveň nesmí odporovat vůli toho, kdo dar daroval nebo splnil vkladovou povinnost.¹⁵⁹

---

¹⁵³ §23 odst. 3 ZNNF.

¹⁵⁴ § 23 odst. 4 ZNNF.

¹⁵⁵ § 116 OZ.

¹⁵⁶ § 23 odst. 9 ZNNF.

¹⁵⁷ § 338 odst. 1 NOZ.

¹⁵⁸ RONOVSÁ 2012 op. cit., s. 58.

¹⁵⁹ ELIÁŠ 2012 op. cit., s. 179 – 180.

Další pravidla pro nakládání s nadační jistinou jsou stanovena odkazem na péči, kterou NOZ stanoví pro **správu cizího majetku**.¹⁶⁰ Není dosud zcela jasné, zda měl zákonodárce na mysli správu prostou nebo plnou. Důvodová zpráva k NOZ se přiklání spíše k prosté správě, ovšem vzhledem k povaze nadace by byla vhodnější správa plná. Jasnou odpověď na tuto otázku poskytne až aplikační praxe. NOZ dále stanoví, že pokud je potřeba k určitému právnímu jednání souhlasu beneficenta, musí dát k takovému jednání souhlas osoba, která je k tomu určená v nadační listině. V případě, že v nadační listině není nikdo určen, je třeba souhlasu dozorčí rady. Není také vyloučeno, aby další pravidla pro nakládání s nadační jistinou byla určena v nadační listině.¹⁶¹

Nadační jistinu je možné po vzniku nadace rozmnožovat, a to nadačními dary nebo rozhodnutím o zvýšení nadačního kapitálu. V případě, že bude dar splňovat stejné náležitosti, které jsou stanoveny pro předmět vkladu, tedy pokud splňuje předpoklad trvalého výnosu a zároveň neslouží jako jistota, platí vyvratitelná právní domněnka, že dar rozmnožuje nadační jistinu (dříve rozhodovala o zvýšení nadační jistiny vždy správní rada; toto pravidlo, tedy že dar automaticky zvyšuje nadační kapitál, je zásadním rozdílem od předešlé právní úpravy).

S ostatním majetkem nadace může nakládat, pokud zakladatel nestanoví jinak, statutární orgán, tedy správní rada. Je třeba tak činit s péčí řádného hospodáře (viz kapitola 8.2.2).

Jiná situace je u nadačních fondů. Vzhledem k tomu, že nevytváří nadační jistinu, nejsou pro ně výše zmíněná pravidla relevantní. Je tak stanoveno pouze velice obecné pravidlo pro nakládání s majetkem: „*majetek nadačního fondu lze zcizit, je-li to v souladu s účelem nadačního fondu a lze jej také použít k investici považované za obezřetnou*“.¹⁶² K posouzení, zda se jedná o obezřetnou investici lze přiměřeně použít ustanovení týkající se obezřetných investic v souvislosti se správou majetku, kterou nalezneme v části třetí NOZ.¹⁶³

Nadace a nadační fond také nesmí převzít neomezené ručení za jinou osobu. Pokud tak učiní, nebude se k tomuto právnímu jednání přihlížet.¹⁶⁴

7.6. Jaká jsou pravidla pro poskytování nadačních příspěvků?

Zákon o nadacích a nadačních fondech

Nadační příspěvky směly být poskytovány pouze v souladu s účelem nadace a nemohly být poskytnuty členům orgánů nadace či nadačního fondu nebo revizorovi. Také nebylo možné financovat činnost politických stran nebo politických hnutí.¹⁶⁵ Osoba, které byly poskytovány,

¹⁶⁰ § 1405 a násl. NOZ.

¹⁶¹ Tamtéž.

¹⁶² § 398 odst. 2 NOZ.

¹⁶³ § 1432 NOZ: Správce rozhoduje o investicích se zřetelem k výnosu a předpokládanému zisku; je-li to možné, rozvrhne investiční riziko tak, aby dosáhl takového poměru mezi pevným příjmem a pohyblivými výnosy, který rozumně odpovídá hospodářským podmínkám.

¹⁶⁴ § 338 odst. 2 NOZ.

¹⁶⁵ § 21 ZNNF.

je zase mohla užívat pouze v souladu s podmínkami, které stanovila nadace nebo nadační fond. Tyto podmínky se pro destinatáře stávaly závaznými na základě smlouvy, kterou bylo poskytování příspěvků realizováno.¹⁶⁶ Pokud by byl nadační příspěvek užit jiným způsobem, byla osoba, které byl příspěvek poskytnut, povinna ho vrátit nebo vrátit náhradu v penězích ve lhůtě, kterou nadace nebo nadační fond určily. Aby bylo možné zjistit, zda byl nadační příspěvek užíván řádně či nikoli, byla osoba, které byl poskytnut, povinna na žádost nadace nebo nadačního fondu prokázat, jakým způsobem a k jakému účelu byl užit. Důkazní povinnost v tomto případě nesl příjemce příspěvku.

Nový občanský zákoník

Úprava poskytování nadačních příspěvků je zakotvena v ustanoveních § 353 až 356 NOZ. Rozsah těch, kterým nelze poskytnout nadační příspěvek, je oproti ZNNF rozšířen. Kromě osob, které jsou členy orgánů nadace nebo nadačního fondu nelze dále poskytovat příspěvky ani jejich zaměstnancům a dále ani osobám členům orgánů nebo zaměstnancům blízkým. Dále není možné poskytnout příspěvek ani zakladateli. Zde je ale možná výjimka. V případě, že by pro to existovaly důvody hodné zvláštního zřetele,¹⁶⁷ může mu být příspěvek rozhodnutím správní rady po projednání s dozorčí radou nebo revizorem poskytnut. To samé platí i v případě osob zakladateli blízkých. Pokud se ale stane, že by byla zakladatelem založena dobročinná nadace či nadační fond právě na podporu osob blízkých, což NOZ připouští, nelze jim nadační příspěvky odpírat a daný postup se neuplatní.¹⁶⁸ Nejpodstatnější změnou, kterou NOZ v rámci této problematiky přináší, je ústup od povinnosti všech nadačních subjektů poskytovat nadační příspěvky.

Podmínky poskytování nadačních příspěvků určuje statut. Jejich stanovení je ponecháno čistě na vůli zakladatele a nadace či nadačního fondu. Lze tak stanovit prakticky cokoli, co není v rozporu se zákonem. Důležité je, aby nadační příspěvek byl použit jeho příjemcem v souladu s těmito podmínkami. Pokud by se tak nestalo a příspěvek by byl použit v rozporu s podmínkami stanovenými ve statutu, musel by ho příjemce vrátit. Aby mohla být provedena kontrola, zda je nadační příspěvek užíván řádně či nikoli, je příjemci stanovena povinnost, aby na požádání prokázal, jak jej použil.

Za účelem zachování nadačního kapitálu je stanovena situace, za které nadace nesmí poskytovat nadační příspěvky vůbec. Nelze tak činit v případě, kdy výše vlastních zdrojů financování majetku nadace, které jsou vykazované v rozvaze na straně pasiv, bude nižší než výše nadačního kapitálu, ke kterému se připočtou:

- *„zvýšení nadačního kapitálu v důsledku přijetí nadačního kapitálu nebo rozhodnutí, i když ještě nebylo zapsáno do veřejného rejstříku, a*

¹⁶⁶ HURDÍK; TELEČ 1998 op. cit., s. 150.

¹⁶⁷ Důvodová zpráva k NOZ uvádí jako příklad případ, kdy zakladatel zřídí nadaci k podpoře zdravotně postižených osob a sám se jí také stane.

¹⁶⁸ ELIÁŠ 2012 op. cit., s. 184.

- *vlastní zdroje, které jsou účelově vázány a jejichž účel není nadace oprávněna měnit*“,¹⁶⁹

nebo když bude nižší, než upravená výše nadačního kapitálu v důsledku poskytnutí nadačních příspěvků. Pokud by tato situace nastala a příspěvek by byl i tak poskytnut, bude záležet, zda byl příjemce v dobré víře, že je příspěvek poskytnut řádně, či nikoli. V případě, že by byl v dobré víře, mohl by si nadační příspěvek ponechat. V opačném případě by jej musel vrátit.¹⁷⁰

7.7. Může u nadace dojít ke zvýšení nebo snížení nadačního kapitálu?

Zákon o nadacích a nadačních fondech

U nadace mohlo docházet k zvyšování nebo snižování nadačního jmění. Zvýšit nadační jmění bylo možné pouze vkladem taxativně vyjmenovaných majetkových hodnot.¹⁷¹

V průběhu existence nadace mohlo také dojít ke snížení nadačního jmění pod hodnotu, která byla zapsaná v nadačním rejstříku. V takovém případě byla nadace povinna doplnit nadační jmění tak, aby opět dosahovalo požadované hodnoty. Pokud to nadace neučinila do dvou let od konce účetního období, ve kterém k poklesu došlo, byla povinna do tří let od konce tohoto účetního období rozhodnout o snížení nadačního jmění tak, aby zapsaný stav odpovídal skutečnosti. Mohlo také dojít ke snížení hodnoty nadačního jmění pod 500.000 Kč, což je minimální zákonem stanovená výše. V takovém případě byla nadace povinna doplnit nadační jmění alespoň na 500.000 Kč, a to do jednoho roku od konce účetního období, kdy k takovému snížení nadačního jmění došlo. Pokud tak neučinila, byla správní rada nadace povinna rozhodnout o návrhu na vnitrostátní fúzi sloučením nadace s jinou nadací nebo podat soudu návrh na zrušení nadace.¹⁷²

Nový občanský zákoník

Jak již vyplývá z předešlého textu, nadační kapitál je možné dle nové právní úpravy zvyšovat. Snížení nadačního kapitálu je také přípustné, ovšem pouze ve výjimečných případech.

Správní rada může po předchozím souhlasu dozorčí rady rozhodnout o zvýšení nadačního kapitálu po schválení účetní závěrky do jednoho roku ode dne, ke kterému byly zjištěny údaje, z nichž byla sestavena a to pouze v případě, že

- *„zvýšení nadačního kapitálu nebude vyšší než rozdíl mezi výší vlastních zdrojů financování majetku nadace vykazovaných v rozvaze na straně pasiv a nadačním kapitálem a*

¹⁶⁹ § 355 odst. 2 NOZ.

¹⁷⁰ ELIÁŠ 2012 op. cit., s. 184.

¹⁷¹ § 23 odst. 10 ZNNF.

¹⁷² § 8 odst. 1 a §23 odst. 10 a 11 ZNNF.

- *ke zvýšení nadačního kapitálu nebudou použity vlastní zdroje, které jsou účelově vázány a jejichž účel není nadace oprávněna měnit“.*¹⁷³

Toto rozhodnutí musí obsahovat částku, o kterou se nadační kapitál zvyšuje a označení zdroje, ze kterého se zvyšuje, přičemž se vychází z vlastních zdrojů financování majetku v účetní závěrce. Pokud dojde v jakékoli následující účetní závěrce ke snížení vlastních zdrojů, bude se vycházet z této účetní závěrky. Pokud se bude zvyšovat nadační kapitál nadace o výši daru, kterým je věc způsobilá být vkladem, nesmí být rozsah zvýšení nadačního kapitálu vyšší než zjištěná hodnota této věci. Rozhodnutí o zvýšení nadačního kapitálu bude v tomto případě obsahovat částku, o kterou se nadační kapitál zvyšuje, popis dané věci a údaj o její hodnotě. Nesmí chybět ani informace o tom, jakým způsobem byla hodnota věci stanovena.¹⁷⁴

Snižování nadačního kapitálu není příliš žádoucí, a proto jej lze provést pouze ve výjimečných případech a nezakazuje-li to nadační listina. Nelze ho navíc snížit na částku, která je nižší než 500.000 Kč. Nadační kapitál je možné snížit v případě, že to není vyloučeno nadační listinou, pokud to vyžaduje zájem na hospodárnějším naplňování účelu nadace, a to nejvíce o částku, která vyjadřuje pětinu výše nadačního kapitálu v průběhu pěti let. Důležité je, že tímto postupem nelze žádným způsobem krýt náklady správy nadace. Povinnost snížit nadační kapitál stanovuje NOZ v případě, že nadace přijde o část nadační jistiny nebo klesne-li podstatně její hodnota a nadace nebude schopna ji bez zbytečného odkladu doplnit.¹⁷⁵ V rozhodnutí o snížení kapitálu musí být uvedena částka, o kterou se kapitál snižuje a také důvod, pro který je potřeba jej snížit. Stejně jako v případě zvýšení nadačního kapitálu rozhoduje o jeho snížení správní rada po předchozím souhlasu dozorčí rady.¹⁷⁶

---

¹⁷³ § 342 odst. 1 NOZ.

¹⁷⁴ ELIÁŠ 2012 op. cit., s. 180 – 182.

¹⁷⁵ Nadace si budou muset samy určit, zda klesla hodnota nadační jistiny podstatným způsobem. Je třeba ale myslet na to, že snižování nadačního kapitálu není žádoucí krok a pokud je jen trochu možné nadační jistinu doplnit, je vhodné tuto variantu preferovat.

¹⁷⁶ § 344 - §347 NOZ.

8. PODNIKÁNÍ NADACÍ A NADAČNÍCH FONDŮ

8.1. Podstatné rozdíly a změny od 1. 1. 2014 – souhrn

Podnikání - rozdíly a změny od 1. 1. 2014
Podnikání
<ul style="list-style-type: none"> • !Nadace mohou vykonávat jinou výdělečnou činnost jako svou hlavní činnost a podnikání pouze jako činnost vedlejší! • Základní znaky podnikání: <ol style="list-style-type: none"> 1) samostatnost 2) činnost konaná na vlastní účet 3) činnost konaná na vlastní odpovědnost 4) výdělečná činnost konaná živnostenským nebo obdobným způsobem 5) záměr činit tak soustavně 6) záměr činit tak za účelem zisku (i když bude tento zisk použit dále na dobročinné účely)   • Podnikání nepřímé – zákaz, aby nadace (nadační fond) byla neomezeně ručícím společníkem obchodní společnosti • Podnikání přímé – značné uvolnění → povoleno, pokud je podnikání vedlejší činností a výtěžky z podnikání slouží pouze k podpoře účelu nadace (při splnění těchto podmínek je možné také převzít vedení obchodní společnosti) • Zakladatel má možnost vyloučit podnikání v nadační listině
Jiná výdělečná činnost
<ul style="list-style-type: none"> • Postrádá některý ze znaků podnikání • Může být prováděna i v rámci hlavní činnosti nadace či nadačního fondu (ty ale nesmí sloužit výlučně výdělečným účelům)

8.2. Příklady podnikání a jiné výdělečné činnosti nadací a nadačních fondů

DRUH ČINNOSTI	PODNIKÁNÍ/JINÁ VÝDĚLEČNÁ ČINNOST
<ul style="list-style-type: none"> • Pronájem nemovitostí 	→ podnikání
<ul style="list-style-type: none"> • Organizace benefičního koncertu, výstavy nebo podobné kulturní akce a vybírání finančních prostředků za vstup – buď je stanovena klasicky pevná cena vstupenky, která je běžně v prodeji, nebo je stanovena minimální cena vstupenky a účastníci za ní mohou zaplatit více 	→ jednotlivě v účetním roce - jiná výdělečná činnost → jinak podnikání
<ul style="list-style-type: none"> • Organizace vzdělávacího semináře a vybírání poplatku za účast na semináři nebo organizace vzdělávací či kulturní akce (v rámci hlavní činnosti), na kterou je vybíráno vstupné na základě vstupenek – přesně stanovený poplatek nebo s dobrovolným příspěvkem nad minimální příspěvek 	→ jednotlivě - jiná výdělečná činnost → soustavné vzdělávání – podnikání

<ul style="list-style-type: none"> • Prodej předmětů v aukci, dražbě, přičemž může jít o předměty, které nadace: 	<ul style="list-style-type: none"> • nabude darem 	→ jiná výdělečná činnost
	<ul style="list-style-type: none"> • nakoupí 	→ podnikání
	<ul style="list-style-type: none"> • vyrobí si je sama 	→ podnikání
<ul style="list-style-type: none"> • Prodej nakoupených předmětů náhodný nebo konkrétní cílové skupině, tj. v podstatě nákup a prodej 		→ podnikání
<ul style="list-style-type: none"> • Prodej předmětů přijatých darem náhodný nebo konkrétní cílové skupině, tj. prodej bezúplatně nabytého majetku 		→ jiná výdělečná činnost
<ul style="list-style-type: none"> • Prodej předmětů v rámci veřejné sbírky 		→ jiná výdělečná činnost
<ul style="list-style-type: none"> • Poskytnutí reklamní služby – k tomuto jsou NNO podnikatelským sektorem dnes tlačeni, podnikatel rád poskytne peníze, pokud si je může zaevidovat jako náklad na propagaci (marketing), NNO v tomto případě musí vystavit fakturu na poskytnutou propagaci a specifikovat ve smlouvě či na faktuře jakým způsobem byla propagace poskytnuta 		→ podnikání

8.3. Jaké druhy podnikání nadací a nadačních fondů rozeznáváme?

Podnikání můžeme rozdělit na přímé a nepřímé. Přímé podnikání můžeme definovat tak, že podnikatelská činnost je vyvíjena přímo nadací nebo nadačním fondem. Nepřímé podnikání je naopak charakterizováno majetkovou účastí nadace nebo nadačního fondu v jiné právnické osobě. Může se tak jednat např. o majetkovou účast na akciových (nebo jiných) společnostech.

Zákon o nadacích a nadačních fondech

Přímé podnikání nadací bylo považováno za běžné podnikání ve smyslu ustanovení § 2 odst. 1 zákona č. 513/1991 Sb., obchodní zákoník ve znění pozdějších předpisů (dále jen „**Obchodní zákoník**“): „*Podnikáním se rozumí soustavná činnost prováděná samostatně podnikatelem vlastním jménem a na vlastní odpovědnost za účelem dosažení zisku.*“¹⁷⁷ Dalším z důležitých předpokladů pro podnikání bylo dle Obchodního zákoníku veřejnoprávní oprávnění (např. živnostenské) k podnikatelské činnosti.¹⁷⁸

Nový občanský zákoník

NOZ obsahuje v ustanovení § 420 odst. 1 základní definici podnikatele, ze které je možné vyčíst jednotlivé znaky podnikání:

¹⁷⁷ § 2 odst. 1 Obchodního zákoníku.

¹⁷⁸ § 2 odst. 2 Obchodního zákoníku.

„Kdo samostatně vykonává na vlastní účet a odpovědnost výdělečnou činnost živnostenským nebo obdobným způsobem se záměrem činit tak soustavně za účelem dosažení zisku, je považován se zřetelem k této činnosti za podnikatele.“¹⁷⁹

Pojmové znaky podnikání dle NOZ jsou tedy:

- samostatnost,
- činnost konaná na vlastní účet,
- činnost konaná na vlastní odpovědnost,
- výdělečná činnost konaná živnostenským nebo obdobným způsobem,
- záměr činit tak soustavně,
- záměr činit tak za účelem zisku.

Na první pohled je patrné, že i když se definice podnikání v jednotlivých předpisech liší a v NOZ je navíc skryta pod pojmem podnikatel, jednotlivé pojmové znaky zůstávají a je tedy možné z nich dále vycházet.

8.4. Mohou nadace a nadační fondy podnikat přímo?

Zákon o nadacích a nadačních fondech

V době účinnosti ZNNF, byla možnost podnikání nadací a nadačních fondů až na drobné výjimky zcela vyloučena. Za účelem podnikání mohly být vyvíjeny pouze tyto činnosti: pronájem nemovitostí, pořádání loterií, tombol, veřejných sbírek, kulturních, společenských, sportovních a vzdělávacích akcí.¹⁸⁰ Další podmínkou bylo také to, že se jednalo pouze o činnost výjimečnou, tedy v žádném případě převládající nebo dokonce zcela výlučnou.¹⁸¹ Tento způsob podnikání byl ovšem součástí činnosti hlavní, jelikož nadace a nadační fondy nemohly vůbec vyvíjet vedlejší činnost.

Nový občanský zákoník

Po nabytí účinnosti NOZ je situace odlišná. Stále sice zůstává zachována zásada, že výdělečný účel je povaze nadací cizí,¹⁸² nicméně i přes to dochází v této oblasti k **značnému uvolnění**. NOZ upravuje možnost podnikání nadací v ustanovení § 307 tak, že nadace může podnikat, pokud budou splněny současně následující podmínky:

- podnikání představuje pouhou vedlejší činnost nadace (tedy činnost, která spočívá v tom, že slouží k podpoře hlavní činnosti nadace¹⁸³) a
- výtěžky podnikání slouží jen k podpoře účelu nadace.

---

¹⁷⁹ § 420 odst. 1 NOZ.

¹⁸⁰ §23 odst. 1 ZNNF.

¹⁸¹ HURDÍK; TELEČ op. cit., s. 158.

¹⁸² Eliáš 2012 op. cit., s. 168.

¹⁸³ *Počátky spolkového a nadačního práva a jeho kroky do budoucnosti*. Neziskovky.cz [online]. [cit. 2012-11-17]. Dostupné z: http://www.neziskovky.cz/clanky/511_538_540/fakta_neziskovky-v_co-to-je-neziskovy-sektor-/.

Za těchto podmínek může nadace také převzít vedení obchodní společnosti (nejedná se zde o nepřímé podnikání, nadace může být např. jako právnická osoba členem jejího statutárního orgánu). Není ovšem možné, aby se nadace stala jejím neomezeně ručícím společníkem.¹⁸⁴

Pokud zakladatel nebude mít zájem, aby nadace vyvíjela podnikatelskou činnost, může tuto možnost v nadační listině zcela vyloučit. Stejně tak může vyloučit i možnost převzít vedení obchodní společnosti.¹⁸⁵

Problematika podnikání nadačních fondů vychází z právní úpravy podnikání nadací. Nadační fond tedy může opět podnikat v libovolné oblasti, ale stejně jako nadace musí splnit podmínky stanovené zákonem. Jedná se tedy o podmínku, že podnikání představuje pouhou vedlejší činnost nadačního fondu a výtěžky z podnikání slouží jen k podpoře účelu nadace. Zároveň nesmí být možnost provozování podnikatelské činnosti vyloučena zakladatelem v nadační listině, na což má zakladatel právo stejně jako u nadací.

8.5. Mohou nadace a nadační fondy podnikat nepřímo?

Zákon o nadacích a nadačních fondech

V ZNNF bylo nepřímé podnikání zásadně vyloučeno, ovšem s jednou výjimkou. Dle ustanovení § 23 odst. 6 písm. a) ZNNF: „Nadace může úplatně nabývat majetkové účasti na akciových společnostech v rozsahu stanoveném tímto zákonem“, tedy v maximálním rozsahu 20% z majetku nadace po odečtení hodnoty nadačního jmění.¹⁸⁶ Nadační fondy neměly nepřímé podnikání umožněno vůbec.

Nový občanský zákoník

V NOZ je opět tato problematika upravena odlišně. Dle ustanovení § 307 odst. 2 je zakázáno, aby byla nadace neomezeně ručícím společníkem obchodní společnosti, a tak provozovala podnik nepřímo (nesmí být ovládající osobou, majoritním společníkem).¹⁸⁷ Pokud by přeci jen neomezené ručení převzala, nebude se k takovému právnímu jednání přihlížet, tedy bude se postupovat, jako by k tomuto převzetí nikdy nedošlo.¹⁸⁸

8.6. Jaký je rozdíl mezi podnikáním a jinou výdělečnou činností?

Výše jsou popsány dvě definice podnikání. První dle Obchodního zákoníku a druhá dle NOZ. Došli jsme k závěru, že znaky podnikání se podle těchto definic v podstatě shodují:

- samostatnost,
- činnost konaná na vlastní účet,

---

¹⁸⁴ Eliáš 2012 op. cit., s. 168.

¹⁸⁵ Eliáš 2012 op. cit., s. 168.

¹⁸⁶ RONOVSKÁ 2004 op. cit., s. 106 - 108.

¹⁸⁷ ELIÁŠ 2012 op. cit., s. 168.

¹⁸⁸ § 338 odst. 2 NOZ.

- činnost konaná na vlastní odpovědnost,
- činnost konaná na základě veřejnoprávního oprávnění,
- soustavná činnost,
- činnost konaná za účelem zisku.

Pokud se tedy bude jednat o činnost, která naplňuje všechny tyto legální znaky, bude se jednat o podnikatelskou činnost.

Jiná výdělečná činnost pak bude některý z těchto znaků postrádat. Ve většině případů se bude jednat o činnost prováděnou bez veřejnoprávního oprávnění,¹⁸⁹ která sice všechny ostatní znaky mít bude, ale bez tohoto oprávnění se zkrátka nebude jednat o podnikání. Nejedná se ale o případ, kdy nadace bude neoprávněně podnikat bez příslušného povolení, ale o případ, kdy k dané činnosti nebude takové povolení potřeba.¹⁹⁰ Může také chybět znak soustavnosti nebo účelu dosažení zisku. Bude se tak jednat např. o činnost, která sice byla vyvíjena za účelem dosažení zisku, ale byla pouze jednorázová nebo nepravidelná, nebo naopak o činnost, která je soustavná, ale má za cíl pouze neprodělat.

8.7. Může výdělečnou činnost nadace či nadační fond vyvíjet v rámci hlavní činnosti, pokud podporuje účel nadace či nadačního fondu?

Zákon o nadacích a nadačních fondech

ZNNF stanovil velmi úzký taxativní výčet činností, které mohly být předmětem podnikání nadací a nadačních fondů. Tyto činnosti ale bylo možné vykonávat pouze v rámci činnosti hlavní. Vedlejší činnost neměly nadace a nadační fondy vůbec povolenou.

Nový občanský zákoník

Úprava v NOZ na rozdíl od toho neurčuje žádné konkrétní činnosti, které mohou být předmětem podnikání nadace, ale stanoví podmínky, za kterých může nadace obecně podnikat. Výtěžky z podnikání musí sloužit jen k podpoře nadačního účelu a především podnikání může představovat pouze vedlejší činnost nadace. Není tedy možné, aby podnikatelská činnost byla vyvíjena v rámci hlavní činnosti, ať už by podporovala účel nadace nebo nadačního fondu či nikoli.

Oproti tomu jiná výdělečná činnost takto zákonem regulována není. Mělo by být tedy možné, aby jiná výdělečná činnost byla vykonávána i v rámci hlavní činnosti nadace nebo nadačního fondu. Musí ale zůstat splněna podmínka, že taková nadace či nadační fond neslouží výlučně výdělečným účelům.

Je nutné myslet na to, že hranice mezi hlavní a vedlejší činností je nejasná a v některých případech se jen velice obtížně hledá. Nadace a nadační fondy by tedy samy měly stanovit, která jejich činnost je hlavní, a která už vedlejší.

¹⁸⁹ Např. živnostenské oprávnění dle zákona č. 455/1991 Sb., o živnostenském podnikání, ve znění pozdějších předpisů.

¹⁹⁰ HURDÍK; TELEČ 1998 op. cit., s.158 - 160.

9. PŘIDRUŽENÝ FOND A SVĚŘENSKÝ FOND

9.1. Podstatné rozdíly a změny od 1. 1. 2014 - souhrn

Přidružený fond a svěřenský fond – rozdíly a změny od 1. 1. 2014
<p>Přidružený fond</p> <ul style="list-style-type: none">
• Nový institut nadačního práva
• Forma „nesamostatné nadace“
• Majetek je smlouvou svěřen do správy nadace, která s ním hospodaří (odděleně od vlastního majetku) v souladu s touto smlouvou a účelem nadace
• Nemá právní subjektivitu
• Majetek tvořící přidružený fond zůstává ve vlastnictví toho, kdo jej nadaci svěřil
• Zakladatel může vyloučit založení přidruženého fondu v nadační listině <p>Svěřenský fond</p> <ul style="list-style-type: none">
• Je možnou alternativou správy/nakládání s vlastním majetkem jak inter vivos – mezi živými, tak mortis causa – pro případ smrti
• Vytváří se vyčleněním majetku z vlastnictví zakladatele (osamostatněním) k určitému účelu (veřejně prospěšnému či soukromému)
• Majetek ve svěřenském fondu není ani vlastnictvím správce, ani vlastnictvím zakladatele, ani vlastnictvím osoby, které má být ze svěřenského fondu plněno (vlastní „sám sebe“)
• Správce majetek drží a spravuje ve prospěch osob oprávněných; náleží mu plná správa majetku
• Vznikne, když správce přijme pověření ke správě (u mortis causa smrti zůstavitele)
• Každý svěřenský fond nese vlastní označení (součástí musí být „svěřenský fond“)
• Každý svěřenský fond musí mít statut sepsaný formou notářského zápisu
• Zákon stanovuje pravidla pro správu majetku, postavení osob oprávněných (obmyšlených), změnu a zánik svěřenského fondu
• Dohled nad správou vykonává zakladatel, obmyšlený či další osoby určené ve statutu, příp. soud

9.2. Přidružený fond

9.2.1. Co je to přidružený fond?

Přidružený fond je novým institutem nadačního práva, který NOZ zavádí. Vychází při tom z koncepce tzv. „**nesamostatné nadace**“. Této novinky je vhodné využít především v situaci, kdy nějaká osoba vlastní určité prostředky, které chce účelově využít, ale nechce přímo zakládat nadaci či nadační fond. Tyto prostředky tak svěří do správy nadace, která s nimi hospodaří. Nakládá s nimi ale zvlášť od svých vlastních prostředků a eviduje je také zvlášť.

Práva a povinnosti vznikají při nakládání s přidruženým fondem pouze spravující nadaci. Přidružený fond **nemá právní subjektivitu, není tedy právnickou osobou.**¹⁹¹

9.2.2. Jak lze vytvořit přidružený fond? Jakým způsobem lze použít prostředky, které tvoří přidružený fond?

Majetek lze jako přidružený fond svěřit nadaci do správy smlouvou, u které se vyžaduje písemná forma. Přidružený fond pak vzniká účinností této smlouvy. Není stanovena povinnost, aby přidružený fond nesl nějaké konkrétní označení, pokud ovšem bude ujednáno, že nadace bude spravovat přidružený fond pod zvláštním označením, pak je nutné, aby toto označení obsahovalo slova „přidružený fond“. Zároveň musí být toto označení součástí jména nadace, která přidružený fond spravuje. Přidružený fond lze zřídit na dobu určitou i neurčitou. Ve smlouvě by také mělo být uvedeno, jaká je role zakladatele, resp. zda jeho působení souvisí pouze se vznikem přidruženého fondu či si ponechá vliv i nadále.

Svěřovaný majetek musí být způsobilý, stát se předmětem vkladu do nadace.¹⁹² Jeho vlastníkem se nestává nadace, ale zůstává ve vlastnictví toho, kdo jej nadaci svěřil do správy. Smlouvou, kterou se přidružený fond vytváří, musí být dále určeno, jak může nadace prostředky využívat, přičemž toto určení musí být v souladu s jejím posláním. Prostředky, které tvoří přidružený fond, je zákonem zakázáno používat k podpoře politických stran nebo politických hnutí.¹⁹³ V rámci své nadační volnosti může zakladatel nadace vyloučit možnost založení přidruženého fondu v nadační listině.

9.2.3. Jakým způsobem spravuje nadace prostředky, které tvoří přidružený fond? Jak dochází k zániku přidruženého fondu?

V souvislosti s přidruženým fondem stanovuje zákon vyvratitelnou právní domněnku, že nadace vykonává prostou správu majetku.¹⁹⁴ V zakládací smlouvě ovšem může být stanoveno i jinak. Tato správa se vykonává za úplatu, a to v takové výši, jaká se v obdobných případech obvykle vyžaduje. Dohled nad přidruženým fondem pak má jeho zakladatel.

V případě, že bude nadace zrušena, rozhoduje o způsobu naložení s likvidačním zůstatkem zakladatel. Pokud ten neurčí jinak, je likvidátor povinen naložit s přidruženým fondem tak, aby byl zachován jeho účel a právní povaha. Tato povinnost vyplývá především z podmínky, že prostředky, které tvoří přidružený fond, musí splňovat předpoklad trvalého výnosu. Nejvhodnějším řešením tedy bude, když likvidátor přeneše správu přidruženého fondu na jinou osobu, která k tomu bude způsobilá, např. na nadaci podobného účelového

---

¹⁹¹ GRANJA, Monika. Fundace v novém občanském zákoníku. In: *ISEA* [online]. [cit. 2012-12-17]. Dostupné z: <http://isea-cz.dnh.cz/Aktuality/Posledn%C3%AD%C4%8Dl%C3%A1nkyakoment%C3%A1%C5%99e/tabid/64/articleType/ArticleView/articleId/100/Fundace-v-novm-obansk-m-zkonku.aspx>.

¹⁹² Musí splňovat předpoklad trvalého výnosu a nesmí sloužit jako jistota.

¹⁹³ ELIÁŠ 2012 op. cit., s. 182 – 183.

¹⁹⁴ § 1405 a násl. NOZ.

zaměření.¹⁹⁵ Přidružený fond může zaniknout na základě smlouvy, zánikem závazků z ní plynoucích nebo také dalšími způsoby zániku závazků dle NOZ.¹⁹⁶

9.3. Svěřenský fond

9.3.1. Jak jinak je možné osamostatnit majetek k určitému účelu než založením nadace, nadačního fondu, případně přidruženého fondu?

V českém právním prostředí jsou v současné době možnosti vlastníka majetku omezené, zejména ohledně možnosti osamostatnit za trvání života majetek k určitému účelu. Přípustné je pouze zakládání účelových sdružení majetku, nadaných právní subjektivitou - nadací a nadačních fondů, přičemž jejich účel je limitován.

Tento poměrně úzký a omezující koncepční přístup bohužel nevyužívá značného potenciálu, který nadace v širším (funkčním) pojetí nabízí. Ve funkčním pojetí je nadace chápána jako „majetek, jež je na základě svobodné vůle svěřen za určitým účelem osobě odlišné od zakladatele, aby takto vymezený majetek trvale spravovala“.¹⁹⁷ Nadace je tedy chápána primárně jako na základě projevu vůle zakladatele osamostatněná majetková hodnota a až sekundárně (a ne ve všech případech) - jako právnická osoba - nadaná právní subjektivitou.

Taktéž omezení nadačního účelu na výlučně obecně prospěšný vylučuje jeho využitelnost pro účely smíšené nebo soukromé (např. správu rodinného majetku, zachování kontinuity rodinných podniků nebo jako alternativy k dědické sukcesi). Tento deficit se začíná pomalu, ale jistě, ve společnosti projevovat a možná právně také proto bylo přistoupeno v novém občanském zákoníku k zavedení institutu svěřenského fondu.¹⁹⁸

Svěřenský fond k sobě poutá v poslední době značnou pozornost, neboť jde o konstrukci, která má v kontinentálně evropském právním prostředí zajistit existenci institutu srovnatelného s anglo-americkým trustem.¹⁹⁹

9.3.2. Co je to svěřenský fond? Jak ho lze vytvořit?

Svěřenský fond je tvořen majetkovými hodnotami, které zakladatel (svěřitel) vyčlení ze svého majetku a svěří smlouvou nebo pořízením pro případ smrti správci k určitému účelu. Svěřenský správce se zaváže tento majetek spravovat svým jménem na účet fondu ve prospěch beneficianta (obmyšleného). I když svěřenský fond není, na rozdíl od nadace nebo nadačního fondu, nadán samostatnou právní subjektivitou, tedy není právnickou osobou, vznikem svěřenského fondu vzniká oddělené a nezávislé vlastnictví osamostatněného

¹⁹⁵ ELIÁŠ 2012 op. cit., s. 182 – 183.

¹⁹⁶ § 1908 a násl. NOZ.

¹⁹⁷ HÜTTEMANN, R., RAWERT, P. Kommentar zum BGB, § 80. In *J. von Staudingers Kommentar*. Berlin: Sellier-de Gruyter, 2010, s. 19 a s. 30.

¹⁹⁸ § 1448 a násl. NOZ.

¹⁹⁹ Nový občanský zákoník v hlavních rysech sleduje quebeckou předlohu právní úpravy fiducie/trustu (Quebecký občanský zákoník, § 1260 – 1298 QCC), přičemž ji však nepřejímá doslovně. Radí ji však, společně se správou cizího majetku obecně, po vzoru Québecu mezi věcná práva.

majetku. Takový majetek není ani ve vlastnictví zakladatele (osoby, která by fond zřídila) ani ve vlastnictví svěřenského správce a ani ve vlastnictví osoby, které by mělo být plněno (osoby oprávněné - obmyšleného). Vlastní tak v podstatě „sám sebe“.

Svěřenský fond musí nést vlastní označení, které by mělo vypovídat o jeho účelu, který není zákonem omezen (může být veřejně prospěšný i soukromý), a obsahovat slova „svěřenský fond“. Vzniknout by měl okamžikem, kdy se svěřenský správce ujme správy majetku nebo smrtí zůstavitele, pokud byl svěřenský fond založen pořízením pro případ smrti. Každý svěřenský fond musí mít (stejně jako nadace a nadační fond) statut, jemuž zákon obligatorně stanovuje minimální obsah a formu notářského zápisu.

9.3.3. Kdo a jakým způsobem může spravovat svěřenský fond? Kdo může být příjemcem plnění ze svěřenského fondu?

Nadace může být svěřenským správcem, pouze pokud tak stanoví zákon o statusu veřejné prospěšnosti, respektive pokud získá dle tohoto zákona status veřejné prospěšnosti. Jedná se tedy o další benefit, který nadaci status přináší. NOZ připouští, aby byl svěřenským správcem také jeho zakladatel nebo osoba, které má být ze svěřenského fondu plněno. Pak ovšem musí být splněna podmínka, že bude ustanoven další svěřenský správce – třetí osoba, přičemž tito dva správci musí jednat společně. Svěřenského správce jmenuje a odvolává zakladatel, není-li ve statutu stanoveno jinak, případně jej může v některých případech jmenovat soud. Svěřenský správce je povolán držet a spravovat osamostatněný majetek, náleží mu plná správa majetku ve svěřenském fondu.²⁰⁰ I postavení zakladatele je významné, a to i za trvání svěřenského fondu: má možnost vyhradit si právo určit obmyšlené i po vzniku fondu, právo odvolat a jmenovat správce, právo dohledu nad správou svěřenského fondu atd.

Zákon dále řeší taktéž postavení obmyšleného (příjemce plnění ze SF). Tomu je možné přiznat právo na plody nebo užitky ze svěřenského fondu, právo na majetek ze svěřenského fondu či podíly na nich, přičemž právo na plnění mu vzniká za podmínek stanovených ve statutu. U svěřenských fondů se soukromým účelem vzniká obmyšlenému právo na plnění též za podmínek určených statutem, nejpozději však 100 let po zřízení fondu.²⁰¹

9.3.4. Kdo vykonává dohled nad svěřenským fondem? Jak dochází k zániku svěřenského fondu?

Dohled nad svěřenským fondem vykonává především zakladatel a obmyšlení; ve výjimečných případech též soud, který má možnost za zákonem stanovených podmínek svěřenský fond dokonce i zrušit. Zakladatel, obmyšlený nebo jiná osoba, která na tom má právní zájem, může navrhnout soudu, aby svěřenskému správcovi uložil určité jednání nebo naopak, aby mu určité jednání zakázal. Také může soudu navrhnout, aby svěřenského správce odvolal a jmenoval nového. Dále je možné dovolat se neplatnosti právního jednání správce, které by poškozovalo svěřenský fond nebo právo obmyšleného.

---

²⁰⁰ § 1456 NOZ.

²⁰¹ ELIÁŠ 2012 op. cit., s. 594 – 596.

Správa svěřenského fondu může skončit z několika důvodů: uplynutím doby, na kterou byl svěřenský fond zřízen, dosažením účelu, pro který byl zřízen, nebo rozhodnutím soudu. Pokud se jedná o svěřenský fond zřízený za soukromým účelem, končí správa také, když se všichni obmyšlení vzdají práva na plnění ze svěřenského fondu. Skončením správy ovšem nezaniká svěřenský fond jako takový. K jeho zániku dochází až po převodu majetku do vlastnictví oprávněné osoby, anebo pokud jde o fond veřejně prospěšný, po převodu majetku do jiného svěřenského fondu či právnické osobě s obdobným účelem. Svěřenský správce je tedy povinen při zániku fondu vydat oprávněné osobě majetek. Onou oprávněnou osobou je obmyšlený, nestanoví-li statut jinak, nebo případně zakladatel (pokud obmyšlený nebo osoba oprávněná dle statutu není). Pokud není žádný z nich, případně majetek státu.²⁰²

9.4. Rozdíly mezi přidruženým fondem a svěřenským fondem

OBLAST SROVNÁVÁNÍ	PŘIDRUŽENÝ FOND	SVĚŘENSKÝ FOND
Právní rámeček	§ 349 NOZ	§ 1448 NOZ
Vlastník majetku	Zakladatel	Svěřenský fond
Označení	Nepovinné „přidružený fond“	Povinné „svěřenský fond“
Účel	Musí souviset s posláním nadace; nesmí spočívat v podpoře politické strany nebo politického hnutí	Může být veřejně prospěšný i soukromý; může být založen také pro účely investování nebo dosažení zisku
Role zakladatele	Při vzniku; pokud chce i během trvání, musí vyhradit ve smlouvě	Při vzniku; má možnost ponechat si vliv i nadále nebo určit, že sám bude obmyšleným
Vznik	Účinností smlouvy	Přijetím pověření ke správě nebo smrtí zůstavitele, je-li PF založen pořízením pro případ smrti
Forma smlouvy/statutu	Písemná forma/-	Není stanoveno/veřejná listina
Základní dokumenty	Smlouva	Smlouva, statut
Povaha „správy“	Prostá správa majetku; možno dohodnout ve smlouvě jinak	Plná správa majetku
Dohled	Zakladatel	Zakladatel, obmyšlený, osoba určená ve statutu nebo soud
Zánik	Na základě smlouvy nebo	Dvě fáze: 1) ukončení správy svěřenského fondu (uplynutím

²⁰² ELIÁŠ 2012 op. cit., s.

	zánikem závazků	doby, dosažením účelu, rozhodnutím soudu, vzdáním se práva všech obmyšlených na plnění u soukromých SF), 2) zánik po vypořádání (převedením majetku posledním oprávněným, státu nebo SF či jiné PO s obdobným účelem)
Naložení s likvidačním zůstatkem	Jak určí zakladatel ve smlouvě; pokud neurčí, naloží se s ním tak, aby byla zachována povaha a účel	Zakladatel určí ve statutu, jinak vydá obmyšlenému, zakladateli, státu nebo převede soud (u SF s VP účelem) na jiný SF nebo PO s obdobným účelem
Předpoklady	→Důraz na vztah důvěry mezi aktéry →Kvalitně a podrobně smluvně upravená práva a povinnosti	→Důraz na kvalitu obsahu základních dokumentů (smlouvy a statutu) →Statut musí být sepsaný formou notářského zápisu
Výhody	→Flexibilita →Minimální zásahy státu →Nízké finanční náklady →Rychlost →Ochrana zájmů vlastníka	→Vyšší právní jistota obou smluvních stran →Vyšší jistota zachování původního záměru než při obecné správě majetku →Flexibilita →Rychlost vzniku
Nevýhody	→Nemovitosti zůstávají ve vlastnictví zakladatele, postavení správce je tak omezeno	→Dosud neznámý institut, koncept, že majetek vlastní „sám sebe“; je otázka, jak se bude chovat v praxi a k čemu bude využíván →Doposud nejasný daňový režim

10. VEŘEJNĚ PROSPĚŠNÉ NADACE A NADAČNÍ FONDY A DOBROČINNÉ NADACE A NADAČNÍ FONDY

10.1. Podstatné rozdíly a změny od 1. 1. 2014 – shrnutí

Veřejně prospěšné a dobročinné nadace a nadační fondy – rozdíly a změny od 1. 1. 2014
Veřejně prospěšné nadace
<ul style="list-style-type: none">
• Posláním je přispívat k dosahování obecného blaha
• Zaveden status veřejné prospěšnosti → zapisuje se do nadačního rejstříku
Dobročinné nadace
<ul style="list-style-type: none">
• Nadace a nadační fondy mohou mít nově také dobročinný nebo i jiný účel
• Dobročinnost = podpora určeného okruhu osob nebo jednotlivců
• Možnost zakládat rodinné nadace

10.2. Jaký je rozdíl mezi veřejně prospěšnými nadacemi a nadačními fondy a dobročinnými nadacemi a nadačními fondy?

Zákon o nadacích a nadačních fondech

Po dobu účinnosti ZNNF bylo možné zakládat nadace a nadační fondy pouze pro dosahování veřejně (obecně) prospěšných cílů. V ZNNF bylo zároveň v ustanovení § 1 odst. 1 demonstrativně vymezeno, co je za obecně prospěšný cíl považováno. Jednalo se zejména o rozvoj duchovních hodnot, ochranu lidských práv nebo jiných humanitárních hodnot, ochranu přírodního prostředí, kulturních památek a tradic, rozvoj vědy, vzdělávání, tělovýchovy a sportu.²⁰³ Dále se mohlo jednat např. o ochranu zdraví, rozvoj kultury, rozvoj národního sebevědomí, ochranu národního jazyka atp. Jelikož byl tento výčet neúplný, bylo ponecháno na posouzení soudu, zda se o obecně prospěšný cíl jedná či nikoli. Podstatné ale je, že se nemohlo jednat o cíl soukromě prospěšný, či smíšený, ale striktně o obecně prospěšný.

Dalo by se říci, že synonymem obecně prospěšného cíle bylo v zásadě obecné blaho. Nebylo ale možné zaměřovat obecnou prospěšnost cílů nadací a nadačních fondů s veřejnou přístupností jejich nadačních příspěvků komukoli.²⁰⁴ V nadační listině nebo ve statutu bylo možné určit okruh osob, kterým lze poskytovat nadační příspěvky. Ty pak bylo možné poskytovat buď každému, kdo splnil stanovené podmínky nebo takto stanovenému okruhu osob. I v tomto případě ale muselo být dosahováno obecně prospěšného cíle.²⁰⁵ Důležité je zmínit také to, že nadace nebyla zakládána, aby přímo obecně prospěšnou činnost vykonávala, což by se mohlo v důsledku nešťastné formulace §1 odst. 1 ZNNF zdát, ale aby finančně

²⁰³ §1 odst. 1 ZNNF.

²⁰⁴ HURDÍK; TELEC 1998 op. cit., s.22 - 33.

²⁰⁵ HURDÍK; TELEC 1998 op. cit., s. 30 – 31.

podporovala její realizaci.²⁰⁶ Poskytování nadačních příspěvků bylo hlavním a základním způsobem, jak nadace či nadační fond naplňoval svůj účel.

Nový občanský zákoník

S nabytím účinnosti NOZ dochází v tomto směru k částečné **liberalizaci**, která navazuje na vývoj nadačního práva v Evropě. Nově totiž může být **účel nadace/nadačního fondu kromě veřejně prospěšného také dobročinný nebo i jiný**, což přináší zakladatelům zajímavé možnosti. Dobročinnost zákonem definována není, můžeme ji ale vymezit jako podporu určeného okruhu osob nebo také jednotlivců. Na základě této liberalizace právní úpravy dochází k možnosti zakládat rodinné a případně i jiné nadace, což je dnes běžnou praxí v mnoha evropských zemích. Účel těchto nadací ovšem nesmí být soukromě prospěšný, takže je možné je založit pouze pokud budou zaměřeny na osoby potřebující pomoc.²⁰⁷ U rodinných nadací se bude jednat např. o případ, kdy bude nadace založena za účelem pomoci postižené osobě v rodině bez dostatku finančních prostředků.

V NOZ je v části věnované právníkům osobám nově vymezena **definice veřejné prospěšnosti**: „*Veřejně prospěšná je právnická osoba, jejímž posláním je přispívat v souladu se zakladatelským právním jednáním vlastní činností k dosahování obecného blaha, pokud na rozhodování právnické osoby mají podstatný vliv jen bezúhonné osoby, pokud nabyla majetek z poctivých zdrojů a pokud hospodárně využívá své jmění k veřejně prospěšnému účelu.*“²⁰⁸ I když je v NOZ definice veřejné prospěšnosti zcela odlišná než v ZNNF, je možné některé její prvky vnímat podobně. Jedná se o jiný způsob formulace, kdy v ZNNF je použit příkladný výčet, zatímco v NOZ obecná definice. Kritéria veřejné prospěšnosti jsou však dle NOZ přísnější, jelikož na rozdíl od ZNNF, který vyžaduje pouze naplňování obecně prospěšného cíle jako obecného blaha, musí být nyní splněno hned několik podmínek zároveň. Nadace, která chce být veřejně prospěšnou, tedy musí splňovat následující znaky:

- 1) přispívat vlastní činností k naplňování obecného blaha,
- 2) ve shodě s účelem stanoveným v nadační listině,
- 3) hospodárně využití vlastní jmění k tomuto účelu,
- 4) poctivost zdrojů, z nichž nadace nabyla majetek a
- 5) bezúhonnost osob, které mají na nadaci rozhodující vliv.

I když bude nadace založena k veřejně prospěšnému nebo dobročinnému účelu, resp. k trvalé službě společensky nebo hospodářsky užitečnému účelu, zakazuje se zakládat nadace a nadační fondy za účelem podpory politických stran a hnutí nebo jiné účasti na jejich činnosti a také se zakazuje zakládat nadace a nadační fondy, které slouží výlučně výdělečným účelům.²⁰⁹

²⁰⁶ RONOVSÁ 2004 op. cit., s. 99.

²⁰⁷ RONOVSÁ 2011 op. cit., s. 145 - 146.

²⁰⁸ § 146 NOZ.

²⁰⁹ ELIÁŠ 2012 op. cit., s. 168.

Nově bude také zaveden status veřejné prospěšnosti, který budou moci získat veřejně prospěšné nadace a nadační fondy, které splní kritéria stanovená zákonem o statusu veřejné prospěšnosti.²¹⁰ Tento status se bude zapisovat do nadačního rejstříku.

10.3. Je možné, aby dobročinné nadace/nadační fondy byly současně veřejně prospěšnými?

Zákon nevyklučuje, aby nadace a nadační fondy měly částečně dobročinný a částečně veřejně prospěšný účel. Bude se tak jednat o **nadace a nadační fondy se smíšeným účelem**. I tyto nadační subjekty budou moci získat status veřejné prospěšnosti. Připravovaný zákon o statusu veřejné prospěšnosti pro ně totiž stanoví výjimku, na základě které mohou získat status i nadace se smíšeným účelem, které rozdělují nejvýše třetinu zisku po zdanění osobám a způsobem určeným v nadační listině.²¹¹ Nadace mohou případně fungovat i bez statusu veřejné prospěšnosti, ale přijdou tak o mnohé výhody, které jsou s tímto statutem spojeny, jako např. možnost získávat daňová zvýhodnění.²¹²

Nadace a nadační fondy, které získají status veřejné prospěšnosti, budou povinny se podrobit větší kontrole ze strany státu, než ty, které tento status mít nebudou. Tato povinnost se sice může na první pohled jevit jako určitá nevýhoda, ale na druhou stranu s sebou přinese zvýšení transparentnosti těchto subjektů a s tím i zvýšení jejich důvěryhodnosti z pohledu veřejnosti, což je naopak velkou výhodou. U nadačních subjektů, které získají status veřejné prospěšnosti, bude tento status povinně zapisován do veřejného rejstříku.²¹³

---

²¹⁰ Připravovaný zákon o statusu veřejné prospěšnosti, který by měl nabýt účinnosti 1. 1. 2014, tedy stejně jako NOZ.

²¹¹ Návrh zákona o statusu veřejné prospěšnosti. In: *Poslanecká sněmovna Parlamentu České republiky* [online]. [cit. 2013-05-26]. Dostupný z: <http://www.psp.cz/sqw/text/tiskt.sqw?O=6&CT=989&CT1=0>.

²¹² Věcný záměr zákona o statusu veřejné prospěšnosti včetně závěrečné zprávy hodnocení dopadů regulace. [online]. [cit. 2012-11-21]. Dostupné z: http://www.avpo.cz/sdata/vecny_zamer_pro_web_58.pdf.

²¹³ Věcný záměr zákona o statusu veřejné prospěšnosti včetně závěrečné zprávy hodnocení dopadů regulace. [online]. [cit. 2012-11-21]. Dostupné z: http://www.avpo.cz/sdata/vecny_zamer_pro_web_58.pdf.

11. ZNÁMKA KVALITY FÓRA DÁRCŮ PRO NADACE A NADAČNÍ FONDY

11.1. Základní shrnutí

Známka kvality – souhrn
<ul style="list-style-type: none">
• Potvrzení kvality fungování nadací a nadačních fondů, dobrovolné standardy
• Práce na rozvoji a zvýšení výkonnosti nadačních subjektů, zvýšení transparentnosti a posílení důvěry ze strany dárců a široké veřejnosti
• Známkou kvality mohou získat členové jednotlivých Asociací při Fóru dárců
• O získání známky kvality rozhoduje komise na základě předložených podkladů
• Smlouva o získání a užívání Znamky kvality (loga a certifikátu) se uzavírá na dva roky, přičemž její platnost může být i opakovaně prodlužována
• Při porušování pravidel stanovených pro získání Znamky může být v krajním případě danému subjektu odebrána

11.2. Co je to Známka kvality a k čemu slouží?

Známka kvality Fóra dárců pro nadace a nadační fondy slouží jako potvrzení kvality nadací a nadačních fondů, nebo také firemních nadací a firemních nadačních fondů, které byly založeny komerčním subjektem. Slouží jako jasný signál, že daný nadační subjekt funguje nad rámec zákonných požadavků, dodržuje etické principy, pracuje kvalitně a jedná transparentně. Tím posiluje důvěru veřejnosti, dárců a partnerů ve svou odbornou a etickou profesionalitu a usnadňuje jejich orientaci mezi jednotlivými nadačními subjekty.²¹⁴ Už při samotném hodnotícím procesu je navíc kladen důraz na zkvalitnění fungování nadací a nadačních fondů a pomoc při jejich rozvoji a zvýšení výkonnosti. Tyto subjekty mohou také zlepšovat svou práci a postavení na základě detailního hodnocení, které je v procesu udílení známky kvality vytvořeno včetně doporučení pro jejich další činnost.²¹⁵

11.3. Jak může nadační subjekt Známkou kvality získat?

Známka kvality (dále jen „Známka“) je určena nadacím a nadačním fondům, případně firemním nadacím a firemním nadačním fondům, které jsou členem Asociace (firemních) nadací nebo Asociace (firemních) nadačních fondů při Fóru dárců. Uděluje se těm nadačním subjektům, které splní stanovená kritéria. Na její udělení ovšem není právní nárok, takže o jejím udělení či neudělení je vždy jednotlivě rozhodováno na základě stanovených podkladů.

Pokud má (firemní) nadace či (firemní) nadační fond o Známkou zájem, musí nejprve vyplnit čtyři dokumenty:

²¹⁴ Dobrovolné standardy jako cesta k vyšší transparentnosti - Známka kvality FD pro nadace a fondy. In: *Vláda České republiky* [online]. [cit. 2013-04-06]. Dostupné z: http://www.vlada.cz/assets/ppov/rnno/aktuality/03_prezentace_splichalova_FD.pdf.

²¹⁵ Známka kvality pro nadace a známka kvality pro nadační fond. In: *Fórum dárců* [online]. [cit. 2013-04-06]. Dostupné z: <http://www.donorsforum.cz/sluzby-a-projekty/znamka-kvality.html>.

- Žádost o udělení známky kvality,
- Sebehodnocení správného fungování (firemní) nadace/(firemního) nadačního fondu,
- Principy správného fungování (firemní) nadace/(firemního) nadačního fondu a
- Všeobecné podmínky pro užívání Znamky kvality.

S těmito dokumenty je potřeba se řádně seznámit, vyplnit Žádost a Sebehodnocení a podpisem stvrdit souhlas s Principy a seznámit se s Všeobecnými podmínkami. Společně s výroční správou za poslední rok a případně dalšími vyžádanými dokumenty je žádající subjekt předá Fóru dárců, které žádost zpracuje a předloží k posouzení komisi. Komise hodnotí zejména dosažení standardů v oblasti vedení a správy (firemní) nadace/(firemního) nadačního fondu, hospodaření, etického chování a odpovědnosti, prostředků (firemní) nadace/(firemního) nadačního fondu a grantových pravidel, otevřené komunikace a spojení se zřizovatelem. Když bude o udělení Znamky kvality rozhodnuto kladně, bude s daným nadačním subjektem sepsána smlouva, která bude uzavřena na dobu dvou let, přičemž tato smlouva může být i opakovaně prodlužována. Dále bude (firemní) nadaci/(firemnímu) nadačnímu fondu předán certifikát, který opravňuje k užití Znamky a loga. Jeho platnost je také dva roky.

Právo na užívání Znamky je nepřenosné a neprodejně. (Firemní) nadace/(firemní) nadační fond, která Znamku získá je povinna plnit kritéria, na základě kterých ji získala a dále je povinna hlásit Fóru dárců všechny změny, které se těchto kritérií jakkoli týkají. (Firemní) nadace/(firemní) nadační fondy, které Znamku získají, ji mohou užívat na hlavičkovém papíře, reklamních materiálech apod.²¹⁶

11.4. Jak vypadá logo Znamky kvality?

Obrázek 1: Logo Znamky kvality nadací a nadačních fondů

²¹⁶ Všeobecné podmínky pro udělení a užívání Znamky kvality.

Obrázek 2: Logo Znamky kvality firemních nadací a firemních nadačních fondů

11.5. Je možné o Znamku kvality přijít?

Kontrolu toho, zda nadační subjekty, které Znamku získají, splňují i nadále stanovené podmínky, může kdykoli provést osoba pověřená Fórem dárců jako hodnotitel. Uživatelé Znamky jsou povinni poskytnout hodnotiteli potřebnou součinnost. Pokud bude zjištěno, že kritéria určená pro získání známky jsou porušována, bude daný nadační subjekt vyzván k nápravě. V případě, že závadu ve stanovené lhůtě neodstraní, může být v krajním případě rozhodnuto o odebrání práva k užívání Znamky.²¹⁷

²¹⁷ Všeobecné podmínky pro udělení a užívání Znamky kvality.

12. NADACE A NADAČNÍ INVESTIČNÍ FOND

12.1. Základní shrnutí

Nadace a nadační investiční fond – souhrn

- NIF byl zřízen roku 1991 pro podporu určených nadací
- Příspěvky byly určeny pro nadace, které uspějí ve výběrovém řízení, a které osvědčí poskytování grantů v minulosti
- Nadace mohou využívat pouze každoroční výnosy z příspěvků NIF
- Prostředky z NIF byly rozděleny ve dvou etapách
- Poskytování příspěvků z NIF proběhlo na základě smluv a dodatků, které stanoví konkrétní závazky

12.2. Co je to nadační investiční fond?

Nadační investiční fond byl zřízen v roce 1991 zákonem č. 171/1991 Sb. Vznikl za účelem podpory nadací určených Poslaneckou sněmovnou parlamentu České republiky na návrh vlády. Vláda pro NIF vyčlenila 1% akcií z druhé vlny kupónové privatizace. Teprve v roce 1997 došlo ke dvěma stěžejním krokům, které směřovaly k rozdělení prostředků z NIF. V první řadě byl přijat zákon č. 227/1997 Sb., o nadacích a nadačních fondech, který značně zredukoval počet nadací v České republice. V druhé řadě pak byl radou vlády pro nestátní neziskové organizace vytvořen návrh na rozdělení prostředků z NIF mezi nadace. Základem tohoto návrhu byly dvě zásady:

- 1) příspěvky z NIF dostanou pouze ty nadace, které uspějí ve výběrovém řízení, a které osvědčí poskytování grantů v minulosti a
- 2) příspěvek NIF bude určen do nadačního jmění a nadace budou moci využívat na granty pouze každoroční výnosy (aby bylo zajištěno, že příspěvek nebude spotřebován na krátkodobé cíle, ale naopak k rozvoji dlouhodobých strategií²¹⁸).

Hranice potřebná pro zahájení rozdělování prostředků z účtu NIF byla stanovena na 200 milionů Kč.

Nejdůležitějšími úkony v rámci celého procesu, tedy uzavřením smluv, převedením prostředků, kontrolami nakládání s prostředky a plněním smluvních podmínek byl pověřen Fond národního majetku České republiky.²¹⁹

²¹⁸ Historie a současnost Nadačního investičního fondu [online]. [cit. 2013-04-07]. Dostupné z: https://www.google.cz/url?sa=t&rct=j&q=&esrc=s&source=web&cd=1&ved=0CEsQFjAA&url=http%3A%2F%2Fwww.sos.unas.cz%2FKe%2520stazeni%2Fnif.doc&ei=xLhiUe5ahZLSBvOYgLAG&usg=AFQjCNHQZtH0W_ory3Q0tU4qeaXWCkgTIA&sig2=cXMAQgdKTiaaKgFqDm2s9w&bvm=bv.44770516,d.ZGU

²¹⁹ Hodnotící informace o činnosti nadací – příjemců příspěvků z nadačního investičního fondu v roce 2011. In: *Vláda České republiky* [online]. [cit. 2013-04-07]. Dostupné z: http://www.vlada.cz/assets/ppov/rnno/dokumenty/HI_2011.pdf

12.3. Jak byly rozděleny prostředky z NIF?

Výběrové řízení pro I. etapu rozdělení prostředků z NIF bylo vypsáno v roce 1998. Zároveň byly stanoveny podmínky, které musely nadace, které se ho chtěly zúčastnit, splňovat a sedm programových oblastí, ve kterých mohly příspěvky z NIF, respektive výnosy z nich používat. Přihlásilo se 95 nadací, přičemž stanovené podmínky splnilo 39 z nich. Těm bylo v rámci I. etapy o rok později rozděleno 483.796.000 Kč. Jedna z nadací ovšem příspěvek odmítla. Dále bylo poskytnuto 300 milionů Kč Nadačnímu fondu obětem holocaustu.²²⁰

Výběrové řízení pro II. etapu bylo vyhlášeno v roce 2001. Pro nadace byly stanoveny nové podmínky, přičemž počet oblastí, ve kterých mohly nadace výnosy z příspěvků NIF rozdělovat, byl rozšířen na jedenáct. Tentokrát se přihlásilo 89 nadací, z nichž uspělo 64. Celkem bylo v druhém kole rozděleno 849,3 milionů Kč a budoucí výnosy z prodeje akcií strategických podniků v portfoliu NIF. V rámci druhého kola rozdělil Fond národního majetku České republiky v roce 2003 ze zbývajících finančních prostředků NIF dalších 285 milionů Kč. Na přelomu let 2003 a 2004 odkoupila akciová společnost ČEZ od Fondu národního majetku České republiky určité akcie, jejichž část patřila do portfolia NIF. Vzhledem k tomu, že splátky za tyto akcie byly splaceny předčasně, překonaly prostředky na účtu NIF potřebnou hranici 200 milionů Kč, a tak mohlo být rozděleno mezi nadace dalších 215 milionů Kč. V srpnu 2004 došlo k opětovnému nárůstu prostředků na účtu NIF a bylo rozděleno dalších 500 milionů Kč. V lednu 2006 přešla administrativa spojená s NIF na Ministerstvo financí České republiky. V témže roce došlo ke snížení hranice potřebné pro rozdělování prostředků z NIF z 200 na 100 milionů Kč. Díky tomu mohlo být rozděleno zbývajících 109,5 milionu Kč.²²¹

12.4. Jaké jsou závazky nadací přijímajících prostředky z NIF?

Veškeré rozdělování prostředků NIF probíhalo na základě smluvních ujednání a pozdějších dodatků k těmto smlouvám. Stejně tak novely ZNNF byly řešeny cestou dodatků. Nadace, které získaly prostředky z NIF v rámci I. etapy mají ke smlouvě dodatky č. 1 a č. 2. Nadace, které získaly prostředky ve druhém kole, mají pak ke smlouvě dodatky č. 1 – č. 8, přičemž ten poslední, tedy osmý dodatek, obsahuje úplné znění smlouvy včetně zapracovaných dodatků.

Mezi nejdůležitější povinnosti, které pro nadace ze smlouvy vyplývají, patří:

- „*Nadace nesmí příspěvek spotřebovat. Zavazuje se vložit ho celý do nadačního jmění a každoroční výnos z příspěvku rozdělovat ve formě grantu třetím osobám. Třetími osobami jsou zejména další subjekty neziskového sektoru, fyzické osoby však nejsou vyloučeny.*
- *Nadace se zavazuje, že své granty bude poskytovat na základě veřejně vyhlášených a otevřených výběrových řízení.*

²²⁰ I. etapa rozdělování prostředků z NIF. In: *Fórum dárců* [online]. [cit. 2013-04-07]. Dostupné z: <http://www.donorsforum.cz/nadace-a-fondy/nadacni-investicni-fond/nadacni-investicni-fond/i.-etapa-nif.html>.

²²¹ Hodnotící informace o činnosti nadací – příjemců příspěvků z nadačního investičního fondu v roce 2011. In: *Vláda České republiky* [online]. [cit. 2013-04-07]. Dostupné z: http://www.vlada.cz/assets/ppov/rnno/dokumenty/HI_2011.pdf.

- *Nadace souhlasí s veřejnou kontrolou použití příspěvku z NIF a zavazuje se informovat ve výroční zprávě samostatně o výnosech, grantových pravidlech a udělených grantech z prostředků NIF.*
- *Nadace přijímá zodpovědnost za bezpečné uložení příspěvku z NIF a za jeho zhodnocování. Souhlasí s tím, že může být vložen pouze do peněžních prostředků, veřejně obchodovatelných dluhopisů nebo do podílových listů otevřeného podílového fondu založeného pouze pro potřeby nadací a podle zákona č. 248/1992 Sb. o investičních společnostech a investičních fondech.*
- *Nadace souhlasí s tím, že plnění uvedených závazků může kontrolovat MF ČR spolu s Radou vlády pro nestátní neziskové organizace a že při nedodržení stanovených podmínek mohou být proti nadaci uplatněny sankce včetně vrácení poskytnutého příspěvku.²²²*

---

²²² Závazky nadací příjemců NIF vůči státu. In: *Fórum dárců* [online]. [cit. 2013-04-07]. Dostupné z: <http://www.donorsforum.cz/nadace-a-fondy/nadacni-investicni-fond/pribid-smlouvy-a-analyzy.html>.

13. ZRUŠENÍ A ZÁNİK NADACE A NADAČNÍHO FONDU

Zániku nadace a nadačního fondu předchází jejich zrušení. ZNNF i NOZ shodně rozdělují zrušení nadace a nadačního fondu na zrušení s likvidací, tedy bez právního nástupce a zrušení bez likvidace, při kterém právní nástupce vzniká.

13.1. Podstatné rozdíly a změny od 1. 1. 2014 – shrnutí

Zrušení a zánik – rozdíly a změny od 1. 1. 2014
Zrušení bez právního nástupce - s likvidací
<ul style="list-style-type: none">
• Nadace či nadační fond budou zrušeny uplynutím doby, na kterou byly založeny, či soudem v zákonem stanovených případech (zrušení bez právního nástupce je ovšem poslední variantou, pokud není možné učinit nic jiného)
• Pokud lze odstranit důvod, pro který má být nadace (nadační fond) zrušena, preferuje se jeho odstranění a zachování nadace (nadačního fondu)
• Nadační fond může být navíc zrušen, pokud trvale neplní svůj účel
• Zákaz zpeněžení majetkové podstaty nad rámec dluhů nadace či nadačního fondu
• Likvidační zůstatek se použije tak, jak je stanoveno v nadační listině, jinak se nabídne nadaci či nadačnímu fondu s obdobným účelem, nově jej lze také přednostně nabídnout obci, kraji nebo státu; likvidační zůstatek veřejně prospěšné nadace smí být použit pouze k veřejně prospěšným účelům
Zrušení s právním nástupcem - bez likvidace
Vnitrostátní fúze - sloučení <ul style="list-style-type: none">
• V úvahu připadá sloučení dvou a více nadací nebo sloučení nadace s nadačním fondem (pokud je nástupnickým subjektem nadace)
• Fúze sloučením nesmí být vyloučena nadační listinou
• O sloučení nadačních subjektů se pořizuje smlouva ve formě veřejné listiny
• O sloučení rozhodují správní rady zúčastněných nadačních subjektů
• Sloučení se zapisuje do nadačního rejstříku
Změna právní formy <ul style="list-style-type: none">
• Je možná jak z nadačního fondu na nadaci, tak z nadace na nadační fond
• Změna právní formy musí být výslovně připuštěna v nadační listině
• Rozhoduje o ní správní rada po předchozím vyjádření dozorčí rady (revizora)
• Zapisuje se do nadačního rejstříku
• Změna právní formy nadace na nadační fond je přípustná, pouze pokud trvale klesne hodnota nadační jistiny pod 500.000 Kč

13.2. Zrušení nadace a nadačního fondu bez právního nástupce (s likvidací)

13.2.1. V jakých případech se nadace a nadační fondy zrušují s likvidací?

Zákon o nadacích a nadačních fondech

Důvody pro zrušení nadace a nadačního fondu s likvidací, tedy bez právního nástupce, byly stanoveny přímo v ZNNF nebo v nadační listině. Pouze v případě, že nastaly tyto předvídané skutečnosti, bylo možné nadaci/nadační fond zrušit, resp. rozhodnout o jejím zrušení. Nebylo tedy možné, aby správní rada rozhodla o zrušení nadace kdykoli.

Nadace nebo nadační fond se zrušovaly rozhodnutím soudu, dosažením účelu, pro který byly zřízeny, rozhodnutím o úpadku, nebo zamítnutím insolvenčního návrhu proto, že majetek nadace nebo nadačního fondu nepostačoval k úhradě nákladů insolvenčního řízení.²²³ Nadační fond mohl být navíc zrušen rozhodnutím správní rady pro vyčerpání majetku po předchozím souhlasu jeho zřizovatele.²²⁴

Rozhodnutím soudu mohlo dojít ke zrušení nadace či nadačního fondu několika způsoby. Nadace i nadační fond byly zrušeny soudem na návrh zakladatele, vykonavatele závěti nebo osoby, která osvědčila právní zájem,²²⁵ jestliže:

- „nadace nebo nadační fond při své činnosti závažným způsobem nebo opakovaně porušovaly ZNNF, nadační listinu nebo statut,
- v uplynulém roce se nekonalo ani jedno zasedání správní rady nebo nebyli zvoleni členové orgánů nadace nebo nadačního fondu, popřípadě revizor namísto členů, jejichž členství, popřípadě funkce zanikly před více než rokem,
- nadace nebo nadační fond neplnily po dobu nejméně dvou let účel, pro který byly zřízeny, zejména jestliže nadace neposkytovala v uvedené době nadační příspěvky, a nadace nebo nadační fond ve lhůtě soudem stanovené nezjednaly nápravu“.²²⁶

Nadace byla zrušena soudem na návrh zakladatele, vykonavatele závěti, správní rady nebo osoby, která osvědčila právní zájem, jestliže

- „nadační jmění nepřinášelo trvale žádný výnos a nadace neměla jiný majetek a nemohla tak plnit účel, pro který byla zřízena,
- došlo ke snížení nadačního jmění pod 500 000 Kč a nadace do jednoho roku od konce účetního období, v němž ke snížení nadačního jmění došlo, nerozhodla o navýšení jmění z ostatního majetku ani o vnitrostátní fúzi sloučením s jinou nadací“.²²⁷

Nadační fond byl zrušen soudem na návrh správní rady nebo osoby, která osvědčila právní zájem, jestliže byl jeho majetek vyčerpán a nadační fond tak nemohl plnit účel, pro který byl založen a zároveň nebyl-li zakladatel (který by mohl dát souhlas ke zrušením

²²³ § 7 odst. 2 ZNNF.

²²⁴ § 7 odst. 3 ZNNF.

²²⁵ Např. finanční úřad, zjistí-li, že nadace je nečinná.

²²⁶ § 7 odst. 6 ZNNF.

²²⁷ § 7 odst. 4, § 23 odst. 12 ZNNF.

nadačního fondu) a jeho práva stanovená ZNNF, nadační listinou nebo statutem nepřešla na právního nástupce.²²⁸ Další důvody pro zrušení nadace a nadačního fondu mohl stanovit zakladatel v nadační listině. Nebylo ale možné, aby nadace a nadační fond byly zrušeny dobrovolně na základě projevu vůle jejich orgánů.²²⁹

V některých případech došlo ke zrušení nadace či nadačního fondu bez právního nástupce, ale k likvidaci nedošlo. Příčina tohoto postupu spočívala v tom, že nadace či nadační fond neměly dostačující majetek. Konkrétně se jednalo o situace, kdy byl insolvenční návrh zamítnut proto, že majetek nadace nebo nadačního fondu nepostačoval k úhradě nákladů insolvenčního řízení, nebo byl konkurs zrušen proto, že majetek nadace nebo nadačního fondu byl zcela nepostačující, nezbyl-li po ukončení insolvenčního řízení nadací nebo nadačnímu fondu žádný majetek.²³⁰

Nový občanský zákoník

Ustanovení o zrušení nadace a nadačního fondu s likvidací dle NOZ obsahují pouze drobné odchylky od předešlé právní úpravy. NOZ obsahuje jak obecnou úpravu zrušení právnické osoby, tak speciální úpravu týkající se přímo nadací a nadačních fondů, která stanoví podrobnosti ve vztahu k té obecné.²³¹

Nadace bude zrušena, bude-li dosaženo účelu, pro který byla založena nebo též pokud uplyne doba, na kterou byla založena. V těchto případech zvolí likvidátora správní rada. Nadace může být též zrušena s likvidací soudem na návrh osoby, která na tom má právní zájem, nebo i bez návrhu, v případě, že:

- „a) nadace vyvíjí činnost zakázanou v § 145 NOZ²³² nebo jedná v rozporu s § 307 NOZ,²³³*
- b) se nadace stane neomezeně ručícím společníkem obchodní společnosti,*

---

²²⁸ § 7 odst. 5 ZNNF.

²²⁹ RONOVSÁ 2004 op. cit., s. 121.

²³⁰ § 7 odst. 1 ZNNF.

²³¹ ELIÁŠ 2012 op. cit., s. 190.

²³² § 145 NOZ: (1) Zakazuje se založit právnickou osobu, jejímž účelem je porušení práva nebo dosažení nějakého cíle nezákonným způsobem, zejména je-li jejím účelem a) popření nebo omezení osobních, politických nebo jiných práv osob pro jejich národnost, pohlaví, rasu, původ, politické nebo jiné smýšlení, náboženské vyznání a sociální postavení, b) rozněcování nenávisi a nesnášenlivosti, c) podpora násilí nebo d) řízení orgánu veřejné moci nebo výkonu veřejné správy bez zákonného zmocnění.

(2) Zakazuje se založit právnickou osobu ozbrojenou nebo s ozbrojenými složkami, ledaže se jedná o právnickou osobu zřízenou zákonem, jíž zákon ozbrojení nebo vytvoření ozbrojené složky výslovně dovoluje nebo ukládá, nebo o právnickou osobu, která nakládá se zbraněmi v souvislosti se svým podnikáním podle jiného právního předpisu, anebo o právnickou osobu, jejíž členové drží nebo užívají zbraně pro sportovní nebo kulturní účely či k myslivosti nebo k plnění úkolů podle jiného právního předpisu.

²³³ § 307 NOZ: (1) Nadace může podnikat, pokud podnikání představuje pouhou vedlejší činnost a výtěžky podnikání slouží jen k podpoře jejího účelu; nadace však podnikat nesmí, pokud to zakladatel v nadační listině vyloučil. Za stejných podmínek může nadace převzít vedení obchodní společnosti. (2) Nadace nesmí být neomezeně ručícím společníkem obchodní společnosti.

- c) *nadace závažně nebo opakovaně porušuje zákaz poskytovat nadační příspěvek osobě uvedené v § 353,*²³⁴
- d) *nadace neposkytuje nadační příspěvky déle než dva roky, aniž pro to má vážný důvod,*
- e) *nadace nakládá s nadační jistinou v rozporu s § 339,*²³⁵
- f) *se hodnota nadační jistiny sníží pod výši 500 000 Kč, a že tento stav trvá déle než jeden rok od konce účetního období, v němž k snížení hodnoty nadační jistiny došlo,*
- g) *nadační jistina nepřináší žádný výnos po dobu delší než dva roky, nebo*
- h) *není trvale možné, aby nadace nadále plnila svůj účel“.*²³⁶

Soud navíc zruší na návrh toho, kdo na tom osvědčí právní zájem, nebo i bez návrhu nadaci a nařídí její likvidaci, jestliže:

- „a) *vyvíjí nezákonnou činnost v takové míře, že to závažným způsobem narušuje veřejný pořádek,*
- b) *již nadále nesplňuje předpoklady vyžadované pro vznik právnické osoby zákonem,*
- c) *nemá déle než dva roky statutární orgán schopný usnášet se, nebo*
- d) *tak stanoví zákon“.*²³⁷

Pro úplnost je vhodné dodat, že pokud lze odstranit důvod, pro který může soud nadaci zrušit, je povinen před vydáním rozhodnutí stanovit přiměřenou lhůtu k odstranění nedostatků.

Pro zrušení nadačního fondu s likvidací bude platit přiměřeně totéž, co bylo řečeno o nadaci. Nadační fond bude tedy zrušen ze stejných důvodů a stejným způsobem jako nadace, pokud to u něj bude připadat v úvahu.²³⁸ Speciální úprava nadačních fondů v NOZ navíc hovoří o dalších dvou možnostech jeho zrušení. Správní rada rozhodne o zrušení nadačního fondu s likvidací a zvolí likvidátora, pokud nebude trvale možné, aby nadační fond plnil nadále svůj účel. Soud zruší nadační fond na návrh osoby, která na tom osvědčí právní zájem a nařídí jeho likvidaci, pokud nadační fond nebude plnit účel, ke kterému byl založen.

²³⁴ § 353 NOZ: (1) Nadace nesmí poskytnout nadační příspěvek osobě, která je členem jejího orgánu nebo která je zaměstnancem nadace, ani osobě jim blízké. (2) Nejsou-li pro to důvody zvláštního zřetele hodné, vyvolané na straně zakladatele změnou okolností, nesmí nadace poskytnout nadační příspěvek svému zakladateli; jsou-li tu takové důvody, rozhodne správní rada po projednání s dozorčí radou nebo s revizorem. To platí i pro případ poskytnutí nadačního příspěvku osobě zakladateli blízké, ledaže nadace byla zřízena k podpoře osob zakladateli blízkých.

²³⁵ § 339 NOZ: (1) Co tvoří nadační jistinu, nelze zastavit ani jinak použít k zajištění dluhu. To neplatí, pokud nadace provozuje obchodní závod, v rozsahu potřebném pro jeho plynulý provoz. (2) Zcizit lze něco z nadační jistiny, jen pokud to neodporuje vůli osoby, která nadaci darovala dar nebo splnila vkladovou povinnost. Jinak lze něco z nadační jistiny zcizit, jen pokud k tomu dojde za protiplnění zahrnuté do nadační jistiny nebo v případě, že potřebu zcizení vyvolala taková změna okolností, kterou nebylo možné předvídat a jinak se s ní nelze vypořádat ani při vynaložení péče řádného hospodáře.

²³⁶ § 377 odst. 1 NOZ.

²³⁷ § 172 odst. 1 NOZ.

²³⁸ Např. nelze zrušit nadační fond rozhodnutím soudu dle § 377 odst. 1 písm. e) NOZ, jelikož nevytváří nadační jistinu.

13.2.2. Jakým způsobem probíhá likvidace?

Zákon o nadacích a nadačních fondech

Některá ustanovení upravující postup likvidace při zrušení nadace či nadačního fondu byla obsažena přímo v ZNNF. Nebylo-li ale v ZNNF stanoveno jinak, použila se obdobně obecná úprava likvidace společnosti dle Obchodního zákoníku.²³⁹

Ve většině případů jmenovala likvidátora správní rada. Soud byl oprávněn jmenovat likvidátora v zákonem stanovených případech²⁴⁰ a též pokud tak správní rada neučinila bez zbytečného odkladu. Likvidátor musel postupovat tak, aby byl zpeněžen pouze majetek nutný pro splnění závazků nadace nebo nadačního fondu. Zbýlý majetek měl zůstat nezpeněžen, aby bylo možné jej využít v souladu s účelem nadace či nadačního fondu. Likvidátor činil jménem nadace nebo nadačního fondu pouze úkony, které směřovaly k jejich likvidaci²⁴¹ v rozsahu omezeném specifickou úpravou nadačního práva.²⁴²

Nový občanský zákoník

Průběh likvidace je v podstatě komplexně upraven v obecné části NOZ týkající se právnických osob.²⁴³ Zůstává zachována zásada, že likvidátor je povinen zpeněžit likvidační podstatu pouze v rozsahu nutném pro vyrovnání dluhů nadace či nadačního fondu. Tato odchylka od obecné úpravy likvidace je stanovena z důvodu zachování zbývajících částí likvidační podstaty k naplnění původního účelu, pro který byl majetek nadaci či nadačnímu fondu svěřen.²⁴⁴

13.2.3. Jak se naloží s likvidačním zůstatkem?

Zákon o nadacích a nadačních fondech

Zakladatel mohl v nadační listině stanovit, že likvidační zůstatek má být převeden na jinou nadaci či nadační fond určený alespoň účelem. Pokud tak neučinil, nabídl likvidátor likvidační zůstatek nadaci či nadačnímu fondu, které měly shodný nebo obdobný účel. Pokud taková nadace či nadační fond neexistovaly nebo odmítly zůstatek převzít, musel likvidátor oznámit likvidační zůstatek v celostátně rozšiřovaném deníku ostatním nadacím, a poté

²³⁹ § 70 a násl. Obchodního zákoníku.

²⁴⁰ V případech stanovených v ustanovení § 7 odst. 2 písm. b) a c) ZNNF.

²⁴¹ § 72 Obchodního zákoníku: Při výkonu této působnosti plní závazky společnosti, uplatňuje pohledávky a přijímá plnění, zastupuje společnost před soudy a jinými orgány, uzavírá smíry a dohody o změně a zániku práv a závazků a vykonává práva společnosti. Nové smlouvy může uzavírat jen v souvislosti s ukončením nevyřízených obchodů, nebo je-li to potřebné k zachování hodnoty majetku společnosti nebo k jeho využití, nejedná-li se o pokračování v provozu podniku. Likvidátor je oprávněn jednat jménem společnosti též ve věcech zápisu do obchodního rejstříku.

²⁴² HURDÍK; TELEČ 1998 op. cit., s. 121.

²⁴³ § 187 a násl. NOZ.

²⁴⁴ ELIÁŠ 2012 op. cit., s. 191.

nadačním fondům. Likvidátor pak převedl zůstatek na tu nadaci (nadační fond), jejíž účel byl účelu původní nadace (nadačního fondu) nejbližší. Pokud ani tímto postupem nebyl likvidační zůstatek předán žádnému nadačnímu subjektu, nabídl ho likvidátor obci, v níž měla nadace či nadační fond sídlo. Obec měla na přijetí této nabídky 60 dnů od jejího doručení. Pokud ji v dané lhůtě nepřijala, přešel likvidační zůstatek na stát. Každý nabyvatel byl povinen použít likvidační zůstatek pro plnění obecně prospěšných cílů.²⁴⁵

Nový občanský zákoník

S likvidačním zůstatkem se naloží tak, jak je stanoveno v nadační listině. Není ovšem možné, aby likvidační zůstatek veřejně prospěšné nadace či nadačního fondu byl použit k jiným než veřejně prospěšným cílům. Pokud by nadační listina obsahovala takové ustanovení, nebude se k němu přihlížet. Pokud nadační listina vůbec neurčí, jak má být s likvidačním zůstatkem naloženo, nabídne jej likvidátor nadaci či nadačnímu fondu s podobným účelem. Nově je také možné, je-li pro to vážný důvod, aby správní rada rozhodla, že **likvidační zůstatek nabídne přednostně obci, kraji nebo státu**. Pokud této možnosti správní rada nevyužije a není-li zároveň možné nabídnout likvidační zůstatek nadaci či nadačnímu fondu s obdobným účelem,²⁴⁶ nebo je-li taková nabídka odmítnuta, nabídne likvidátor likvidační zůstatek obci, ve které má nadace či nadační fond své sídlo. Pokud obec nabídku do dvou měsíců od její účinnosti nepřijme, nabude likvidační zůstatek kraj, na jehož území má nadace sídlo. Likvidační zůstatek nabytý obcí, krajem nebo státem může být použit pouze k veřejně prospěšnému cíli.

13.2.4. Kdy dochází k zániku nadace a nadačního fondu?

Právní existence nadací a nadačních fondů končí jak podle staré právní úpravy,²⁴⁷ tak podle NOZ²⁴⁸ až veřejnoprávním aktem, kterým je výmaz nadace nebo nadačního fondu z nadačního rejstříku.

13.3. Zrušení nadace a nadačního fondu s právním nástupcem (bez likvidace)

13.3.1. Jakým způsobem může dojít k zrušení nadace a nadačního fondu bez likvidace?

Obecně se mohou nadace přeměňovat, slučovat či rozdělovat. ZNNF i NOZ dovolují určité způsoby slučování a změny právní formy. Zrušení nadace či nadačního fondu s právním nástupcem je preferovanějším řešením než zrušení s likvidací. Majetek nadace či nadačního fondu tak může být lépe použit k původnímu účelu.

²⁴⁵ § 9 odst. 4 ZNNF; RONOVSÁ 2011 op. cit., s. 255.

²⁴⁶ Např. protože taková nadace ani nadační fond neexistují.

²⁴⁷ § 20a OZ; § 7 odst. 1 ZNNF.

²⁴⁸ § 185 NOZ: Právnícká osoba zapsaná do veřejného rejstříku zaniká dnem výmazu z veřejného rejstříku.

13.3.2. Vnitrostátní fúze

Zákon o nadacích a nadačních fondech

Dle ZNNF byla přípustná fúze sloučením dvou nebo více nadací, fúze sloučením dvou nebo více nadačních fondů a fúze sloučením nadace a nadačního fondu za předpokladu, že nástupnickým subjektem byla nadace a zakladatel v nadační listině tuto možnost nevyloučil.²⁴⁹ Sloučení dvou nebo více nadací bylo dále možné pouze za splnění podmínky, že účel nástupnické nadace byl shodný nebo obdobný s účelem zanikající nadace. To samé platilo i pro fúzi sloučením nadace s nadačním fondem a fúzi sloučením dvou nebo více nadačních fondů. Nadační jmění nástupnické nadace se zvýšilo o nadační jmění zanikající nadace, přičemž na nástupnickou nadaci přešly také veškeré závazky. V případě, že došlo k poklesu jmění zanikající nadace pod 500.000 Kč a nadace toto jmění nedoplnila do jednoho roku od konce účetního období, v němž k poklesu došlo, alespoň do výše 500.000 Kč, musela správní rada této nadace rozhodnout o zahájení přípravy vnitrostátní fúze sloučením.²⁵⁰ Tato povinnost musela být dodržena i v případě, že byla fúze sloučením nadací v nadační listině zakázána.²⁵¹

Zanikající a nástupnické nadační subjekty spolu byly povinny vytvořit projekt vnitrostátní fúze sloučením. Tento projekt musel mít písemnou formu a obsahovat zákonem stanovené náležitosti.²⁵² Tento projekt musel být dále schválen správními radami všech zúčastněných nadačních subjektů a o těchto rozhodnutích byl pořízen notářský zápis.²⁵³ Fúze sloučením se u všech zúčastněných nadačních subjektů zapsala k témuž dni²⁵⁴ do nadačního rejstříku.

Nový občanský zákoník

NOZ připouští fúzi sloučením nadace s jinou nadací nebo fúzi sloučení nadace s nadačním fondem, přičemž nástupnickou osobou musí být vždy nadace. Také je nutné, aby fúze sloučením nebyla vyloučena v nadační listině a zároveň, aby slučované subjekty sloužily stejnému nebo obdobnému účelu.²⁵⁵

O sloučení těchto nadačních subjektů se pořizuje smlouva ve formě veřejné listiny, která musí obsahovat alespoň:

„a) údaje o názvu, sídle a identifikující údaj zúčastněných osob s uvedením, která z nich je zanikající a která nástupnická,

²⁴⁹ RONOVSÁ 2011 op. cit., s. 257 – 259.

²⁵⁰ § 8 odst. 1 ZNNF.

²⁵¹ § 8 odst. 4 ZNNF.

²⁵² § 8 odst. 5 ZNNF.

²⁵³ Projekt vnitrostátní fúze sloučením byl jeho součástí.

²⁵⁴ Ke dni zápisu přechází veškerá práva a povinnosti ze zanikající nadace nebo nadačního fondu na nástupnickou nadaci nebo nadační fond.

²⁵⁵ § 382 NOZ.

b) určení, v jaké struktuře přejímá nástupnická osoba složky vlastního kapitálu a cizího kapitálu zanikající osoby, jež nejsou závazkem,

c) výši nadačního kapitálu, je-li nástupnickou osobou nadace,²⁵⁶

d) dohodu o změně statutu nástupnické osoby, dochází-li v důsledku sloučení k takové změně,

e) rozhodný den“.²⁵⁷

Zúčastněné nadační subjekty jsou si povinny před uzavřením smlouvy o sloučení zpřístupnit své účetnictví a poskytnout další nezbytné informace. Pokud by zveřejnění těchto skutečností zakazoval zákon nebo by jejich prozrazení mohlo způsobit zúčastněným osobám vážnou újmu, je každý, kdo se s nimi seznámí, povinen zachovat o nich mlčenlivost. Dozorčí rady, případně revizoři, poté přezkoumají účetnictví zúčastněných nadačních subjektů a sestaví o nich zprávu, včetně stanoviska k návrhu smlouvy o sloučení a k hospodářským důsledkům sloučení.²⁵⁸ Po sestavení této zprávy rozhodnou o sloučení (odděleně) správní rady zúčastněných subjektů na zasedání, které musí být ohlášeno nejméně 30 dnů před jeho konáním. Během této doby musí být zároveň všem členům těchto správních rad zpřístupněny informace, které jsou podrobně charakterizovány v ustanovení § 386 odst. 1 NOZ.²⁵⁹ Dále je také nutné, aby zúčastněné osoby v této lhůtě zveřejnily společné oznámení, ve kterém uvedou, jakých osob se sloučení týká, a která z nich bude nástupnickou osobou.

Návrh na zápis sloučení do nadačního rejstříku, podepsaný také členy statutárního orgánu nástupnické osoby, podávají všechny zúčastněné nadační subjekty společně. Ke dni zápisu nástupnické osoby do nadačního rejstříku dojde k výmazu zanikajících osob. U nástupnické osoby se uvede den účinnosti sloučení a dále názvy, sídla a identifikační údaje osob, které se s nástupnickou osobou sloučili a případné další změny u nástupnické osoby. Věřitelé zanikajících subjektů mohou do šesti měsíců od účinnosti zápisu sloučení přihlásit své pohledávky. Pokud prokážou, že se jejich dobytnost zhorší, mají právo na dostatečnou jistotu. V případě, že by věřitelé prokázali ještě před zápisem sloučení do nadačního rejstříku, že se dobytnost jejich pohledávek v důsledku sloučení podstatným způsobem zhorší, mají právo na dostatečnou jistotu ještě před tímto zápisem.²⁶⁰

Pokud zúčastněné osoby nepodají návrh na zápis sloučení do nadačního rejstříku do šesti měsíců od uzavření smlouvy, může kterákoli strana od smlouvy odstoupit. Pokud návrh

---

²⁵⁶ V případě sloučení nadací bude výše nadačního kapitálu součtem nadačních kapitálů slučovaných nadací. V případě sloučení nadace s nadačním fondem může být nadační kapitál nástupnické nadace zvýšen dle ustanovení § 342 odst. 1 NOZ s tím, že v takovém případě musí smlouva o sloučení obsahovat navíc částku, o níž se nadační kapitál zvyšuje, a označení zdroje, z něhož se nadační kapitál zvyšuje dle ustanovení § 342 odst. 2 NOZ.

²⁵⁷ § 383 odst. 1 NOZ.

²⁵⁸ § 385 NOZ; Zpráva může být i společná pro všechny zúčastněné subjekty.

²⁵⁹ § 386 odst. 1 NOZ: a) návrh smlouvy o sloučení, b) má-li dojít v důsledku sloučení ke změně stanov nástupnické osoby, její stanovy, c) účetní závěrky všech zúčastněných osob; je-li účetní závěrka sestavena z údajů ke dni, od něhož ke dni vyhotovení návrhu smlouvy o sloučení uplynulo více než šest měsíců, také mezitímní účetní závěrka příslušné osoby, d) zahajovací rozvaha nástupnické osoby a e) výše zmíněná zpráva o účetnictví (viz § 385 NOZ).

²⁶⁰ § 389 NOZ.

nepodají do jednoho roku od uzavření smlouvy, platí, že od smlouvy odstoupily všechny strany. Zúčastněná osoba, která způsobila, že návrh na zápis sloučení do nadačního rejstříku nebyl podán včas, nahradí společně a nerozdílně s členy jejího statutárního orgánu škodu z toho vzniklou. Této povinnosti se mohou zprostit, pokud prokážou, že vyvinuli dostatečné úsilí, aby byl návrh podán včas.²⁶¹

13.3.3. Změna právní formy

Zákon o nadacích a nadačních fondech

Změna právní formy byla dle ZNNF možná pouze z nadačního fondu na nadaci za splnění následujících podmínek:

- tuto změnu právní formy výslovně povolovala nadační listina,
- majetek nadačního fondu byl vyšší než 1.000.000 Kč a majetek ve výši nejméně 500.000 Kč splňoval podmínky na nadační jmění,²⁶²
- o změně právní formy rozhodla správní rada²⁶³ po předchozím souhlasu dozorčí rady či revizora.²⁶⁴

Změna právní formy nadačního fondu na nadaci se zapisovala do nadačního rejstříku. Po jejím zápisu už nemohlo být rozhodnutí o změně právní formy zrušeno ani nemohla být samotná změna právní formy zrušena či prohlášena za neplatnou.

Nový občanský zákoník

Změna právní formy je dle NOZ přípustná jak z nadace na nadační fond, tak z nadačního fondu na nadaci. Změna nadace na nadační fond je novinkou, se kterou NOZ počítá, pouze jako s mimořádným nouzovým řešením v případě nepřekonatelných majetkových obtíží nadace.²⁶⁵ Zároveň musí být tento způsob změny právní formy výslovně připuštěn v nadační listině. O změně právní formy nadace na nadační fond rozhoduje správní rada po předchozím vyjádření dozorčí rady, případně revizora. Může tak učinit, pouze pokud došlo ke snížení hodnoty nadační jistiny pod 500.000 Kč, a to nikoli na dobu přechodnou. Nadace zveřejní nejméně 30 dní před zasedáním správní rady oznámení o záměru přijmout rozhodnutí o změně právní formy. Toto rozhodnutí pak musí obsahovat náležitosti, které jsou stanoveny ustanovením § 391 odst. 2 NOZ²⁶⁶ a musí být ve formě veřejné listiny, tj. notářským zápisem. Účinnosti nabude dnem zápisu změny právní formy do nadačního rejstříku.

---

²⁶¹ § 390 NOZ.

²⁶² § 3 odst. 5 ZNNF.

²⁶³ § 8a odst. 2 a 3 ZNNF.

²⁶⁴ § 8a odst. 1 ZNNF.

²⁶⁵ ELIÁŠ 2012 op. cit., s. 194.

²⁶⁶ § 391 odst. 2 NOZ: Rozhodnutí o změně právní formy musí obsahovat a) označení nadace názvem, sídlem a identifikačním údajem, b) název nadačního fondu po změně právní formy, c) rozhodný den, d) údaje o členech orgánů nadačního fondu, které se zapisují do veřejného rejstříku.

Věřitel nadace, který přihlásí svou pohledávku do šesti měsíců od doby, kdy se zápis změny právní formy nadace na nadační fond stal vůči němu účinným, může požadovat dostatečnou jistotu, jestliže se dobytnost jeho pohledávky v důsledku změny právní formy podstatně zhorší. Pokud věřitel prokáže ještě před zápisem změny právní formy, že se dobytnost jeho pohledávky v jejím důsledku podstatně zhorší, má nárok na dostatečnou jistotu už před tímto zápisem.

Změna právní formy nadačního fondu na nadaci probíhá obdobným způsobem jako změna právní formy nadace na nadační fond. Musí být též výslovně připuštěna nadační listinou a také o ní rozhoduje správní rada po předchozím vyjádření dozorčí rady či revizora. Rozhodnutí o změně právní formy musí v tomto případě obsahovat alespoň název nadačního fondu, jeho sídlo, identifikační údaje a také náležitosti, které jsou stanoveny pro nadační listinu.²⁶⁷ Nadační fond je povinen zveřejnit nejméně třicet dní před zasedáním správní rady svůj záměr změnit právní formu. Pro věřitele nadačního fondu dále platí to samé jako pro věřitele nadace výše.²⁶⁸

---

²⁶⁷ § 310 NOZ.

²⁶⁸ § 399 a § 400 NOZ.

14. REJSTŘÍKOVÉ SOUVISLOSTI

14.1. Podstatné rozdíly a změny od 1. 1. 2014 – souhrn

Rejstříkové souvislosti – rozdíly a změny od 1. 1. 2014
<ul style="list-style-type: none">
• Nedochozí k zásadním obsahovým změnám
• Nově systematicky uchopeno a úprava veřejných rejstříků sjednocena v jednom právním předpise - zákoně o veřejných rejstřících fyzických a právnických osob, subsidiárně použitelný občanský soudní řád a zákon o zvláštních řízeních soudních
• Veřejný rejstřík je informačním systémem veřejné správy, je veden v elektronické podobě, jeho součástí je sbírka listin
• Veškeré informace o různých typech právnických osob na jednom místě
• Dostupnost informací on-line – využití systému Ministerstva financí ARES, možnost získání ověřených výpisů zobrazených skutečností
• I do budoucna k vedení nadačního rejstříku povolán krajský soud, který vede pro každou zapsanou osobu zvláštní vložku
• Do nadačního rejstříku budou zapisovány zákonem stanovené údaje
• Veřejná prospěšnost – příznak, který se zobrazuje u jednotlivých zapisovaných osob

14.2. Co je to nadační rejstřík a jak probíhá zápis?

Zákon o nadacích a nadačních fondech

Nadační rejstřík byl veřejný registr, do kterého se zapisovaly zákonem stanovené údaje o nadacích a nadačních fondech. Do sbírky listin, která je jeho součástí, se zakládaly pro život nadace důležité dokumenty. Zápis do rejstříku měl konstitutivní účinky; až tímto okamžikem - dnem zápisu - nadace/nadační fond vznikla, stala se samostatným subjektem práva. Při řízení se uplatňoval princip registrační, což znamená, že soud zkoumal pouze splnění zákonem objektivně stanovených předpokladů k provedení zápisu.

Nadační rejstřík vedl místně příslušný krajský soud. Návrh na zápis do rejstříku podával zpravidla zakladatel, vykonavatel závěti nebo osoba k tomu písemně zmocněná. K návrhu na zápis se přikládala řada příloh vyjmenovaných v § 5 odst. 3 ZNNF: nadační listina, doklad o splacení peněžitého vkladu, u nadací doklad o zřízení zvláštního účtu, na němž byl peněžitý vklad uložen, popřípadě doklad o převzetí nepeněžitého vkladu vystavený osobou spravující vklady, smlouva o správě cenných papírů, byly-li součástí nadačního jmění cenné papíry, které měly být na základě této smlouvy spravovány k tomu oprávněnou osobou, a výpis z rejstříku trestů členů správní rady, dozorčí rady, popřípadě revizora; výpis z rejstříku trestů nesměl být starší šesti měsíců (u cizinců osvědčení, že nebyli pravomocně odsouzeni za úmyslný trestný čin).

Nový občanský zákoník

I když je registrace nadace/nadačního fondu do zákonem stanoveného veřejného rejstříku upravena do budoucna jiným právním předpisem, fakticky však k žádným zásadním věcným změnám nedochází.

S ohledem na povahu právnických osob (v reálném světě neexistujících entit) je z důvodu zájmu na zachování právní jistoty a především pak ochrany práv třetích osob vhodné, aby byla každá právnická osoba zapsána do veřejného (veřejně přístupného) rejstříku.

NOZ stanovuje minimální požadavky, co vše by mělo být do veřejného rejstříku o právnické osobě zapsáno v § 120: den vzniku, zrušení s uvedením právního důvodu a den zániku, a dále název, adresu sídla, předmět činnosti (u nadačních subjektů účel), jména a adresy bydliště nebo sídla každého člena statutárního orgánu spolu s uvedením způsobu, jakým tento orgán právnickou osobu zastupuje, a údajů o dni vzniku nebo zániku jejich funkce. NOZ dále odkazuje na zvláštní zákony, které určí, jaké jsou veřejné rejstříky, jak a které další údaje se do rejstříků zapisují, zda je součástí takového rejstříku sbírka listin atd. Zákonem, který v tomto smyslu určující pro nadační rejstřík, je zákon o veřejných rejstřících právnických a fyzických osob.²⁶⁹

Nadace vznikají, stejně jako doposud, konstitutivním zápisem do veřejného rejstříku.²⁷⁰ Návrh na zápis do rejstříku je možné podat pouze na stanoveném formuláři (náležitosti formuláře stanoví Ministerstvo spravedlnosti vyhláškou) v písemné nebo elektronické podobě. Je potřeba ho doložit listinami o skutečnostech, které mají být do rejstříku zapsány a listinami, které se zakládají do sbírky listin. I tyto listiny mohou být v elektronické podobě. Na návrhu v listinné podobě musí být ověřený podpis, v elektronické podobě musí být podepsán uznávaným elektronickým podpisem (dle zvláštního zákona) nebo zaslán prostřednictvím datové schránky osoby, jež návrh na zápis podává (viz § 22 Zákona o rejstřících).

Návrh na zápis nadace do rejstříku podává primárně zakladatel. Mohou však nastat situace, kdy toto možné není (např. již zemřel, u nadací zakládaných mortis causa); je proto ponechán prostor zakladateli určit jinak. Pokud mlčí, zákon stanoví, že návrh na zápis podá jménem nadace její správní rada. U nadačního fondu je speciální úprava v Zákoně o rejstřících, která požaduje, aby návrh na zápis ustaveného nadačního fondu podávali všichni členové správní rady nebo zakladatel.

Rejstříkový soud zveřejní zápis do veřejného rejstříku, jeho změnu či výmaz, jakož i uložení listin, včetně listin v elektronické podobě do sbírky listin bez zbytečného odkladu po zápisu. V zákoně je výslovně zakotven i **princip formální publicity**: rejstříkový soud uveřejní údaje o zapsané osobě a listiny uložené ve sbírce listin způsobem umožňujícím dálkový přístup a umožní získat úředně ověřený elektronický opis. Na žádost vydá soud listinný úředně ověřený opis zápisu nebo listiny uložené ve sbírce listin nebo potvrzení o tom, že určitý údaj ve veřejném rejstříku není. Z veřejného rejstříku se vydávají ověřené výstupy z

²⁶⁹ Přípravovaný zákon o veřejných rejstřících právnických a fyzických osob, verze, která šla do vlády.

²⁷⁰ Nadačního rejstříku, viz § 315 NOZ.

informačního systému veřejné správy podle zákona upravujícího informační systémy veřejné správy (na Czech-pointech, u notářů atd.).

Ministerstvo financí poskytuje na jednom místě způsobem umožňujícím dálkový přístup informace o osobách zapsaných v České republice a údaje o tom, ve kterém veřejném rejstříku jsou tyto osoby zapsány, zahrnující

- a) jméno nebo obchodní firmu,
- b) den vzniku právnické osoby, den jejího zrušení s uvedením právního důvodu a den jejího zániku,
- c) sídlo, adresu místa pobytu, popřípadě také bydliště, liší-li se od adresy místa pobytu,
- d) identifikační číslo osoby, bylo-li jí přiděleno,
- e) účel nebo předmět činnosti,
- f) jméno, adresu sídla nebo místa pobytu, popřípadě také bydliště, liší-li se od adresy místa pobytu, každého člena statutárního orgánu spolu s uvedením způsobu, jakým právnickou osobu zastupuje, a den vzniku a zániku výkonu funkce,
- g) členství v právnické osobě a její název nebo obchodní firmu, je-li členem právnické osoby,
- h) členství v orgánu právnické osoby a její název nebo obchodní firmu, je-li členem orgánu právnické osoby,
- i) status veřejné prospěšnosti, byl-li jí zapsán, a
- j) označení rejstříku, ve kterém je osoba zapsána.

Zároveň se uplatňuje tzv. **princip materiální publicity**, kdy proti osobě, která právně jedná důvěřujíc údajem zapsanému do veřejného rejstříku, nemá ten, jehož se zápis týká, právo namítnout, že zápis neodpovídá skutečnosti (viz § 121 NOZ a též § 8 Zákona o rejstřících). Údaje a obsah listin, jejichž zveřejnění právní předpis ukládá, může zapsaná osoba namítat vůči třetím osobám až od okamžiku jejich zveřejnění, ledaže by prokázala, že třetí osobě byly známy dříve. Těchto údajů a obsahu listin se však zapsaná osoba nemůže dovolávat u jednání uskutečněných do šestnáctého dne po zveřejnění, jestliže třetí osoba prokáže, že o nich nemohla vědět. Třetí osoby se mohou vždy dovolat nezveřejněných údajů a obsahu listin, neodnímá-li jim skutečnost nezveřejnění účinnost.

Zákon rovněž řeší situaci, kdy obsah zápisu ve veřejném rejstříku odporuje donucujícímu ustanovení právního předpisu. Pokud nelze dosáhnout nápravy jinak, soud vyzve právnickou osobu ke zjednání nápravy a pokud tato ve stanovené lhůtě adekvátně nezareaguje, může v krajním případě rozhodnout o její likvidaci.

Novinkou je, že navrhne-li to zapsaná osoba společně s návrhem na zápis, může rejstříkový soud v odůvodněných případech rozhodnout, že se listiny ukládané do sbírky listin, ve kterých jsou uvedeny údaje o členech orgánů a o sídle zapsané osoby, zneprístupní veřejnosti.

14.3. Jaké informace se zapisují do nadačního rejstříku?

Zákon o nadacích a nadačních fondech

Do rejstříku se zapisovaly tyto informace:

- název, sídlo a identifikační číslo nadace nebo nadačního fondu,
- název, popřípadě obchodní firma, sídlo a identifikační číslo zakladatele (zakladatelů), šlo-li o právnickou osobu, nebo jméno, příjmení, popřípadě obchodní firma, rodné číslo, popřípadě datum narození, a trvalý pobyt zakladatele (zakladatelů), šlo-li o fyzickou osobu,
- účel nadace nebo nadačního fondu,
- výše nadačního jmění nebo výše majetkového vkladu u nadačního fondu,
- jména, příjmení, rodná čísla, popřípadě datum narození, a trvalý pobyt členů správní rady a způsob jejich jednání jménem nadace nebo nadačního fondu,
- jména, příjmení, rodná čísla, popřípadě datum narození, a trvalý pobyt členů dozorčí rady, popřípadě revizora, nebyla-li dozorčí rada zřízena,
- výčet majetku, který tvořil peněžitý nebo nepeněžitý vklad nebo nadační dar do nadačního jmění s uvedením jeho popisu a hodnoty, obchodní firma banky nebo pobočky zahraniční banky a číslo zvláštního účtu, na němž byl peněžitý vklad nebo nadační dar uložen, údaje o smlouvě o správě cenných papírů podle zvláštního zákona, byly-li součástí nadačního jmění cenné papíry, spravované na základě této smlouvy k tomu oprávněnou osobou.

Nový občanský zákoník

Do nadačního rejstříku se o nadacích zapisují (v souladu s § 25 a § 34 Zákona o rejstřících) tyto údaje:

- Název a sídlo nadace/nadačního fondu,
- Účel nadace/nadačního fondu,
- Právní forma (nadace/nadační fond),
- Den vzniku a zániku nadace/nadačního fondu,
- Identifikační číslo nadace/nadačního fondu, které zapsané osobě přidělí rejstříkový soud;
- jméno nebo název zakladatele a sídlo, nebo trvalý pobyt, případně také bydliště, liší-li se od trvalého pobytu,
- **Výše nadačního kapitálu** (v případě nadace),
- Výše vkladu každého zakladatele, je-li podle občanského zákoníku vyžadován zápis těchto osob do nadačního rejstříku, a rozsah splnění vkladové povinnosti,
- Omezení určená dárce pro nakládání s darem,
- Údaje o správní radě - počet členů, vč. jejich identifikačních údajů s uvedením způsobu, jak za nadaci/nadační fond jedná, a den vzniku a zániku jejich funkce; je-li členem statutárního orgánu právnická osoba, též jméno a trvalý pobyt, případně bydliště, liší-li se od trvalého pobytu, osoby, která ji při výkonu funkce zastupuje,

- Název kontrolního orgánu (dozorčí rada/revizor) nadace/nadačního fondu, počet členů kontrolního orgánu a jejich identifikace; vč. dne vzniku a zániku jejich funkce; je-li členem kontrolního orgánu právnická osoba, též jméno a trvalý pobyt, případně bydliště, liší-li se od trvalého pobytu, osoby, která ji při výkonu funkce zastupuje,
- **Údaj o tom, že nadace/nadační fond má status veřejné prospěšnosti**, kdy jí byl zapsán, příp. že bylo zahájeno řízení o odnětí statusu, kdy jí byl odňat, včetně důvodu odnětí
- **Údaj o tom, že byl převeden závod nebo jeho část, nebo byl dán do zástavy, nájmu nebo propachtován**, a případně údaje o zániku těchto smluv, usnesení soudu o nabytí závodu nebo jeho části děděním.
- **Další skutečnosti, o kterých to stanoví zákon nebo jiné důležité skutečnosti, o jejichž zápis nadace/nadační fond požádá.**

Při fúzi nadací/nadačních fondů se do veřejného rejstříku u každé zanikající nadace/nadačního fondu zapíše údaj, že zanikla sloučením nebo splynutím, s uvedením názvu, sídla a identifikačního čísla nástupnické nadace/nadačního fondu, popřípadě všech ostatních nadačních subjektů. U nástupnické nadace/nadačního fondu se zapíše dále při sloučení údaj, že došlo ke sloučení, že na ni přešlo jmění zanikající nadace/nadačního fondu, název, sídlo a identifikační číslo zanikající nadace/nadačního fondu, a případné změny dosud zapsaných údajů o nástupnickém subjektu. Při splynutí pak údaj, že vznikla splynutím, že na ni přešlo jmění zanikajících nadací/nadačních fondů, názvy, sídla a identifikační čísla zanikajících právnických osob.

Při zápisu změny právní formy nadace na nadační fond (případně obecně prospěšné společnosti na nadaci či nadační fond podle § 3050 NOZ) se do veřejného rejstříku u právnické osoby, která mění právní formu, zapisuje, že změnila právní formu s uvedením původní a nové právní formy, a dále údaje zapisované při vzniku nadace/nadačního fondu, jejíž právní formu dosavadní právnická osoba nabývá (viz výše).

14.4. Jaké dokumenty se zakládají do sbírky listin?

Zákon o nadacích a nadačních fondech

Do sbírky listin se zakládaly nadační listina, statut nadace (vždy v úplném aktuálním znění) a další dokumenty, které stanovil ZNNF a též § 38i Obchodního zákoníku (rozhodnutí o obsazení orgánů, účetní závěrky, zprávy auditora a jejich ověření – bylo-li nutno, výroční zprávu, posudek znalce na ocenění nepeněžitého vkladu do nadace/nadačního fondu atd.). Podpůrně byla použitelná jednak úprava Obchodního zákoníku, jež byl určující pro rejstřík obchodní,²⁷¹ pokud ZNNF nestanovil jinak. Pro rejstříkové řízení se použila zejména úprava obsažená v § 200a a násl. OSŘ. Navrhovatel zápisu a dále i nadace a nadační fond byli v řízení osvobozeni od soudního poplatku.²⁷²

²⁷¹ § 27 a násl. Obchodního zákoníku.

²⁷² § 11 odst. 2 písm. m) zákona č. 549/1991 Sb., o soudních poplatcích, ve znění pozdějších předpisů.

Nový občanský zákoník

Do sbírky listin (§ 66 Zákona o rejstřících), kterou spravuje rejstříkový soud, se zakládají následující pro nadaci/nadační fond důležité dokumenty, které jsou dále archivovány v elektronické podobě:

- nadační listina, pokud ji nadace má, neboť u nadací vzniklých před 1. 1. 1998 toto není pravidlem, a její pozdější změny (při každé změně musí být uloženo také jejich platné znění);
- statut nadace/nadačního fondu, a jeho pozdější změny; po každé změně musí být uloženo také jeho platné úplné znění;
- rozhodnutí o volbě nebo jmenování, odvolání nebo doklad o jiném ukončení funkce osob, které jsou členem statutárního orgánu, likvidátorem, insolvenčním správcem nebo které jako zákonem upravený orgán nebo jako jeho členové jsou oprávněny zavazovat právnickou osobu nebo ji zastupovat před soudem anebo se takto podílejí na řízení nebo kontrole nadace/nadačního fondu, rozhodnutí soudu o vyloučení člena správní rady z výkonu funkce, posudek znalce na ocenění nepeněžitého vkladu do nadace i nadačního fondu a u nadací i při zvyšování nadačního kapitálu, další listiny, o kterých tak stanoví právní předpis, nebo o jejichž uložení požádá zapsaná osoba, má-li na tom právní zájem.²⁷³

Dále je povinnost zakládat do sbírky výroční zprávy, včetně účetní závěrky, která musí být ve smyslu § 358 odst. 2 NOZ součástí výroční zprávy, zprávu auditora o ověření účetní závěrky, jsou-li splněny zákonem stanovené předpoklady. Mimo to se do sbírky listin budou zakládat i rozhodnutí soudu o změně nadačního účelu a o neplatnosti rozhodnutí orgánu nadace/nadačního fondu o přemístění sídla nadace či nadačního fondu do zahraničí, rozhodnutí správní rady nadace o zvýšení či snížení nadačního kapitálu a smlouva o vložení daru do nadační jistiny, v níž je omezena dispozice s tímto majetkem.

Pokud dojde ke zrušení nadace/nadačního fondu, do sbírky se zakládá též rozhodnutí, jímž se ruší rozhodnutí o zrušení, rozhodnutí o přeměně, rozhodnutí o zrušení, rozhodnutí o přeměně právnické osoby, rozhodnutí soudu o neplatnosti právnické osoby a konečná zpráva o průběhu likvidace.

V souvislosti s přeměnami bude nutno zakládat veřejnou listinu o smlouvě o sloučení nadace, nadačního fondu nebo ústavu, rozhodnutí o jejím schválení, rozhodnutí soudu o neplatnosti smlouvy o sloučení a veřejnou listinu o rozhodnutí správní rady o změně právní formy nadace, nadačního fondu nebo ústavu.

14.5. Co je potřeba učinit po nabytí účinnosti NOZ?

Nadační rejstřík podle ZNNF se dnem nabytí účinnosti Zákona o rejstřících považuje za nadační rejstřík podle tohoto zákona. Nadace a nadační fond jsou povinny **přizpůsobit do 6 měsíců** ode dne nabytí účinnosti zapsaný stav do stavu požadovaného novým zákonem. Pokud tak neučiní, budou k této povinnosti vyzváni soudem, který ke splnění stanoví

---

²⁷³ Jakýkoli důležitý dokument, o kterém tak stanoví právní předpis (např. bezpečnostní prověrka).

přiměřenou lhůtu. Pokud dodatečná lhůta uplyne marně, může nastat v extrémním případě i nucené zrušení nadace/nadačního fondu.

SEZNAM POUŽITÝCH PRAMENŮ

Knižní publikace

ELIÁŠ, Karel. *Nový občanský zákoník s aktualizovanou důvodovou zprávou a rejstříkem*. 1. vyd. Sagit, 2012. ISBN 978-80-7208-922-2.

ELIÁŠ, Karel, Jarmila POKORNÁ a Tomáš DVOŘÁK. *Kurs obchodního práva: obchodní společnosti a družstva*. 6. vyd. Praha: C.H. Beck, 2010. Právnické učebnice (C.H. Beck). ISBN 978-80-7400-048-5.

HURDÍK, Jan.; TELEC, Ivo. *Zákon o nadacích a nadačních fondech. Komentář*. 1.vyd. Praha: C. H. Beck, 1998. ISBN 80-7179-199-7.

HÜTTEMANN, R., RAWERT, P. Kommentar zum BGB, § 80. In *J. von Staudingers Kommentar*. Berlin: Sellier-de Gruyter, 2010.

RONOVSKÁ, Kateřina. *Soukromoprávní aspekty nadačního a spolkového práva v Česku, ve Švýcarsku a v Nizozemí*. Vyd. 1. Brno: Masarykova univerzita, 2004. Spisy Právnické fakulty Masarykovy univerzity v Brně, sv. 275. ISBN 80-210-3453-X.

RONOVSKÁ, Kateřina. *Komparativní analýza nadačního práva v Německu, Švýcarsku, Nizozemí, Rakousku a České republice*. Brno, 2011. Habilitační práce. Masarykova univerzita.

RONOVSKÁ, Kateřina. *Nové české nadační právo v evropském srovnání*. Praha: Wolters Kluwer ČR, 2012. ISBN 978-80-7357-971-5.

SKOVAJSA, Marek. *Občanský sektor: organizovaná občanská společnost v České republice*. Vyd. 1. Praha: Portál, 2010. ISBN 978-80-7367-681-0.

Články v odborných časopisech

TELEC, Ivo. Majetkové vklady do nadací a nadačních fondů. *Časopis pro právní vědu a praxi*. 1998, č. 3, s. 514 – 519. ISSN 1210 – 9126.

Internetové zdroje

I. etapa rozdělování prostředků z NIF. In: *Fórum dárců* [online]. [cit. 2013-04-07]. Dostupné z: <http://www.donorsforum.cz/nadace-a-fondy/nadacni-investicni-fond/nadacni-investicni-fond/i.-etapa-nif.html>.

Dobrovolné standardy jako cesta k vyšší transparentnosti - Znamka kvality FD pro nadace a fondy. In: *Vláda České republiky* [online]. [cit. 2013-04-06]. Dostupné z: http://www.vlada.cz/assets/ppov/rnno/aktuality/03_prezentace_splichalova_FD.pdf.

GRANJA, Monika. Fundace v novém občanském zákoníku. In: *ISEA* [online]. [cit. 2012-12-03]. Dostupné z: <http://isea-cz.dnh.cz/Aktuality/Posledn%C3%AD%C4%8Dl%C3%A1nkyakoment%C3%A1%C5%99e/tabid/64/articleType/ArticleView/articleId/100/Fundace-v-novm-obanskm-zkonku.aspx>

Historie a současnost Nadačního investičního fondu [online]. [cit. 2013-04-07]. Dostupné z: https://www.google.cz/url?sa=t&rct=j&q=&esrc=s&source=web&cd=1&ved=0CEsQFjAA&url=http%3A%2F%2Fwww.sos.unas.cz%2FKe%2520stazeni%2Fniif.doc&ei=xLhiUe5ahZLsBvOYgLAG&usg=AFQjCNHQZtH0W_ory3Q0tU4qeaXWCkgTIA&sig2=cXMAQgdKTIaaKgFqDm2s9w&bvm=bv.44770516,d.ZGU

Hodnotící informace o činnosti nadací – příjemců příspěvků z nadačního investičního fondu v roce 2011. In: *Vláda České republiky* [online]. [cit. 2013-04-07]. Dostupné z: http://www.vlada.cz/assets/ppov/rnno/dokumenty/HI_2011.pdf

Návrh zákona o statusu veřejné prospěšnosti. In: *Poslanecká sněmovna Parlamentu České republiky* [online]. [cit. 2013-05-26]. Dostupný z: <http://www.psp.cz/sqw/text/tiskt.sqw?O=6&CT=989&CT1=0>.

Počátky spolkového a nadačního práva a jeho kroky do budoucnosti. In: *Neziskovky.cz* [online]. [cit. 2012-11-17]. Dostupné z: http://www.neziskovky.cz/clanky/511_538_540/fakta_neziskovky-v_co-to-je-neziskovy-sektor-/.

Věcný záměr zákona o statusu veřejné prospěšnosti včetně závěrečné zprávy hodnocení dopadů regulace. [online]. [cit. 2012-11-21]. Dostupné z: http://www.avpo.cz/sdata/vecny_zamer_pro_web_58.pdf.

Výkladové stanovisko Expertní skupiny Komise pro aplikaci nové civilní legislativy při Ministerstvu spravedlnosti. In: *Nový občanský zákoník* [online]. [cit. 2012-04-14]. Dostupné z: <http://obcanskyzakonik.justice.cz/tinymce-storage/files/Stanovisko%20k%203049.pdf>.

Začlenění instituce správy cizího majetku do občanského zákoníku. In: *Nový občanský zákoník* [online]. [cit. 2013-04-10]. Dostupné z: <http://obcanskyzakonik.justice.cz/cz/vlastnictvi-a-dalsi-vecna-prava/konkretni-zmeny/sprava-ciziho-majetku.html>.

Závazky nadací příjemců NIF vůči státu. In: *Fórum dárců* [online]. [cit. 2013-04-07]. Dostupné z: <http://www.donorsforum.cz/nadace-a-fondy/nadacni-investicni-fond/pribid-smlouvy-a-analyzy.html>.

Známka kvality pro nadace a známka kvality pro nadační fond. In: *Fórum dárců* [online]. [cit. 2013-04-06]. Dostupné z: <http://www.donorsforum.cz/sluzby-a-projekty/znamka-kvality.html>.

Právní předpisy

Zákon č. 89/2012 Sb., občanský zákoník.

Zákon č. 256/2004 Sb., o podnikání na kapitálovém trhu, ve znění pozdějších předpisů.

Zákon č. 227/1997 Sb., o nadacích a nadačních fondech, ve znění pozdějších předpisů.

Zákon č. 591/1992 Sb., o cenných papírech, ve znění zákona č. 362/2000 Sb.

Zákon č. 265/1992 Sb., o zápisech vlastnických a jiných věcných práv k nemovitostem, ve znění pozdějších předpisů.

Zákon č. 344/1992 Sb., o katastru nemovitostí České republiky, ve znění pozdějších předpisů.

Zákon č. 513/1991 Sb., obchodní zákoník, ve znění pozdějších předpisů.

Zákon č. 455/1991 Sb., o živnostenském podnikání, ve znění pozdějších předpisů.

Zákon č. 549/1991 Sb., o soudních poplatcích, ve znění pozdějších předpisů.

Zákon č. 40/1964 Sb., občanský zákoník, ve znění pozdějších předpisů.

Zákon č. 99/1963 Sb., občanský soudní řád, ve znění pozdějších předpisů.

Zákon o veřejných rejstřících právnických a fyzických osob (připravovaný zákon – verze, která šla do vlády).

Judikatura

Rozhodnutí Nejvyššího soudu České republiky, sp. zn. 29 Cdo 4508/2009

Rozhodnutí Nejvyššího soudu České republiky, sp. zn. 29 Odo 808/2002.

Další prameny

Doc. JUDr. Bohumil Havel, Ph.D. *Náhled na právnické osoby „po novu“*. (přednáška) Praha: Fórum Dárců, 21. 2. 2013.

Všeobecné podmínky pro udílení a užívání Znamky kvality Fóra dárců.

PŘEHLED POUŽITÝCH ZKRATEK

PF	Přidružený fond
PO	Právnícká osoba
NF	Nadační fond
NIF	Nadační investiční fond
OZ	Zákon č. 40/1964 Sb., občanský zákoník, ve znění pozdějších předpisů
NOZ	Zákon č. 89/2012 Sb., občanský zákoník
OSŘ	Zákon č. 99/1963 Sb., občanský soudní řád, ve znění pozdějších předpisů
SF	Svěřenský fond
VP	Veřejná prospěšnost
ZNNF	Zákon č. 227/1997 Sb., o nadacích a nadačních fondech, ve znění pozdějších předpisů
ZPKT	Zákon č. 256/2004 Sb., o podnikání na kapitálovém trhu, ve znění pozdějších předpisů
Obchodní zákoník	Zákon č. 513/1991 Sb., obchodní zákoník, ve znění pozdějších předpisů
Principy	Principy správného fungování nadace/nadačního fondu
Sebehodnocení	Sebehodnocení správného fungování nadace/nadačního fondu
Všeobecné podmínky	Všeobecné podmínky pro užívání Znamky kvality
Zákon o rejstřících	Připravovaný zákon o veřejných rejstřících právnických a fyzických osob, ve znění, ve kterém šel do vlády
Známka	Známka kvality
Žádost	Žádost o udělení známky kvality

OBSAH

SLOVO ÚVODEM.....	2
SLOVNÍČEK.....	3
1. NEJDŮLEŽITĚJŠÍ ROZDÍLY A ZMĚNY DLE NOZ (OD 1. 1. 2014).....	6
2. JAK SE LIŠÍ NADAČNÍ FOND OD NADACE DLE NOZ.....	10
3. ÚČEL NADACE A NADAČNÍHO FONDU	12
3.1. Podstatné rozdíly a změny od 1. 1. 2014 - souhrn.....	12
3.2. Jaký může mít nadace a nadační fond účel?.....	12
3.3. Je možné, aby nadace či nadační fond s dobročinným účelem změnil svůj účel na obecně prospěšný?	14
3.4. Je možné, aby nadace či nadační fond s veřejně prospěšným účelem změnil svůj účel na dobročinný?	14
3.5. Co se stane, pokud nadace či nadační fondy nebudou vůbec schopny naplňovat svůj účel?	15
4. ZALOŽENÍ A VZNIK NADACE A NADAČNÍHO FONDU	16
4.1. Podstatné rozdíly a změny od 1. 1. 2014 - souhrn.....	16
4.2. Jakým způsobem může být založena nadace a nadační fond?	17
4.3. Co musí obsahovat nadační listina?	17
4.4. Jaký může mít nadace či nadační fond název?	23
4.5. Co je třeba učinit po nabytí účinnosti NOZ?	24
4.6. Je možné měnit nadační listinu?	26
4.7. Kdy vzniká nadace a nadační fond? Kdo a jakým způsobem jedná za nadaci a nadační fond v době mezi založením a vznikem?	27
5. STATUT NADACE A NADAČNÍHO FONDU.....	29
5.1. Podstatné rozdíly a změny od 1. 1. 2014 - souhrn.....	29
5.2. Co je statut nadace a nadačního fondu? Musí mít každá nadace či nadační fond statut?	29
5.3. Kdo a kdy statut nadace či nadačního fondu vydává?.....	30
5.4. Co musí statut nadace a nadačního fondu obsahovat?	30
5.5. Může být statut nadace či nadačního fondu změněn?	31
6. ORGÁNY NADACE A NADAČNÍHO FONDU	32

6.1. Podstatné rozdíly a změny od 1. 1. 2014 - souhrn.....	32
6.2. Správní rada.....	32
6.2.1. Jaké činnosti jsou svěřeny správní radě?	32
6.2.2. Jaké jsou podmínky členství ve správní radě?.....	34
6.2.3. Jakým způsobem rozhoduje správní rada?	36
6.2.4. Jak zaniká členství ve správní radě?	37
6.3. Dozorčí rada a revizor	38
6.3.1. Jaké činnosti jsou svěřeny dozorčí radě?	38
6.3.2. Jaké jsou podmínky členství v dozorčí radě?	39
6.3.3. Jakým způsobem rozhoduje dozorčí rada?	40
6.3.4. Jakým způsobem zaniká členství v dozorčí radě?	40
6.3.5. Kdo je to revizor?	41
7. MAJETEK NADACE A NADAČNÍHO FONDU.....	42
7.1. Podstatné rozdíly a změny od 1. 1. 2014 - souhrn.....	42
7.2. Výklad některých pojmů dle ZNNF (do 31. 12. 2013)	43
7.2.1. Co byl majetek nadace a nadačního fondu?.....	43
7.2.2. Co byl nadační dar?	43
7.2.3. Co byl nadační příspěvek?	43
7.3. Výklad některých pojmů dle NOZ (od 1. 1. 2014).....	44
7.3.1. Co to je majetek nadace a nadačního fondu?.....	44
7.3.2. Co je to nadační dar a nadační příspěvek?.....	44
7.4. Jaké mohou být vklady do nadace a nadačního fondu? Kdo je spravuje v době do vzniku nadace či nadačního fondu?	45
7.5. Jak a za jakých podmínek může nadace nakládat se svým majetkem?	48
7.6. Jaká jsou pravidla pro poskytování nadačních příspěvků?.....	50
7.7. Může u nadace dojít ke zvýšení nebo snížení nadačního kapitálu?	52
8. PODNIKÁNÍ NADACÍ A NADAČNÍCH FONDŮ.....	54
8.1. Podstatné rozdíly a změny od 1. 1. 2014 – souhrn	54
8.2. Příklady podnikání a jiné výdělečné činnosti nadací a nadačních fondů	54
8.3. Jaké druhy podnikání nadací a nadačních fondů rozeznáváme?	55
8.4. Mohou nadace a nadační fondy podnikat přímo?.....	56
8.5. Mohou nadace a nadační fondy podnikat nepřímo?.....	57

8.6. Jaký je rozdíl mezi podnikáním a jinou výdělečnou činností?	57
8.7. Může výdělečnou činnost nadace či nadační fond vyvíjet v rámci hlavní činnosti, pokud podporuje účel nadace či nadačního fondu?	58
9. PŘIDRUŽENÝ FOND A SVĚŘENSKÝ FOND	59
9.1. Podstatné rozdíly a změny od 1. 1. 2014 - souhrn.....	59
9.2. Přidružený fond	59
9.2.1. Co je to přidružený fond?	59
9.2.2. Jak lze vytvořit přidružený fond? Jakým způsobem lze použít prostředky, které tvoří přidružený fond?	60
9.2.3. Jakým způsobem spravuje nadace prostředky, které tvoří přidružený fond? Jak dochází k zániku přidruženého fondu?	60
9.3. Svěřenský fond	61
9.3.1. Jak jinak je možné osamostatnit majetek k určitému účelu než založením nadace, nadačního fondu, případně přidruženého fondu?	61
9.3.2. Co je to svěřenský fond? Jak ho lze vytvořit?	61
9.3.3. Kdo a jakým způsobem může spravovat svěřenský fond? Kdo může být příjemcem plnění ze svěřenského fondu?	62
9.3.4. Kdo vykonává dohled nad svěřenským fondem? Jak dochází k zániku svěřenského fondu?.....	62
9.4. Rozdíly mezi přidruženým fondem a svěřenským fondem	63
10. VEŘEJNĚ PROSPĚŠNÉ NADACE A NADAČNÍ FONDY A DOBROČINNÉ NADACE A NADAČNÍ FONDY	65
10.1. Podstatné rozdíly a změny od 1. 1. 2014 – shrnutí.....	65
10.2. Jaký je rozdíl mezi veřejně prospěšnými nadacemi a nadačními fondy a dobročinnými nadacemi a nadačními fondy?	65
10.3. Je možné, aby dobročinné nadace/nadační fondy byly současně veřejně prospěšnými?	67
11. ZNÁMKA KVALITY FÓRA DÁRCŮ PRO NADACE A NADAČNÍ FONDY	68
11.1. Základní shrnutí.....	68
11.2. Co je to Znamka kvality a k čemu slouží?.....	68
11.3. Jak může nadační subjekt Znamku kvality získat?.....	68
11.4. Jak vypadá logo Znamky kvality?	69
11.5. Je možné o Znamku kvality přijít?	70
12. NADACE A NADAČNÍ INVESTIČNÍ FOND	71

12.1. Základní shrnutí.....	71
12.2. Co je to nadační investiční fond?	71
12.3. Jak byly rozděleny prostředky z NIF?	72
12.4. Jaké jsou závazky nadací přijímajících prostředky z NIF?	72
13. ZRUŠENÍ A ZÁNİK NADACE A NADAČNÍHO FONDU.....	74
13.1. Podstatné rozdíly a změny od 1. 1. 2014 – shrnutí.....	74
13.2. Zrušení nadace a nadačního fondu bez právního nástupce (s likvidací)	75
13.2.1. V jakých případech se nadace a nadační fondy zrušují s likvidací?.....	75
13.2.2. Jakým způsobem probíhá likvidace?	78
13.2.3. Jak se naloží s likvidačním zůstatkem?	78
13.2.4. Kdy dochází k zániku nadace a nadačního fondu?	79
13.3. Zrušení nadace a nadačního fondu s právním nástupcem (bez likvidace)	79
13.3.1. Jakým způsobem může dojít k zrušení nadace a nadačního fondu bez likvidace?	79
13.3.2. Vnitrostátní fúze	80
13.3.3. Změna právní formy	82
14. REJSTŘÍKOVÉ SOUVISLOSTI.....	84
14.1. Podstatné rozdíly a změny od 1. 1. 2014 – souhrn	84
14.2. Co je to nadační rejstřík a jak probíhá zápis?	84
14.3. Jaké informace se zapisují do nadačního rejstříku?.....	87
14.4. Jaké dokumenty se zakládají do sbírky listin?.....	88
14.5. Co je potřeba učinit po nabytí účinnosti NOZ?	89
SEZNAM POUŽITÝCH PRAMENŮ	91

Kolektiv autorů pod vedením JUDr. Hany Frišenské

Autoři: Mgr. Pavlína Kalousová, doc. JUDr. Kateřina Ronovská, Mgr. Markéta Krajíčková,
JUDr. Jaroslav Niklas, PhD, Ing. Miroslava Nebuželská, Alžběta Zýková

Vydalo: Fórum dárců, červen 2013

Průvodce Občanským zákoníkem pro nadace a nadační fondy byl připraven za podpory
Ministerstva financí ČR